

Tisdagen den 7 april

Kl. 13.00–15.47
18.00–21.40

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 12, 13 och 17 mars justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Jimmie Åkesson* (SD) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 1 april, varigenom uppdraget som ersättare för *Margareta Larsson* (SD) upphört för *Crister Spets* (SD).

§ 3 Anmälan om ny ersättare

Talmannen meddelade att *Heidi Karlsson* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Margareta Larsson* (SD) under tiden den 1–10 april.

§ 4 Meddelande om aktuell debatt om tillgång till statlig service i hela landet

Talmannen meddelade att på begäran av Centerpartiets riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om tillgång till statlig service i hela landet anordnas *tisdagen den 14 april kl. 13.00*.

Från regeringen skulle statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om nedmonteringen av statlig service i hela landet

De senaste dagarna har beskeden om nedläggning av statlig verksamhet kommit slag i slag. Skattemyndigheten lägger ned nio kontor och koncentrerar sin verksamhet till färre och större orter. Idag aviserar Arbetsförmedlingen att man går vidare med de planerna att lägga ner så mycket som 100 kontor.

De senaste sex månaderna har myndigheter och annan statlig verksamhet gett liknande besked. Trafikverket lägger ner och koncentrerar sina trafikledningscentraler. Telias dotterbolag Quadacom lägger ner ADSL-nätet innan det finns alternativ. Lantmäteriet stänger lokalkontor. Utdelningsställen för postpaket dras in, kontanthantering för småföretagare försvaras. Samtidigt ser vi att när nya myndigheter skapas förläggs även verksamhet, exempelvis call-centers, som kan drivas lika effektivt utanför storstäderna, placeras i Stockholm med högre kostnader både för hyra och löner. Det är alltid verksamhet utanför storstadsregionerna som dras ner, och varje sådant beslut förstärker urbaniseringen av Sverige.

Varje sådant beslut är kanske rationellt sett från den enskilda myndighetens behov. Men den större bilden, och medborgarnas tillgång till service och sina myndigheter tar ingen ansvar för. När statlig verksamhet upphör påverkar det förutsättningar för företagens verksamhet och rekrytering av personal, och också underlaget för den kommunala verksamheten i skola och vård.

Myndigheterna är till för medborgarnas behov, och i det ingår tillgänglighet och rimliga avstånd. För att stoppa denna nedåtgående spiral krävs politisk vilja och styrning av myndigheterna. Därför begär jag att riksdagen ordnar en aktuell debatt om nedmonteringen av statens närvaro i hela landet.

Stockholm den 25 mars 2015

Anders W Jonsson
gruppledare

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:396

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:396 Konsekvenser av försämrade diplomatiska relationer

av Karin Enström (M)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är beredningen inom departementet samt resa.

Stockholm den 1 april 2015

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:401

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:401 Flygskattens effekt i andra länder
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:402

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:402 Flygskattens effekt på utsläpp av växthusgaser
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:403

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:403 Flygskattens effekt på sysselsättning, ekonomi och tillgänglighet
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 april 2015

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:409

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:409 Andrahandsuthyrning av bostadsrätter av Fredrik Schulte (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 april 2015.

Skälet till dröjsmålet är brist på tid i kammaren.

Stockholm den 26 mars 2015

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2014/15:438

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:438 Sveriges och Finlands transportförbindelse i Kvarken

av Jonas Sjöstedt (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 april 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 31 mars 2015

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:442

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:442 Alkoholleveransutredningen

av Fredrik Schulte (M)

Interpellationen kan tyvärr inte besvaras inom tidsfristen utan besvaras av statsrådet Gabriel Wikström den 28 april.

Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.

Stockholm den 1 april 2015

Socialdepartementet

Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:447

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:447 Avgiftshöjningar för pensionärer

av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 7 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 30 mars 2015
Socialdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

Interpellation 2014/15:452

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:452 Tvärförbindelse Södertörn
av Erik Ottoson (M)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 april 2015.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 31 mars 2015
Näringsdepartementet
Anna Johansson (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2014/15:457

Till riksdagen
Interpellation 2014/15:457 Snusets hälsoeffekter
av Jesper Skalberg Karlsson (M)
Interpellationen kan tyvärr inte besvaras inom tidsfristen utan besvaras
av statsrådet Gabriel Wikström den 28 april.
Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.
Stockholm den 30 mars 2015
Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 6 Anmälan om faktapromemorior

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från
Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2014/15:FPM23 Energiunionen *KOM(2015) 80* till näringsutskottet
2014/15:FPM24 Meddelande om sammanlänkningsmål i elsektorn
KOM(2015) 82 till näringsutskottet

§ 7 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:
RiR 2015:4 Återfall i brott – hur kan samhällets samlade resurser användas bättre?

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2014/15:3041–3043 till justitieutskottet
2014/15:3040 till socialutskottet

§ 9 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2014/15:SfU11 Migration
2014/15:SfU12 Anhöriginvandring
2014/15:SfU13 Arbetskraftsinvandring

Socialutskottets betänkande
2014/15:SoU6 Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor

Civilutskottets betänkande
2014/15:CU8 Associationsrätt m.m.

Konstitutionsutskottets utlåtande och betänkande
2014/15:KU9 Granskning av kommissionsrapporter om subsidiaritet och proportionalitet m.m.
2014/15:KU16 Minoritetsfrågor

Kulturutskottets betänkanden
2014/15:KrU3 Mediefrågor
2014/15:KrU8 Folkbildningsfrågor

Skatteutskottets betänkanden
2014/15:SkU22 Informationsutbytesavtal med Costa Rica
2014/15:SkU23 Informationsutbytesavtal med Marshallöarna

Utrikesutskottets betänkanden
2014/15:UU12 Interparlamentariska unionen (IPU)
2014/15:UU13 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att värna miljön och de boende i Göteborgs skärgård och förhindra en utökad användning av skärgårdsskjutfältet.

Bakgrunden till Hans Lindes fråga är ett beslut av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län som reglerar Försvarsmaktens tillstånd till militär verksamhet inom Göteborgs skärgårdsskjutfält. Detta beslut har överklagats till mark- och miljödomstolen som har överlämnat ärendet till regeringen för prövning med hänvisning till att ärendet rör Försvarsmakten och innehåller såväl miljömässiga som försvarspolitiska överväganden.

Jag är väl medveten om att frågan om Göteborgs skärgårdsskjutfält engagerar många. Boende i området, föreningar och politiker på både lokal nivå och riksdagsnivå har på olika sätt visat sitt intresse och engagemang för frågan, vilket bland annat kommit till uttryck i ett stort antal brev till departementet och åtminstone fyra redan genomförda interpellationsdebatter i frågan.

Ärendet är nu under beredning i Regeringskansliet, och som statsråd varken kan eller får jag föregripa den pågående regeringsprövningen. Ärendet ska, som alla ärenden, handläggas så att rättssäkerheten upprätthålls och så snabbt som möjligt.

Anf. 2 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tackar klimat- och miljöministern för svaret. Framtiden för Göteborgs södra skärgård är en central fråga för oss som bor i Göteborg. Det är också en viktig fråga för hela Sverige, för denna skärgård har stora värden på flera områden.

Göteborgs södra skärgård har ett rikt djurliv och enorma naturvärden. De många småöarna, strandängarna, de marina grundbottnarna och klippphyllorna på stränderna skapar betydelsefulla miljöer som utgör ett unikt ekosystem som är hem för många skyddade och hotade arter. Därför är flera av öarna, bland annat Vrångö och Vargö, naturreservat.

Göteborgs skärgård är också hem för 4 500 åretruntboende. Det är en levande skärgård med matbutiker, kaféer och ett rikt föreningsliv tack vare de boendes stora engagemang. Det är dock en kamp att rädda arbetstillfällen i skärgården och se till att det finns försörjning året runt. Ska skolor, äldreomsorg och samhällsservice långsiktigt kunna räddas kvar behöver befolkningen i skärgården inte bara behålla dagens storlek utan öka.

Till skillnad från andra skärgårdsmiljöer runt om i Sverige är Göteborgs södra skärgård dessutom en öppen och lättillgänglig skärgård. På somrarna ser vi på Asperö, Styrö och Vrångö hur hela Göteborg, oavsett tjocklek på plånbok eller om man råkar äga en båt eller inte, har möjlighet att träffas och njuta av skärgårdsmiljön.

Både i Göteborg och i Vänsterpartiet inser vi att skärgårdens unika läge vid inloppet till Göta älv, Göteborgs hamn och Göteborgs stad gör att det finns stora säkerhetspolitiska värden i den. Det svenska försvaret har

funnits på plats under mycket lång tid, och alla inser att vi behöver bland annat kustbevakning och beredskap för framtida säkerhetshot i skärgården.

De olika intressen och värden som finns i skärgården har man lyckats upprätthålla genom att väga dem mot varandra. Man har skyddat miljön och de boendes intresse men också tagit till vara Försvarsmaktens intressen. Men när Försvarsmakten nu vill utöka sin användning av skärgårdsskjutfältet kraftigt är risken stor att de försvars- och säkerhetspolitiska intressena kommer att slå ut alla de andra.

Försvarsmakten har ansökt om att få utöka antalet skjutdagar från dagens 25 till 115. I stället för dagens begränsning på 100 000 skott per år vill man ha en ny begränsning på 1,3 miljoner finkalibrig ammunition, 11 500 grovkalibrig ammunition och 1 745 handgranater och andra former av sprängladdningar, robotar med mera. Man vill få tillstånd att släppa ut 2 000 kilo bly, 1 000 kilo koppar, 100 kilo zink och 60 kilo antimon – detta i ett unikt och känsligt ekosystem.

Det är inte så svårt att räkna ut vad detta skulle få för konsekvenser för ekosystemet, för de boende, för fisket och för besöksnäringen om det bifalls.

Frågan bereds på Miljödepartementet sedan 2011. Det har varit en utdragen process som också har skapat stor oro i skärgården. Det ska Åsa Romson inte lastas för eftersom hon inte har varit minister under hela perioden. Låt mig ändå ställa några frågor till ministern som ju trots allt är den som nu handlägger frågan.

För det första: Hur länge ska skärgårdsborna behöva leva med oron för framtiden? Kan de räkna med ett besked före sommaren, före årets utgång eller ens under denna mandatperiod? Något mer specifikt än ”så snabbt som möjligt” vore önskvärt.

För det andra: Eftersom processen hittills har tagit fyra år måste regeringen och departementet bedöma att det är en komplicerad fråga. Vad är det som gör det till en sådan svår fråga? Varför tar det så lång tid?

Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag kan försäkra att regeringen, precis som riksdagsledamot Hans Linde, ser skärgårdsmiljön i Göteborg som unik och fantastisk, och den bör hanteras varsamt på grund av den ekologiska och miljömässiga rikedom som en skärgårdsmiljö ofta har. I randen mellan land och vatten, mellan marint ekosystem och terrestert ekosystem, ser vi ofta denna känslighet som många svenskar uppskattar mycket.

Som riksdagsledamoten säger har vi här också en levande skärgård med många yrken och ett rikt föreningsliv. Det är kärvt, precis som i många områden utanför städerna, men det finns en otrolig kraft och vilja att stå upp och kämpa för ett fungerande skärgårdssamhälle. Dessutom är det av riksintresse att Försvarsmakten bevakar detta område åt staten.

På grund av den komplexa situationen med synpunkter utifrån miljö, skärgårdsbefolkningens förutsättningar och Försvarsmaktens behov och angelägenheter tar det tid. Jag kan enklast beskriva processen så att när man handlägger denna typ av ärenden blir det en tidsutdräkt till följd av komplexiteten.

Vi måste kommunicera med många parter, och många ska få komma till tals. Inte minst måste de lokala intressena komma till tals på ett riktigt

sätt, och eftersom vi, enligt förvaltningslagen, ska handlägga denna typ av ärenden inom Regeringskansliet kommer det att ta tid.

Jag beklagar att jag inte kan ge ett mer precist svar än det jag lämnade på när denna fråga kommer att avgöras. Gjorde jag det skulle jag i riksdagen komma med en falsk profetia om när detta förvaltningsbeslut kan fattas.

Anf. 4 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vi förstår att det finns flera olika intressen som ställs emot varandra där man behöver göra avvägningar. Jag kan förstå att det kan vara komplext, men jag har samtidigt svårt att se att detta skulle vara en oerhört svår fråga.

Det som Försvarsmakten begär är att deras intressen ska överordnas alla andra intressen. Det man har ansökt om, både när det gäller antal skjutdagar och utsläpp av bly, koppar och liknande, skulle slå ut besöksnäringen, ekosystemen och möjligheterna till rekreation för Göteborgs befolkning.

Man kan understryka att detta inte är någon kontroversiell fråga i Göteborg – i kommunstyrelsen var partierna överens från vänster till höger. Det är man ganska sällan i Göteborg, men i den här frågan var man det. Man sa tydligt nej till Försvarsmaktens ansökan. Också den borgerliga sidan har aktivt drivit på för att få till ett nej där.

När det gäller beredningar i Regeringskansliet, som statsrådet hänvisar till, är det inte exakt fastslaget hur en beredning ska se ut. Det är upp till regeringen att avgöra hur en beredning av ett ärende ska se ut, hur lång tid den ska ta, hur många man vill lyssna på och hur många omgångar man vill göra.

Regeringen har makten att besluta hur lång processen ska vara, och jag vill att miljö- och klimatministern är lite mer specifik. Vad krävs egentligen för att regeringen ska sätta ned foten i den här frågan? Kan det, om det nu inte går att sätta ett datum eller ge en tidsangivelse, till och med vara så att vi inte ens får svar under den här mandatperioden? Kan vi få ett löfte om att åtminstone få ett svar före valet 2018?

Problemet i dag är att en rad småföretagare ute i skärgården som är aktiva inom fiskeri-, rederi- eller – framför allt – besöksnäringen och ekoturismen sitter och funderar på om de ska våga investera när deras investeringar kan slås sönder inom ett par år av Försvarsmaktens intressen.

Det finns en annan problematik i detta. Det finns en oro för att Försvarsmaktens ansökan ska öppna upp för internationella militärövningar i Göteborgs södra skärgård. När länsstyrelsens miljödelegation hanterade Försvarsmaktens begäran 2010 öppnade man i sitt svar upp för internationella övningar och för att man i samband med dessa skulle kunna ge ytterligare tillstånd för användning av ammunition och utsläpp inom skjutfältet.

Jag konstaterar att borgerliga företrädare, när den förra regeringen mitt under den brinnande valrörelsen förra året undertecknade världlandsavtalet med Nato, slog fast att Göteborgs betydelse inom ramen för världlandsstödet kommer att öka mycket dramatiskt. De skickade en signal om en växande oro över att skärgården ska användas som en plats där man i framtiden ska genomföra internationella övningar.

Man kan påminna om den utredning som genomfördes 2010, *Snö, mörker och kyla*, där man slog fast att Sveriges unika miljö är mycket

lämplig för internationella övningar i framtiden. Man beskrev det som en god affärsidé för Försvarsmakten att upplåta svenskt territorium.

Också detta har mött mycket starkt motstånd i Göteborg. I kommunstyrelsen slog man fast att internationella övningar inte bör ske i en skärgård nära en storstad med höga naturvärden och ett omfattande friluftsliv. Även denna fråga ligger på regeringens bord. Om vi ska genomföra internationella övningar på svenskt territorium hamnar frågan på regeringens bord för beslut.

Nu är det inte bara miljö- och klimatministern utan också vice statsministern som står mitt emot mig. Det vore intressant för göteborgarna att få ett besked om huruvida regeringen är beredd att öppna upp för internationella övningar i Göteborgs skärgård i framtiden.

Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag är här för att besvara interpellationen om Göteborgs skärgårdsskjutfält och det ärende som ligger på regeringens bord. Det ska myndighetshandläggas, det vill säga vi ska pröva ärendet.

Flera intressen, bland annat försvarsintressen, ska vägas mot varandra, och då är det praxis i svensk domstolsrätt att domstolen inte avgör i slutskedet utan lämnar över till regeringen.

Jag lyssnar och tar in det som Hans Linde säger om den starka oro som finns bland många i Göteborg, inte minst i skärgården. Man ser med oro på att försvaret vill utöka sina verksamheter och att detta kan få både miljö- och andra konsekvenser i skärgården.

Med anledning av denna oro vill jag betona att det är viktigt att man handlägger detta ärende på ett korrekt sätt. Om man hade velat göra det snabbt och enkelt för sig hade man antagligen bestämt sig för att om Försvarsmaktens intressen går före allt annat så godkänner man deras ansökan, eller så gör man det inte. Men nu är det lite mer komplicerat än så. Om man bara rakt av skulle gå på Försvarsmaktens ansökan hade nog ärendet varit avgjort för länge sedan.

Detta är svårt eftersom det, precis som riksdagsledamoten påpekar, är en känslig skärgårdsmiljö. Det är en levande skärgård, och det finns många intressen som står emot varandra.

Vi reglerar denna typ av ärenden utifrån miljölagstiftningen i Sverige, till skillnad från en del länder internationellt där man inte reglerar till exempel Försvarsmaktens göranden. Den lagstiftningen ska självklart också gälla vid handläggningen av detta ärende.

Som statsråd, oavsett om jag är vice statsminister eller miljö- och klimatminister, kan och får jag dock inte uttala mig om utgången av ett ärende som ännu inte är färdigberett i Regeringskansliet.

Anf. 6 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag förstår att det pågår en beredning och att detta innebär vissa krav och begränsningar för en minister. Jag misstänker att det finns företrädare för oppositionen som ganska omgående hade KU-anmält statsrådet om hon hade gått utanför de ramarna.

Men det finns trots allt saker man kan göra och säga. Har regeringen som målsättning att komma till ett slut i den här frågan under den här mandatperioden? Ska den ha klarats ut så att man kan ge ett besked före

nästa val? Då har man ganska lång tid på sig. Har regeringen den ambitionen?

När det gäller de internationella övningarna kan regeringen ge ett besked. Är det regeringens uppfattning att Göteborgs skärgård är en lämplig plats att ha internationella övningar på? Eller anser regeringen, precis som kommunstyrelsen i Göteborg, att det inte är en lämplig miljö för att genomföra internationella övningar? Det skulle man kunna svara på i dag utan problem.

Jag vet att miljö- och klimatministern har uppvaktats av flera grupper från Göteborg, till exempel Skärgårdsupproret som organiserar framför allt boende i skärgården, men också av ett femtontal fredsorganisationer från Göteborg som tillsammans organiserat sig i en grupp som heter Fredsam. De har skrivit brev till miljö- och klimatministern och även bjudit ned henne till Göteborg så att hon kan komma ut i skärgården.

Jag är säker på att Skärgårdsupproret gärna tar emot Åsa Romson och visar upp sitt unika djur- och växtliv men också sitt arbete för att behålla en levande skärgård där människor kan bo. Jag hoppas att Åsa Romson tar emot inbjudan och kommer ned till skärgården och möter de boende och lyssnar inte bara till min oro utan också till den oro som finns bland de 4 500 som i dag bor i Göteborgs vackra skärgård.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för en bra och informativ interpellationsdebatt.

Jag har både brevlades och på andra sätt mött det stora engagemang som finns för de här frågorna i Göteborgs skärgård. Det gäller inte bara de fastboende, utan också den stora mängden besökare till Göteborgs skärgård.

Jag är en av dem som har besökt skärgården vid flera tillfällen och som gärna gör det igen. Där finns fantastiska områden som det finns anledning för mig, i min roll som miljöminister men också av andra skäl, att besöka och också lyssna på de boendes och besökarnas åsikter.

Det finns ett antal frågor som ligger på mitt departementsbord som är av intresse för regeringen att utveckla. Vi behöver en rik och levande skärgård, inte bara utanför Göteborg utan längs hela den svenska kusten.

Men det finns många olika verksamheter. Försvarets verksamheter är en del av de statliga verksamheter där vi måste säkerställa att de får någorlunda bra möjligheter att jobba. Det är inte upp till mig att stå här och avgöra exakt vilka platser i Sverige som passar för olika typer av övningsverksamheter, utan det är något som i första hand Försvarmakten kan ha synpunkter på.

I andra hand finns det intressen där man kan stöta på problem, till exempel miljöintressen eller skärgårdsmiljöintressen som man måste väga mot varandra. En sådan process pågår just nu i Regeringskansliet.

Självklart kan regeringen ha som ambition att handlägga den här typen av ärenden så att det blir ett svar under den här mandatperioden. En ambition kan man alltid ha, men som ansvarig minister vill jag inte utlova något exakt datum för det beslutet.

Tack för en bra interpellationsdebatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2014/15:362 om ett eventuellt godkännande av giftiga bly- och kadmiumfärger i EU

Anf. 8 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Vi fortsätter med en annan angelägen miljöfråga. Lena Ek har frågat mig om jag och regeringen tänker medverka till att giftiga bly- och kadmiumfärger återinförs inom EU. Lena Ek har också frågat hur jag har agerat och vilka kontakter jag har haft för att se till att användningen av dessa giftiga ämnen inte ska tillåtas öka i EU. Jag vill svara så här.

Bly, kadmium och krom är mycket giftiga tungmetaller som vi ska fasa ut. De aktuella färgpigmenten, två blykromatföreningar, används inte i Sverige. Vi vill självklart inte se en ökning av användningen av några tungmetaller.

EU-kommissionen har ännu inte tagit ställning till ansökan om tillstånd till import och användning av dessa färgpigment. Vi har från den svenska regeringen och Kemikalieinspektionen skickat ett brev med ett mycket tydligt budskap till ansvariga enhetschefer på kommissionen där vi uttrycker stor oro över att Echa, som är EU:s myndighet i det här fallet, rekommenderar att tillstånd ges till det företag som har sökt. I det brevet trycker vi på att det är viktigt att de europeiska företag som har valt bort de här pigmenten till förmån för miljömässigt bättre alternativ inte ska straffas. Det finns fullgoda alternativ på marknaden i dag för alla användningar. Ett av Reachförordningens syften är substitution, det vill säga ersättning, av särskilt farliga ämnen. Det målet ska vi aldrig tumma på.

Vi vet att de ledande pigment- och färgtillverkarna i EU inte heller vill se att de här pigmenten får ökad användning. Industrin har frivilligt arbetat med att fasa ut de aktuella pigmenten under snart 30 års tid. Vi har blivit kontaktade av Sveriges färgfabrikanters förening i frågan. De bekräftar att de här pigmenten inte behövs. Bra alternativ finns för alla användningsområden.

Riksdagen har i proposition 2013/14:39 *På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken* slagit fast att takten i utfasningen av särskilt farliga ämnen bör öka. Bly, kadmium och krom är särskilt farliga ämnen som vi därför ska fortsätta att fasa ut.

Arbetet med att nå en giftfri miljö och en giftfri vardag är prioriterat för regeringen. Regeringen arbetar därför brett och aktivt för att få bort alla särskilt farliga ämnen från vår vardag och från miljön.

Anf. 9 LENA EK (C):

Herr talman, minister, ärade åhörare och ledamöter! Detta är en viktig fråga i sig. Det är också en större fråga än vad man i början kanske tror. Det som gjorde att jag först reagerade var att jag såg att det fanns en ansökan från ett bolag om att på den europeiska marknaden sälja färger som innehåller blypigment, pigment som har varit förbjudna eller rättare sagt inte har använts i Sverige sedan 80-talet.

Vi vet att de ämnen, blypigment i gul färg och i röd färg, som det handlar om här, är cancerframkallande. Det finns tydliga rapporter om det. Vi har känt till det i decennier. De är också hormonstörande. Hormonstörande kemikalier är ett ökande problem. Det handlar om hormonstörande ämnen

som sprids i våra ekosystem. I Sverige, som är ett förhållandevis rent land och har haft en tuff kemikalielagstiftning långt innan den europeiska Reach kom på plats, hittar vi fiskar i våra vattendrag som är dubbelkänade på grund av sådana utsläpp från olika källor. Det är därför oerhört viktigt att minimera detta.

Här finns det en europeisk marknad som i princip är rensad från sådana produkter. Där vill man nu bakvägen återigen ta in dessa ämnen, blypigment i just röd och gul färg. Det är mycket oroande, och det är inte åt det håll som vi vill att utvecklingen ska gå.

Det är anledningen till att jag har frågat regeringen vad man gör i det här enskilda fallet. Jag skulle vilja ha ett lite tydligare svar. Jag skulle vilja veta exakt vad ministern har skrivit till kommissionen i ärendet, inte bara att det har gått iväg ett brev.

Den andra stora fråga som ligger bakom är hur man prövar möjligheten till substitution. Det finns vad man kan kalla ett litet kryphål eller extra dörr för företag som inte har möjlighet att byta ut ämnen och tycker att kostnaden blir alldeles för hög. Det undantaget används nu alldeles för mycket. I Echa tittar man inte på den totala samhällskostnaden och lägger inte tillräcklig tyngd på hälsoeffekter och effekter för miljön, utan om ett företag säger att de behöver använda detta eftersom kostnaden är för hög, då synar man kostnadsargumenten men inte de andra argumenten, som är själva bakgrunden till förbudet.

Det undantaget, den extradörren eller det kryphålet eller vad man ska kalla det – man kan välja ord efter humör – vidgas nu i snabb takt. Det riskerar i sin tur att underminera hela kemikalielagstiftningen och de framgångar som vi ändå har nått på det här området.

Därför undrar jag hur regeringen agerar för att minimera möjligheterna till undantag, när man vet att det är allvarliga samhällseffekter och när man vet att det finns andra ämnen som har använts med lika gott resultat, där näringslivet själv, som Akzo Nobel i Sverige, säger att man i många år har producerat alternativ som fungerar väl så bra som de röda och gula färgerna som ett företag utanför EU vill återintroducera på den europeiska marknaden och som innehåller cancerogena, hormonstörande ämnen som kan skada.

Anf. 10 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack, Lena Ek, för interpellationen! Det är ett oerhört viktigt område. Jag delar helt din uppfattning om att bly och hormonstörande ämnen inte ska spridas och inte ska öka utan att vi varje dag måste ha ett aktivt arbete för att minska dessa ämnen, inte bara på den europeiska marknaden och inom Sverige utan för att säkerställa att verklig ersättning sker där detta är möjligt.

Det intressanta är att vi här har en industri som redan har visat att det är möjligt. De har redan visat att det finns fullgoda alternativ för de olika användningsområdena. Det har de visat både i Sverige och inom EU i övrigt. Därför skulle det vara helt enligt alla regler och principer att inte tillåta dessa pigment, så som vi känner Reachförordningen och det starka kemikaliearbete som vi vill att EU ska ha.

Men precis som Lena Ek vet, med bakgrund från EU-parlamentet och EU:s administration, ska man säkerställa att sådana här regler efterlevs på det sätt man vill – att inte kryphål öppnas för användningar som inte är tillåtliga eller där kryphålen blir öppna dörrar för helt nya användningsområden där man inte gör något grundligt studium av argumenten kring farligheten i ämnena och varför förbudet finns utan bara gör som du beskrev. Jag är också orolig för den debatt som finns, att man bara väger in det marknadsmässigt intressanta för utländska företag. Då måste länder som Sverige vara aktiva, och det är därför Sverige under lång tid har varit en aktiv part och uppenbarligen också måste fortsätta att vara det.

Anledningen till att jag inte hänvisar till hela brevet i interpellationssvaret är att det är närmare tio sidor på engelska. Jag kan gärna läsa upp det, fast jag tror inte att talartiden här i riksdagen tillåter det. Men du kan få det – det är inte hemligstämplat på något sätt – utan jag kan absolut lämna över det. Det står bland annat: ”Sweden considers it a serious mistake to follow the recommendations to grant long authorisations for continued widespread use of lead chromates as this would seriously disregard the efforts made by EUs industry.” Vi understryker att det inte är på detta sätt vi tycker att regelverket ska tolkas och att det inte heller är en anledning att tillåta dessa ämnen.

Precis som Lena Ek är inne på ser regeringen att vi i dag står inför en mycket större utmaning i samhället. Det är inte minst de hormonstörande ämnena som utgör en oerhört stor utmaning. Där ändras forskarbilden från tid till annan, och vi kräver mer vetskap. Vi måste egentligen också ställa om hela vårt sätt att se på kemikalieregleringen, att inte enbart titta på ämnen i fråga om storlek utan också se på när och hur man kommer i kontakt med ämnena och vilka som kommer i kontakt med ämnena och få en mycket smartare reglering som inte bara går på ett litet specifikt ämne utan kan hantera dem i grupp.

Det är sådant som vi i riksdagen har varit mycket överens om och som jag är glad över att vi från svensk sida kan fortsätta att driva hårt. Jag tar gärna emot alla goda inspel på ytterligare sådant arbete som vi bör och kan göra.

Anf. 11 LENA EK (C):

Herr talman! Jag vet att Åsa Romson är lika bekymrad som jag över de faktiska förhållandena.

När detta kanadensiska företag, Dominion Colour Corporation, begär att få använda ett undantag i den europeiska kemikalieregleringen Reach för att återintroducera ämnen i färg som vi inte har haft i Sverige sedan början av 80-talet och begär att få göra det för en tidsperiod av tolv år, tycker jag att det faktiskt är ganska häpnadsväckande. Det är därför som jag nämner detta bolags namn. Det tillhör nämligen inte vanligheterna att man gör på detta sätt.

Vi vet också att det finns tillverkare i Sverige och i andra länder som har fullgoda alternativ som fungerar utmärkt. Akzo Nobel är ett sådant svenskt företag, och det finns fler. Men man kan också nämna dem som plockar fram ämnen som är bättre i detta fall.

Att man efter att användningen i stort sett är utfasad i de flesta EU-länder, men inte i alla, begär att få återinföra detta och för så lång period tycker jag är skandalartat. Vi känner till hälsoeffekterna, och vi vet att vi måste få bort dessa ämnen från miljön och från människors närhet. De är hormonstörande, de är cancerframkallande och det finns alternativa färger att använda som fungerar i olika typer av tufft väder. Där är vi överens.

Det som jag vill ha reda på är vad regeringen har gjort i denna beslutsprocess som nu pågår och där regeringens inflytande faktiskt är mycket viktigt. Hur förbereder sig regeringen för de möten som kommer där denna fråga ska upp och beslutas, och vilka direktiv ges till svenska förhandlare? Det var det ena.

Det andra är: Vilka länder har regeringen varit i kontakt med för att samla de majoriteter som behövs? Jag tror nämligen att det fortfarande går att stoppa detta återinförande av hormonstörande och cancerframkallande blypigment i färg just därför att argumenten ur hälsosynpunkt och miljösynpunkt är så tunga och därför att alternativen finns på marknaden och är väl beprövade.

Anf. 12 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Detta är, som sagt, en välbehövlig debatt där vi inte ens är oense i sak. Den är välbehövlig därför att verkligheten ser ut på det sättet att företag faktiskt återkommer och trycker på om att den europeiska marknaden ska öppnas upp för ämnen som man redan har klarat av att fasa ut. Man har, bland annat genom ett aktivt företagsarbete, hittat andra ämnen att ersätta dessa ämnen med. De hormonstörande ämnena och tungmetallerna har vi alldeles nog av som det är. Vi behöver inte fler sådana ämnen på den svenska och den europeiska marknaden. Där delar jag helt riksdagsledamot Lena Eks framställan.

Lena Ek behöver inte tvivla på regeringens aktiviteter i fråga om kemikaliefrågorna generellt när det gäller EU och inte heller specifikt när det gäller detta fall där vi via Kemikalieinspektionen har varit mycket aktiva för att kommunicera en mycket tydlig ståndpunkt och framföra dessa argument inte minst till kommissionen och peka på att detta inte är förenligt med hur vi ser på regelverken. Det finns helt enkelt ingen anledning att ge tillstånd till detta.

Detta kommer senare att bli föremål för en beslutsprocess. I den processen kommer regeringen naturligtvis att återkomma. Jag har en löpande och aktiv dialog när det gäller kemikaliefrågor med ett antal andra kolleger i EU-sfären. Riksdagsledamoten Lena Ek vet likaväl som jag att det handlar om att peka ut och vara tydlig och hela tiden visa att man är aktiv i frågan. Det är också ett sätt att upprätthålla de regleringar som man en gång har fått i land i EU-parlamentet. Det handlar också om att vi behöver stärka en del av dessa regler.

Jag hoppas att få återkomma till riksdagen i fler debatter om hur vi kan stärka kemikalieregleringen, inte bara i EU utan också på hemmaplan i Sverige.

Anf. 13 LENA EK (C):

Herr talman! I den här interpellationen, som handlar om ett företag från Kanada som vill återintroducera blypigment i färg, alltså ämnen som är cancerogena och hormonstörande, finns två stora frågor. Vad gör regering-

en rent faktiskt för att stoppa återintroduceringen av ämnen som är utfasade i flertalet EU-länder och som inte har använts på länge i Sverige och där det finns alternativa ämnen som man kan substituera med? Vad gör regeringen rent faktiskt där? Min andra fråga är egentligen är större. Detta sätt att begära undantag och hävda enskilda kostnader för enskilda företag har använts på senare tid väldigt mycket mer än det var tänkt i regleringen. Det innebär att kryphålen öppnas utan att systemet Echa och EU-kommissionen tillräckligt ordentligt tittar på hälsokostnader, miljökostnader och vad som händer enskilda människor och att det faktiskt finns alternativ. Man går bara på det som företaget har hävdat är företagets kostnader. Vad gör regeringen rent faktiskt för att sätta stopp för detta kryphål som har vidgats så mycket på senare år och faktiskt på senare tid?

Reach är en lagstiftning som hela tiden behöver förbättras, men den behöver också vårdas för att den inte ska förlora den betydelse som den har, eller hur?

Jag tror att både Åsa Romson och jag har listor på förbättringar som vi vill ha genomförda. Men den här interpellationen handlar om hur regeringen vårdar de regler som redan finns för att de ska fungera så bra som möjligt.

Anf. 14 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten har handlat om ett mycket viktigt område, nämligen kemikalier inte bara för Sverige utan också för EU-marknaden. Det finns pågående processer där företag vill introducera ämnen som innehåller tungmetaller, hormonstörande och cancerogena ämnen, som inte har använts i Sverige och inte i EU på många år. Uppenbarligen har företag också hittat alternativa användningsområden. Detta har regeringen blivit uppmärksam på också av svenska företag. Kemikalieinspektionen har jobbat aktivt med ärendet under lång tid.

Det som regeringen har gjort specifikt i detta ärende är att skriva ett brev tillsammans med Kemikalieinspektionen till kommissionen för att påtala precis de brister och de problem som vi ser med denna ansökan. Inte minst handlar det om problemen när det gäller skyddet för att upprätthålla kraften i den europeiska kemikalielagstiftningen som behöver finnas där för att skydda medborgare, däribland barn, och vår omgivande miljö från denna typ av ämnen. Det är verkligen ett angeläget område att den svenska regeringen fortsätter att stå upp för, och vi gör det med all kraft när det gäller dessa regler. Vi gör det på detta område precis som i ett antal andra fall som just nu ligger i EU och där man kan vara orolig för verklighetsutvecklingen och att kemikalielagstiftningen sätts på prov. Då krävs det att länder som Sverige kliver fram och är tydliga med att den här lagstiftningen faktiskt är till för att skydda medborgarna och också inspirera goda företagare som hittar andra användningsområden. Bland annat i Sverige har vi sett att företagen har hittat dessa områden och tillsammans med regeringen vill driva att detta ärende inte ska få tillstånd i EU.

I och med detta är jag mycket glad att vi kan jobba helt samfällt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Robert Hannah har frågat statsrådet Åsa Regnér om hon vidhåller att det bör införas överstatliga EU-regler om könskvotering till bolagsstyrelser och om hon, om så är fallet, anser att det även bör införas överstatliga EU-regler om könskvotering till fackföreningsstyrelser. Interpellationen har överlämnats till mig att besvara.

Jag instämmer i Robert Hannahs uppfattning att bristen på kvinnor i näringslivets högsta positioner är ett betydande problem som inte kan accepteras. Jag är för min del beredd att vidta åtgärder för att lösa detta problem.

Ett viktigt mål för regeringens jämställdhetspolitik är att bryta mansdominansen på de ledande positionerna i svenskt näringsliv. Även på EU-nivå bör jämställdheten i börsbolagens styrelser uppmuntras. I många länder inom EU är frånvaron av kvinnor i maktpositioner ännu mer påtaglig än i Sverige. Det innebär stora kompetensförluster men framför allt att kvinnor får se sig passerade av mindre kompetenta män. Bristen på jämställdhet är inte värdig Europa år 2015.

I första hand bör börsbolagen uppmanas att på eget initiativ verka för ökad jämställdhet. Först om det visar sig att detta inte leder till önskat resultat bör andra åtgärder vidtas. Inom EU har många år av självreglering misslyckats. Det senaste initiativet togs 2011. Kommissionen uppmanade då börsbolagen att underteckna en utfästelse om fler kvinnor i bolagsstyrelserna. Endast en handfull bolag undertecknade utfästelsen.

Förslaget till EU-direktiv har sina brister. Som det nu ser ut krävs det i praktiken inte mer än att en fjärdedel av styrelseledamöterna är kvinnor. Men direktivet är ändå det redskap som står till buds för att få börsbolagen inom EU att ta itu med situationen. Regeringen anser att Sverige bör bejaka direktivet men kan konstatera att riksdagen hittills inte delat den bedömningen.

När det gäller könsfördelningen i fackföreningarnas styrelser är det en annan fråga. En jämn könsfördelning är viktig i alla delar av samhället, och även fackföreningar bör sträva efter jämställdhet. Fackföreningarna bör dock styras enligt de demokratiska principer som gäller för ideella föreningar. Det finns ingen lag om ideella föreningar, och jag ser inga förutsättningar för lagstiftaren att vidta några åtgärder av det slag som Robert Hannah är inne på vare sig i Sverige eller inom EU.

Jag vill nämna att läget nog inte heller är så dystert i fråga om jämställdheten inom fackföreningsrörelsen som Robert Hannah gör gällande, åtminstone inte i Sverige. I TCO:s och Sacos styrelser finns det lika många män som kvinnor, och LO har satt som mål att uppnå en jämn könsfördelning i sina styrelser senast 2016.

Anf. 16 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaren på mina frågor. Jag kan inte mer än hålla med justitieministern om att bristen på jämställdhet inte är värdigt vare sig Sverige eller Europa år 2015. Som riksdagsledamot för ett liberalt och feministiskt parti kan jag inte mer än konstatera att

bristen på kvinnor i näringslivets högsta positioner är ett betydande maktproblem som inte kan accepteras.

Kravet på ökad jämställdhet i bolagsstyrelser motiveras oftast med effektivitets- och lönsamhetsskäl. För oss liberaler är dock detta inte det centrala argumentet, utan kärnan för oss med den liberala jämställdhetssynen är att individen oavsett kön ska ha rätt till frihet, ansvar och makt. Samma syn vad gäller bolagsstyrelser gäller också statliga eller överstatliga institutioner, och även fackföreningar.

Alla frågor med en tydlig jämställdhetsdimension ska dock inte avgöras på EU-nivå. Det leder nämligen till en slippery slope. Vi i Folkpartiet förespråkar ett EU som är starkt i de frågor där gemensamma beslut behövs men lämnar andra frågor till medlemsländerna och medborgarna själva. Det är särskilt viktigt när det gäller frågor som kvinnors rättigheter, eftersom det finns starka motsättningar och olika åsikter i Europa om hur den här politiken bör föras. Ger vi EU carte blanche att bestämma över bolagsstyrelser och deras sammansättningar kommer EU också att vilja ha utökad beslutanderätt över abortlagstiftning, föräldraförsäkring och många andra viktiga frågor där Sverige ligger långt före andra länder.

Folkpartiet är starka EU-vänner, men vi vill inte att EU ska göra allting. När Sveriges mest EU-positiva parti ställer negativt till en EU-lagstiftning finns det faktiskt skäl för regeringen att lyssna. Folkpartiet anser inte att det är EU:s sak att avgöra om lagstiftning avseende könsfördelning i bolagsstyrelser ska införas eller inte. Vi anser helt enkelt att det inte uppfyller kraven på subsidiaritet eller proportionalitet. Därför vill jag, herr talman, fråga justitieministern på vilket sätt en kvotering av bolagsstyrelser på EU-nivå uppfyller subsidiaritetskravet.

Samtidigt vill jag påpeka för justitieministern att det är hyckleri att i det här fallet kräva kvoter i privata företag, i ett läge där varken EU-kommissionen eller EU-parlamentet själva uppfyller de krav som stipuleras i den föreslagna lagstiftningen. Ett annat privaträttsligt subjekt som inte heller uppfyller kraven är väldigt tätt sammankopplat med Socialdemokraterna, nämligen LO. I en rapport från 2013 visade det sig att 17 procent av LO-styrelserna har kvinnor i sig – 17 av 100 procent, trots att 46 procent är kvinnor.

Dessutom, herr talman, nämner justitieministern att det inte ser så illa ut i LO:s föreningar. Jag var i dag inne på LO:s hemsida, och den visar att man i dag är uppe på 22 procent. Man uppfyller alltså inte ens den kvot som nu är föreslagen av EU-parlamentet. Skulle lagstiftningen gälla LO och andra fackföreningar skulle alltså även de tvingas kvotera. Jag vill därför fråga justitieministern på vilket sätt EU bör arbeta för ökad jämställdhet bland fackföreningar.

Anf. 17 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! I den här debatten får man ju bestämma sig för vilket argument man har som huvudargument – är det att man är emot könskvotering i bolagsstyrelser över huvud taget, eller är man emot att det avgörs på EU-nivå? Jag tycker att det är lite oklart vad det egentligen handlar om här.

Den tidigare, borgerliga regeringen hade hela tiden som argument att detta är någonting som det inte är lämpligt för EU att besluta. Man har dock varit emot det också på nationell nivå – man är alltså egentligen emot företeelsen som sådan. Jag tror att det handlar mer om det, det vill säga att man är emot kvotering, än om att man är emot att EU skulle kunna lägga sig i någonting sådant. Jag tycker att det är ett märkligt exempel Robert Hannah tar upp, nämligen att detta nästan per automatik skulle innebära att vi plötsligt får gemensam EU-lagstiftning när det gäller abortfrågor och föräldraförsäkring. Detta ligger trots allt väldigt långt ifrån varandra.

Man kan hävda att principen om könskvotering handlar om grundläggande rättigheter i EU. Det finns redan en stark jämställdhetslagstiftning och en stark lagstiftning mot diskriminering, och på den grunden är det fullt rimligt att man faktiskt skulle kunna motverka diskriminering på det här sättet. Argumentet för att ha det på EU-nivå är detsamma som för att ha det på nationell nivå, det vill säga att det går alldeles för långsamt. Vi kan även se bakslag där detta står och stampar eller till och med backar i utvecklingen, vilket innebär att det här ligger så långt in i framtiden att vi inte ens kan se det inom rimlig tid.

Det är också ganska svaga argument emot kvotering. Man har nämligen kunnat se att kompetensen i styrelserna ökade när könskvotering av bolagsstyrelser infördes i Norge. Man kunde se att styrelserna blev yngre, vilket i och för sig inte är ett självändamål men positivt med tanke på att medelåldern ofta är ganska hög. Man fick alltså in fler yngre, och man kunde se att utbildningsnivån ökade – man fick in yngre, välutbildade kvinnor.

Man kan även se att blandade styrelser ger högre lönsamhet, och det kan man se allmänt när det gäller mångfald. Människor med olika bakgrunder kan ofta tillföra olika kompetenser, så att det blir en bra helhet. Därför är det inte heller något hot mot företagen att införa könskvotering, utan snarare skulle det kunna öka lönsamheten.

Jag förstår inte riktigt det här motståndet, som på något sätt är väldigt aggressivt. Jag får känslan av att man tänker att allting plötsligt kommer att bli kvoterat om vi rullar in på den här banan. Man tar fackföreningar som exempel, och jag förstår inte varför man väljer just fackföreningar – eller det kanske jag i och för sig förstår, men jag tycker att det är ett ganska långsökt exempel. I så fall hade det väl varit mer näraliggande att titta på offentliga styrelser, som trots allt är en del av det allmänna, än ideella föreningar. Det finns heller inga förslag på partier att kvotera där, så det känns lite som att man tar det här exemplet just för att man tänker att vi inte vill röra i det.

Precis som justitieministern säger går det dock åt rätt håll även inom den ideella sektorn och inom fackföreningsrörelserna. Man sätter upp tydliga mål. Vi har ju en form av frivillig kvotering inom en del partier – bland annat i Socialdemokraterna, där vi har principen om varannan kvinna, varannan man. Det är ingen som i dag vill riva upp detta. Det har fungerat alldeles utmärkt; det har inte minskat kompetensen utan snarare tillfört ny kompetens.

Jag förstår alltså faktiskt inte riktigt det här motståndet, när resultaten i Norge är så positiva.

Anf. 18 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det här är en ganska sorglig debatt. Den är sorglig för Robert Hannah, för det här är egentligen inte en interpellationsfråga som är på allvar. Han vill nämligen inte på allvar kvotera föreningar, utan han vill konstruera ett argument för att slippa kvotera i bolagsstyrelser. Det är det hela diskussionen går ut på, och på det sättet är den sorglig.

Diskussionen är också sorglig för Folkpartiet. Det fanns nämligen en tid då man i alla fall hade en bild av att Folkpartiet gick i bräsch för jämställdhet. Det fanns ju en sådan tid, även om det är länge sedan – det var väl på Bengt Westerbergs tid. Det är nästan 20 år sedan. Sedan dess har det inte hänt någonting.

Om vi går tillbaka i historien är den full av socialdemokratiska initiativ. Vi flyttade fram jämställdhetspositionerna. Vi byggde ut barnomsorgen från 70-talet och framåt. Vi avskaffade sambeskattningen och införde särbeskattning på 70-talet. Föräldraförsäkringen byggde vi ut på ett sätt som fortfarande är helt världsunikt. Vi blev den första jämställda regeringen 1994. Som Hillevi Larsson nämnde kvoterade vi till våra listor redan på 90-talet. Vi införde kvinnofridslagstiftningen och förbud mot köp av sexuella tjänster i slutet av 90-talet. Jag har själv varit med och utarbetat den särskilda lagstiftningen kring människohandel, så vi stärkte skyddet också där.

I de allra flesta fall av de jag räknat upp var Folkpartiet med och bejakade utvecklingen på den tiden, men så är det inte längre. Det är väldigt länge sedan Folkpartiet gick i bräsch tillsammans med oss. Det blev fullständigt tyst 2006. Trots att Folkpartiet innehade jämställdhetsministerposten under alla åtta år av borgerlig regering kan jag inte komma på ett enda jämställdhetspolitiskt initiativ som den regeringen tog, och jag är ändå ganska intresserad av politik. Robert Hannah har kanske något exempel.

Det stod stilla i åtta år. Nu kommer ni tillbaka i opposition igen. Vad är det första Folkpartiet gör då? Jo, då faller ni vår budget. Vi hade i vår budget en höjning av underhållsstödet som hade betytt så mycket för ensamstående kvinnor, en särskild satsning på kvinnojourerna, 100 miljoner kronor, som hade betytt så mycket för den sektorn. Den budgeten var Folkpartiet med och fällde.

Under den tid som ni hade regeringsmakten gick det snarare bakåt, och skillnaderna mellan kvinnor och män ökade. Ni satsade hela tiden på skattesänkningar som i större utsträckning gick till män än till kvinnor, och ni skar ned på välfärdssystemen vilket missgynnar kvinnor.

Det är alltså länge sedan Folkpartiet gick i bräsch för jämställdhetspolitiken. Nu återkommer ni i den här frågan, där Folkpartiet nu tydligen inte bara tänker fortsätta att vara initiativlösa utan också försöker agera bromskloss när det gäller ytterligare ett initiativ. Det kommissionen och den svenska regeringen vill göra är att riva bort glastaket i näringslivet. Vi vill möjliggöra för kvinnor att nå de högsta positionerna i näringslivet.

Det är inte den enda jämställdhetspolitiska satsning vi gör. Vi kommer att göra mycket mer, men det är en del av de saker vi vill göra. Men Folkpartiet agerar på ett sådant sätt att de tillsammans med de andra

borgerliga partierna och Sverigedemokraterna medverkar till att låsa en majoritet i riksdagen, så att vi inte kan föra fram den åsikten i den europeiska diskussionen i ministerrådet. De agerar där som sagt som en jämställdhetspolitisk bromskloss.

En fråga återstår för Robert Hannah att besvara: Om ni är emot detta på EU-nivå, kommer ni då också att vara emot det på nationell nivå om vi lägger fram det som lagstiftning?

Anf. 19 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Det enda som jag anser är sorgligt med den här debatten är att det inte är någon debatt. Ministern har inte på något sätt besvarat någon av de två frågor som jag ställde till ministern.

Mina två frågor är: Skulle justitieministern kunna argumentera för på vilket sätt en kvotering till bolagsstyrelser på EU-nivå uppfyller subsidiaritetskravet? På vilket sätt avser justitieministern eller regeringen att arbeta på EU-nivå för ökad jämställdhet bland fackföreningar?

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det nästan inte finns något som har så vida ramar som diskussionen om närhetsprincipen i EU. Den kan användas både för och emot saker i alla möjliga sammanhang. Men det är helt uppenbart att vi har grundläggande rättigheter på EU-nivå. Det handlar om mänskliga rättigheter och demokrati. Det finns minoritetsskydd med mera. I dessa mänskliga rättigheter finns jämställdheten, för kvinnors rättigheter är också mänskliga rättigheter. Med detta som grund är det helt legitimt att kräva att också kvinnors kompetens används.

I dag ser vi det omvända, att kvinnor som grupp diskrimineras. Och det saknas inte lämpliga kandidater, tvärtom, men kvinnorna utestängs. Kvinnor har minst lika mycket kompetens att tillföra, vilket vi kan se i Norge där man har infört könskvotering till bolagsstyrelser och höjt kompetensen.

Den borgerliga regeringen konstaterade också att just inom den privata sektorn kan man verkligen se obalansen. Kvinnor utestängs från maktpositioner. Ju högre maktpositioner, desto färre kvinnor är det. Därför är det förenligt med närhetsprincipen att motverka denna diskriminering.

Det handlar inte om fifty-fifty. Trots att kvinnor utgör halva befolkningen handlar det inte om att kräva 50 procent kvinnor men att man i alla fall sätter en procentsats, vilket man inte har i dag. I dag kan det vara hur få som helst. I Norge har man satt 40 som procentsats, och det har fungerat alldeles utmärkt.

Om Robert Hannah och Folkpartiet håller med om grundanalysen att kvinnor diskrimineras, inte minst i det här sammanhanget, och att det inte händer något av sig självt – vi har försökt jättelänge men det händer absolut ingenting – vad vill ni då göra i stället? Jag vill också återupprepa frågan: Vill ni införa lagstiftningen på nationell nivå?

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! En förutsättning för att det ska bli en debatt är att den man debatterar med bryr sig om att debattera. Jag har ställt en rad frågor i mitt inlägg och i min argumentation kring det här, men Robert Hannah utnyttjar

inte sin rätt till inlägg utan ställer bara om de två frågor som han ställde från början. Det blir inte mycket debatt av det. Det krävs liksom två för att dansa tango i alla sammanhang.

När det gäller närhetsprincipen gör kommissionen bedömningen att närhetsprincipen är uppfylld, och jag gör inte någon annan bedömning. De driver den här frågan. Det är till och med så att det nya ordförandeskapet, Luxemburg, är berett att prioritera frågan framöver.

Jag tror att kommissionen har för ögonen, förutom jämställdhetsmotiven som är starka, Europas konkurrenskraft på lite längre sikt. Jag tror att man ser att här har vi en situation där gamla grupperingar och kottier sitter på väldigt mycket makt som de inte är beredda att släppa ifrån sig. Då vill kommissionen medverka till att riva av glastaket så att fler kompetenser ska komma till sin rätt. Jag tror att det är detta argument som kommissionen också fäster stort avseende vid.

Robert Hannah fastnar gärna i frågan: Om ni ska kvotera i börsbolagen, varför ska ni då inte också kvotera i föreningar? Han skjuter då in sig på just fackföreningar. Och man förstår ju varför, att han vill använda det i sin partipolitiska argumentation som jag tycker är ganska svag.

Vad är det för skillnad på en förening och ett företag? En förening är en demokratisk organisation. Det innebär att i en förening kan initiativ komma underifrån. Om man är missnöjd med en styrelse kan man driva förslag och på demokratisk väg påverka hur till exempel jämställdheten ska se ut. I ett bolag är det inte så. I ett bolag är det ägaren som bestämmer genom sin aktiebolagsmakt. Därför kan det mycket väl vara så att man ibland behöver en impuls utifrån för att det över huvud taget ska hända något i den delen. Det är skillnaden på en förening och ett företag, och det motiverar, tycker jag, att man överväger den här typen av reglering.

Jag återkommer till min huvudargumentation. En gång i världen gick Folkpartiet i bräschen för jämställdhet. Man såg strukturerna och ville försöka göra något åt dem. Tillsammans med Socialdemokraterna och andra progressiva partier och krafter medverkade man för att göra det. Nu är det inte längre så, utan nu sällar sig Folkpartiet i stället till de reaktionära krafterna i den här riksdagen för att vara bromskloss i en fråga som borde kunna få en mycket stor betydelse för jämställdheten, inte bara i Sverige utan i hela Europa.

Nu har jag svarat på Robert Hannahs frågor och återkommer till min fråga. Om jag lägger fram ett förslag i riksdagen om kvotering i bolagsstyrelser för Sveriges del, nationellt, kommer Folkpartiet att stödja det då, Robert Hannah?

Anf. 22 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för att han äntligen svarat på de frågor jag ställt. Han har rätt – det krävs två för en tango. Men det hjälper inte om inte den ena vill föra.

Vad gäller subsidiaritetsprincipen är det för Folkpartiets del ganska självklart att vi inte anser att EU ska bestämma över vilka som sitter i svenska bolag. Om detta ska införas i Sverige är det den här beslutande församlingen som ska besluta om det i det här rummet. Subsidiaritetsprincipen innebär att makten ska fördelas dit där den är absolut mest lämplig att vara. Vi anser inte att det är lämpligt att EU ska bestämma över jämställdhetsfrågor – av den enkla anledningen att Sverige

ligger hundratals år framför andra europeiska länder. Vi vill inte att de ska bestämma över föräldraförsäkringen eller aborträtten. Vi vill inte heller att de ska bestämma över bolagskvotering. Det finns en röd tråd att följa där.

Om det ska beslutas ska det beslutas på svensk nivå. Där kan jag meddela justitieministern att jag inte har något svar att ge. Folkpartiets officiella linje är fortfarande att vi inte kommer att vilja införa en sådan lagstiftning. Men vi har haft ministrar som uttalat att vi eventuellt kan tänka oss en annan lagstiftning om inte utvecklingen går tillräckligt snabbt. Det finns dock fortfarande inget stöd för det i Folkpartiets stadgar.

Vad gäller jämställdhet bland fackföreningar kan jag nämna att jämställdhetsminister Åsa Regnér var på arbetsmarknadsutskottet och talade om jämställdhetsintegrering, det vill säga att ett jämställdhetsfokus ska finnas i alla delar av samhället. Jag skulle därför vilja uppmana justitieministern att även ta en titt på statliga institutioner, EU-kommissionen och fackföreningarna. Det är nämligen så att LO ännu i dag inte skulle uppfylla de villkor som ni ställer er bakom om man skulle införa den här lagstiftningen för fackföreningar. Det är hyckleri att bara kräva detta i vissa delar av samhället när makten också finns i fackföreningar och statliga institutioner.

Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det blir tydligt i diskussionen att det Robert Hannah är ute efter inte är någon diskussion om kvotering i sig. Han vill konstruera ett argument för att slippa vara för kvotering i bolag. Det är väl gott så. Och när jag hör Robert Hannah resonera om detta förstår jag varför. Ni är inte riktigt färdiga i Folkpartiet. Ni vet inte vilken fot ni egentligen vill stå på när det gäller kvotering i Sverige, och det är väl bra så. Jag har sett olika uttalanden från Folkpartiets sida.

Men vi har något år på oss. Vi har från regeringens sida sagt att vi avvaktar utvecklingen i näringslivet. Om det inte blir bättre kommer vi att vara beredda att lägga fram ett lagstiftningsförslag. Ett sådant förslag utarbetas just nu på Justitiedepartementet, så att vi ska vara klara med det om man inte når upp till de mål som är satta – och det måste nog hända någonting ganska radikalt för att det ska kunna ske. Om ett lagstiftningsförslag läggs fram kanske Folkpartiet vid det laget har kommit lite längre i sina funderingar. Då kanske vi kan få en majoritet i riksdagen för en progressiv linje i denna fråga.

Jag tror att detta har en väldigt stor betydelse, inte bara för jämställdheten, som vi var inne på tidigare, utan faktiskt också för konkurrenskraften. Nu talar vi om europeisk konkurrenskraft. Vi måste också tala om svensk konkurrenskraft. Om svenskt näringsliv och svenska bolag inte utnyttjar den kompetens som finns fullt ut även i sin högsta ledning kommer Sverige helt enkelt att halka efter när det gäller näringslivsutveckling. Det borde hela näringslivet ta till sig.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2014/15:370 om tolkning av begreppet särskilt ömmande skäl

Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christina Høj Larsen har frågat mig vilka generella slutsatser jag drar av utfallet av en dom från Migrationsöverdomstolen, om fler barn kan få stanna i Sverige med domen som praxis samt om jag tänker ta några lagstiftningsinitiativ eller vidta någon annan åtgärd för att förtydliga barnrättsperspektivet och barnets bästa.

Inledningsvis vill jag understryka att varken jag eller någon annan i regeringen kan kommentera ett avgörande i ett enskilt ärende. Det är Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas uppgift att utifrån lagstiftningen och det underlag som presenteras i det enskilda ärendet besluta om det finns grund för uppehållstillstånd.

Begreppet särskilt ömmande omständigheter när det gäller barn infördes i utlänningslagen i juli 2014 för att ytterligare lyfta fram barnrättsperspektivet, framhålla principen om barnets bästa samt möjliggöra att fler barn ska kunna omfattas av bestämmelsen och beviljas uppehållstillstånd. Ändringen syftade dock inte till att frångå tidigare uttalanden om att ”barnets bästa” inte kan ges en så långtgående innebörd att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn. Det rör sig om en sammantagen bedömning i varje enskilt fall av flera olika omständigheter, där hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situationen i hemlandet särskilt ska beaktas.

Det är för tidigt att dra slutsatser om huruvida syftet med lagstiftningen har uppnåtts när det gäller särskilt ömmande omständigheter. Jag ser för närvarande ingen anledning att se över lagstiftningen, men jag vill poängtera att jag kommer att följa den fortsatta rättsutvecklingen noga.

När det gäller åtgärder för att förtydliga barnrättsperspektivet har regeringen uttalat i regeringsförklaringen att ett arbete ska påbörjas med att göra barnkonventionen till lag. Det pågår för närvarande en utredning i vilken en särskild utredare gör en kartläggning inom särskilt angelägna områden av hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter stämmer överens med barnkonventionen. Utredaren har nyligen fått ett utökad uppdrag som bland annat innebär att lämna förslag på en lag om inkorporering av barnkonventionen. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2016. Regeringen kommer att ta med sig slutsatserna från utredningen i det fortsatta arbetet med att säkerställa och stärka barns rättigheter.

Anf. 25 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag tackar migrationsminister Morgan Johansson för svaret.

Jag är fullt medveten om att migrationsministern och regeringen inte har och inte ska ha något inflytande över Migrationsöverdomstolens domar och inte heller kan gå in på enskilda fall. Men det är ändå så att vårt politiska uppdrag är att förhålla oss till den verklighet som vi befinner oss i.

Man kan väl säga att ändringen från ”synnerligen ömmande” till ”särskilt ömmande” var just ett sådant tillfälle då vi politiskt valde att agera

på grund av en verklighet vi såg. Syftet var, som migrationsministern sa, att göra det möjligt för fler barn att få uppehållstillstånd på grunder som tidigare kallades humanitära skäl och som sedan kom att kallas synnerligen ömmande skäl. Vi såg att den skrivningen var för snäv. Alldeles för ofta upplevde vi fall där man som människa tänkte: Detta är inte rätt! Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet var ganska överens om att vi måste ändra på detta, och jag är glad att vi fick till stånd den lagändringen.

Det lyftes tydligt fram i förarbetena att det inte skulle finnas en exakt gräns för hur länge ett barn skulle ha varit i Sverige, men att man vid den samlade bedömningen skulle beakta inte bara hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situationen i hemlandet utan även vistelsetid. Detta får betydelse med tanke på den aktuella domen i Migrationsöverdomstolen. Denna kan på många sätt komma att ändra viktningen i fråga om illegal vistelse. Jag tror att vi kommer att återkomma till det här lite senare i debatten.

Vid beslut om barn ska barnets bästa beaktas. Men det betyder inte att ett barn automatiskt får uppehållstillstånd. Det måste vägas mot övriga intressen – i det här fallet den reglerade invandringen, som även Vänsterpartiet står bakom. Det viktiga är att man alltid visar motiveringen – varför väljer man att tycka att den reglerade invandringen är viktigare än barnets bästa? Den motiveringen är otydlig och bristfällig i den dom som avkunnades i Migrationsöverdomstolen, vilket får konsekvenser för underdomstolarna när de sedan ska ta stöd av denna dom i sin praxis. Det är därför vi står här och diskuterar den domen – inte för att jag tror att migrationsministern ska ingripa i det här fallet, utan för att domen får betydelse för den politik vi vill ska föras beträffande hur många ungar som ska få stanna och av vilka skäl.

Därför är mina frågor till migrationsministern fortfarande: Vilka tror han att konsekvenserna blir av denna dom i Migrationsöverdomstolen? Ser migrationsministern några risker för att det kommer att ske en skärpning och inte ett öppnande, som vi hade tänkt?

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är väldigt svårt att diskutera en enskild dom på det här sättet. Frågan från interpellanten är vilka generella slutsatser jag drar av domen. Det enkla svaret är att jag inte kan dra några generella slutsatser av en enskild dom. Det är alldeles för tidigt, skulle jag vilja säga, att utvärdera hur den här lagstiftningen kommer att fungera baserat på en enda dom.

Dessutom är omständigheterna i fallet väldigt speciella. Ibland låter det som att dessa ärenden är asylärenden, och det är de inte. Det är det inte heller i det här fallet. Det är egentligen i botten en arbetskraftsinvandring där pappan kom till Sverige 2008 och då hävdade att han var från Bulgarien och hade bulgariskt pass. Året efter kom mamman och dottern till Sverige, och då på makedoniska passhandlingar. Det visade sig efteråt att det bulgariska passet var förfalskat.

Det var mot bakgrund av det som uppehållstillståndet hävdades och hela frågeställningen omprövades. Sedan gick det sin gång i de rättsliga instanser som finns, och så fick vi ett beslut i februari 2015 där domstolen

menade att anknytningen till Sverige inte var stark nog. Dessutom pekade man på att familjen varit i Makedonien två gånger efter det att de kommit till Sverige. Bland annat mot bakgrund av det motiverade man sitt avslag.

Jag anser att det är alldeles för tidigt att bedöma hur lagstiftningen kommer att fungera och hur den kommer att tolkas baserat på en enda dom. Därför kan jag inte dra några sådana generella slutsatser som Christina Høj Larsen efterfrågar.

Anf. 27 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag förstår att det är ett fall som faller utanför det vanliga som nu har avgjorts. Det håller jag helt med om. Det är inte den vanliga typen av ärende med särskilt ömmande omständigheter. Tittar man på Migrationsverkets intranät och läser vad Migrationsverket självt drar för slutsatser blir man ganska orolig. Det är en oro som jag delar med en del migrationskunniga experter, till exempel Louise Dane.

Nu läser jag ur vad Migrationsverket skriver om domen från intranätet. Det står: Enligt Migrationsöverdomstolen måste huvudregeln vara att vistelsen i Sverige har varit laglig. Jag vill här inskjuta att vi i förarbetena tydligt har sagt att ett barn inte ska lastas för att beslut som föräldrarna har fattat, till exempel illegal vistelse, att man har gömt sig, eller på annat sätt varit oärlig.

Man fortsätter på Migrationsverket intranät: Även om flickan eftersom hon var barn inte haft möjlighet att påverka att hennes vistelse varit illegal måste detta faktum ändå ha betydelse enligt Migrationsöverdomstolen. Domstolen ansåg därför inte att det fanns särskilt ömmande omständigheter, och flickan beviljades inte uppehållstillstånd. Migrationsöverdomstolen ansåg inte heller att utvisningen var i strid med artikel 8 i Europakonventionen. Domen ger en annan viktning mellan anpassningen till Sverige och illegal vistelse jämfört med tidigare riktlinjer. För Migrationsverket betyder domen därför att tidigare riktlinjer bör ses över till viss del och innehålla en större betoning på laglig vistelse i Sverige.

Det är en förskjutning som vi inte politiskt har efterfrågat. Vi har på inget sätt sagt att barn ska bära större ansvar för vad deras föräldrar har fattat för beslut. Tvärtom har vi sagt att det ska barn inte hållas ansvariga för. Det som är min oro efter att ha sett domen, och det är en oro som delas av andra, är att vi med en förskjutning i viktning kommer att se större fokus på legal eller illegal vistelse och att det de facto kommer att göra att det är färre barn som får stanna trots att vi ville motsatsen.

Jag är intresserad av att veta att om det visar sig att Migrationsverket väljer att införa riktlinjer som gör det svårare, hur förhåller sig migrationsministern till det i så fall? Vad kan vi göra för att se till att det blir så som vi hade tänkt?

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är oerhört svårt att dra generella slutsatser utifrån en enda dom. Jag tänker inte göra det. Jag måste nog säga att vi måste få fler avgöranden från domstolarna innan vi kan göra någon bedömning av hur praxis kommer att utvecklas.

Christina Höj Larsen väljer här att lyfta fram frågeställningen om illegalt–legalt. Jag fäster mig vid att man resonerar kring vilken anknytning barnet i fråga hade vid tiden för prövningen och att man fällde avgörandet utifrån det.

Det är svårt att spekulera om det, och jag ska heller inte göra det och gå över gränsen för vad jag får lov att säga och inte säga. Det jag säger i mitt interpellationssvar är att jag följer utvecklingen noga. Det är för tidigt att säga hur lagstiftningen kommer att fungera, och jag drar inte några generella slutsatser utifrån praxis.

Grunden för svensk asylpolitik är att om man har asylskäl får man stanna, och om man inte har asylskäl får man inte stanna. Man ska åka hem till det land man kom ifrån om det visar sig att man inte har asylskäl. Även om man inte har asylskäl finns ändå denna ventil och de särskilt ömmande skälen, och barnets bästa ska väga tungt i de prövningarna.

Vi har varit överens om att det är så vi ska se på den möjligheten. I grunden är det för tidigt att säga hur praxis kommer att utvecklas utifrån en enda dom.

Anf. 29 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag håller med om att det är för tidigt att säga någonting. Problemet är att Migrationsverket säger någonting utifrån domen, och det i sin tur får konsekvenser.

Jag är nyfiken. Om det så skulle vara att vi ser en förskjutning och att man lägger större vikt vid huruvida vistelsen har varit legal eller illegal, hur förhåller sig migrationsministern i så fall till det? Det är för mig frågan för dagen. Det är vad det hela handlar om.

Europadomstolen och den svenska Migrationsöverdomstolen har sagt att den sammanlagda tid som en person har vistats i ett land får betydelse på så vis att en lång vistelsetid kan innebära att en person har skaffat starka band till landet. Då får det inte spela någon roll om det är en legal eller illegal vistelse.

Den här domen lägger plötsligt en större vikt vid att flickan har vistats här illegalt trots att hon är barn och inte har några som helst möjligheter att påverka den saken. För mig är frågan för dagen om vi kommer att se en förskjutning senare.

Jag förstår att det inte är någonting som migrationsministern kan säga i dag. Men jag vill göra migrationsministern uppmärksam på frågan. Syftet med lagändringen var inte att vi skulle lägga större vikt vid illegal vistelse. Jag hoppas att migrationsministern, om så blir fallet, är beredd att göra någonting åt saken.

Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns inte mycket mer för mig att tillägga. Jag får frågan från Christina Höj Larsen: Om så skulle vara, hur skulle jag i så fall förhålla mig till det? Det blir alltför spekulativt, och det är rätt svårt för mig att förhålla mig till en sådan frågeställning.

Det kan vara så att Christina Höj Larsen läser in mer i domen än vad kanske jag gör. Jag tycker inte att vi ska göra någon bedömning av hur praxisläget är innan vi har sett fler domar. Vi fortsätter att följa vad som kommer från domstolarna om denna lagstiftning.

§ 14 Svar på interpellation 2014/15:399 om otillförlitliga språkanalyser

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christina Høj Larsen har frågat mig när i tid jag bedömer att utredningarna för att granska Sprakab samt systemet med språkanalyser i dess helhet är klara. Vidare har hon frågat om jag har någon uppfattning om hur kvalitet och kompetens ska säkerställas vid upphandling av språktjänster utanför Migrationsverket. Slutligen har jag fått frågan vilka åtgärder jag tänker vidta för att de individer som nu är utvisningshotade på grund av Sprakabs analyser inte ska utvisas innan de två utredningarna som är tillsatta för att granska Sprakab och systemet med språkanalyser är klara.

Jag vill börja med att klargöra att regeringen inte, så som nämns i interpellationen, har tillsatt några utredningar om språkanalyser. Däremot har Migrationsverket tagit initiativ till att granska tio språkanalyser. De översändes till den nederländska migrationsmyndigheten för omanalys under hösten 2014. Svaren från dessa omanalys granskas nu av Migrationsverket. Härutöver har Migrationsverket anlitat en extern utredare som granskar användningen av språkanalyser inom verket samt hur språkanalysoföretag arbetar. Uppdraget ska redovisas i maj 2015 och kommer då även att inkludera resultatet från den nederländska omanalysen.

Migrationsverket är som alla myndigheter bundet av lagen om offentlig upphandling, och enligt gällande bestämmelser har Migrationsverket upphandlat språkanalystjänster framför allt av företaget Sprakab. Migrationsverket ställer i upphandlingen höga krav på leverantören. Det görs löpande uppföljning och utvärdering när det gäller de tjänster som företaget levererar. Verket granskar också regelbundet att handläggare och beslutsfattare på Migrationsverket använder språkanalyser på ett korrekt sätt. Även språkanalysoföretagen har förstås ansvar för sina medarbetare och kvaliteten i arbetet. Migrationsverket har rätt att under avtalstiden låta utföra kvalitetsrevisioner. Sådana kvalitetsgranskningar har genomförts när det gäller somaliska språkanalyser från Sprakab.

Jag vill understryka att jag inte får ingripa i eller påverka ansvariga myndigheter eller domstolar när det gäller handläggningen av enskilda ärenden. Jag har också högt förtroende för den svenska asylprocessen. Den som söker asyl i Sverige får sitt skyddsbehov prövat i enlighet med utlänningslagen. Att en asylsökandes identitet klargörs är avgörande för att Migrationsverket ska kunna göra en bedömning av skyddsbehovet. Den asylsökande har bevisbördan och ska göra sitt behov av skydd sannolikt. Kostnadsfritt juridiskt biträde tillhandahålls genom hela processen. Principen om fri bevisprövning gäller i svensk rätt, och det nuvarande regelverket ger goda förutsättningar för en rättssäker prövning och svarar mot höga krav på rättssäkerhet. Språkanalyser är ett komplement till hela den utredning som görs kring en persons asylskäl, identitet och

medborgarskap. Språkanalyser utgör aldrig ensamt underlag för beslut. Det är viktigt att prövningen i ett asylärende, inklusive språkanalyser, håller hög kvalitet för att rättssäkerheten ska upprätthållas.

Jag följer Migrationsverkets pågående arbete med kvalitetssäkring av språkanalyser med stort intresse.

Anf. 32 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag vill återigen tacka Morgan Johansson för svaret.

Sprakab har varit i mediernas sökljus ett flertal gånger, senast hösten 2014 i *Uppdrag granskning*. Där framkom det att Sprakab är det företag som Migrationsverket använder för att göra språkanalyser i samband med asylprövningar. Och i den granskning som *Uppdrag granskning* gjorde under hösten 2014 framkom det att analytiker som arbetar på Sprakab har uppgett falska meriter men ändå fortsatt som experter med lingvistiska utredningar.

Företagets intervjuande språkanalytiker är anonyma men påstås alltså besitta omfattande språkkunskaper och kännedom om de länder som de asylsökande anger som ursprung. Och om intervjuaren kan anses vara pålitlig och verkligen besitta de språkkunskaper som anges är en förtroende fråga i upphandlingen mellan Migrationsverket och företaget. Det är här som den centrala frågan i den här debatten ligger. Senare i debatten kommer vi att återkomma till de granskningar som har gjorts. Men centralt för den svenska rättssäkerheten är ändå frågan om transparens. Man ska kunna granska bevis. Man ska kunna värdera deras tyngd och vittnets kompetens. Det är helt centralt.

Huvudfrågan för dagen när det gäller Sprakabs analyser är därför om migrationsministern anser att man kan acceptera hemliga sakkunniga i svensk domstol. Det är de facto det som blir konsekvensen. Vi vet inte vem personen bakom numret och bokstäverna bakom analysen är. Vi har ingen aning om detta. Och det kan bli ganska ödesdigert när det gäller en del asylsökande. Den frågan vill jag ställa till Morgan Johansson.

Anf. 33 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag har anslutit mig till debatten eftersom vi har haft en interpellationsdebatt om den här frågan tidigare. Det är bra att Christina Höj Larsen har tagit upp den ytterligare en gång.

När det gäller språkanalyserna blir jag, trots att jag har följt detta en tid, inte klokare i fråga om vad som är sanning. Jag har pratat med Omar från Sundsvall. Det är ett fall som jag känner till. Han säger själv att han talar bajuni och är från Chula Island i Somalia. Vad jag har förstått skulle han i sådana fall få uppehållstillstånd. Men Sprakab hävdar att han talar swahili och är från Kenya. Migrationsverket säger då att han är från Kenya och vill utvisa honom dit. Kenya säger att de inte vill ta emot honom och att han inte är medborgare där. Det går alltså inte att utvisa honom dit.

Omar har pratat med olika experter. Personer i tv-programmet *Uppdrag granskning* hävdar också att flera av de här personerna pratar bajuni och inte swahili. Han kan förstås swahili eftersom många i Somalia har kontakter i Kenya. Omar säger själv att han tvingades av språkstaren att börja prata swahili, och det står oemotsagt. För att testa fallet ytterligare har han bett att få ut bandet. Men han får inte ut bandet; det sägs vara gallrat, det vill säga utsorterat och förstört.

Jag kan inte bajuni själv och kan inte bedöma eller svära på om han kommer därifrån eller inte. Det kan säkert inte ministern heller göra. Men det finns fortfarande en stor osäkerhet när det gäller de här testerna. Och det finns få företag som gör testerna. Det är olyckligt att upphandlingarna hamnar hos ett företag som, om jag inte minns fel, har 95 procent av alla språktester.

Ministern säger i svaret till Christina Høj Larsen att Migrationsverket har tagit initiativ till att granska tio språkanalyser, som har överlämnats till de nederländska migrationsmyndigheterna för omanalys. Det låter bra. Men på Migrationsverkets hemsida står det att det har gjorts en oberoende granskning av tre kritiska språkanalyser. Man kan bli lite förvirrad. Är det tre eller tio? Av vilken anledning skriver Migrationsverket på sin hemsida att det är tre medan ministern säger att det är tio? Det skulle jag vilja ha svar på.

Och vilken syn har ministern på språktesterna? Kan de göras ännu säkrare? Kan man ha flera kvalitetsgranskningar?

Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! I grunden är det på det sättet att den som söker asyl i Sverige har bevisbördan och måste visa om man har skyddsbehov eller inte. Man måste också göra det troligt varifrån man kommer, via handlingar eller egen berättelse, så att det kan utredas. Det är förstås ganska viktig information när det ska prövas om det finns asylskäl eller inte.

Om man inte har passhandlingar eller andra dokument som styrker vem man är och varifrån man kommer finns det andra sätt att försöka styrka det. Ett av de sätten är just en språkanalys. Språkanalys erbjuds den som är asylsökande. På det sättet kan ens berättelse styrkas. Och i 60 procent av fallen bekräftas den historia man har, det vill säga att med hjälp av språkanalys blir slutsatsen att man verkligen kommer från det ställe som man säger att man kommer ifrån.

Om vi inte hade haft språkanalyser hade faktiskt färre fått stanna i Sverige. Färre hade fått asyl. Språkanalys hjälper 60 procent av de asylsökande att verifiera varifrån de verkligen kommer. Det tycker jag nog att vi ska ha i minnet innan vi avfärdar metoden helt. Om vi inte hade haft språkanalyser hade förmodligen färre kunnat styrka var de kommer ifrån.

Språkanalyserna måste dock göras med hög kvalitet. Det måste gå att lita på dem. Det har uppkommit frågetecken, framför allt efter fallet som togs upp i *Uppdrag granskning* i höstas. Migrationsverket vidtog då två åtgärder. En är omanalysen. Och det är tio fall som har tillsänts de nederländska myndigheterna eftersom Nederländerna har egna lingvister som tittar på sådant. Efter att ha fått tillbaka svaren har Migrationsverket tittat närmare på tre av fallen. Det kanske är de uppgifterna på hemsidan som Désirée Pethrus talar om.

Man tittade närmare på de tre fall som togs upp i tv-programmet *Uppdrag granskning*. Övriga har man tillsammans med dessa tre fall lämnat över till en särskild utredare som har utsetts, och det är Sten Heckscher. Han ska se över hela verksamheten, och han har ett ganska långtgående uppdrag från Migrationsverket. Han ska granska verkets användning av språkanalyser och vid behov lämna förslag till en annan metod. Han utvärderar Migrationsverkets kvalitetsarbete för att se hur det

fungerar. Han inhämtar då förstås information från de två företagen Sprakab och Verified AB för att se hur de jobbar, och med ledning av detta ska han utvärdera kvaliteten i dessa företags verksamhet.

Prot. 2014/15:81
7 april

Utredaren ska särskilt se över *Uppdrag granskning*s uppgifter om en viss språkanalytikers arbete som var så graverande att det fanns väldigt stora frågetecken kring kvaliteten.

Det är en ganska omfattande utredning som Sten Heckscher ska göra. Jag ska inte redovisa den eftersom resultatet kommer i maj. Men jag vill bara säga att vi från regeringen är fast beslutna om att se till att kvaliteten i dessa analyser ska säkerställas.

Anf. 35 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Min poäng är ju att vi inte i några andra sammanhang skulle acceptera anonyma expertvittnen i svenska domstolar. Vi skulle inte acceptera att en person skriver ett läkarintyg när vi inte vet om personen är läkare, om personen över huvud taget finns eller vem den personen är. Det skulle aldrig få hända.

Jag ifrågasätter inte språkanalys som verktyg, utan jag ifrågasätter hur det grundläggande kravet på rättssäkerhet uppfylls. Vi måste kräva samma transparens och samma rättssäkerhet även för detta verktyg. Det är så min ingång är, inte att vi ska bort språkanalysen.

I fallet med Omar Aboubakar, som Désirée Pethrus nämnde, litade Migrationsverket mer på en språkanalys – som var genomförd av en helt okänd person på Sprakab vars meriter och kompetens vi inte känner till – än på två kända professorer som Omar hade fått underlag från. Det blir en mycket märklig situation där det blir svårt för Omar att kritisera det beviset som används till hans nackdel. Jag ifrågasätter rättssäkerheten och transparensen i detta. Jag tycker att det är orimligt att det ska få vara så på detta område när det inte är så på några andra områden.

Om man skulle behöva maska i dokument och anonymisera kan man göra det, men det kan man inte göra i domstolsprocessen. Man måste kunna värdera och väga tyngden i bevisen, och det kan man inte så länge dessa personer är anonyma.

Det är tio utredningar som har granskats av holländska lingvister och myndigheter, och det är tre av dessa som man har tittat närmare på. Holländska myndigheterna och Sprakab kommer fram till helt olika ursprungsländer. Det ger också anledning till en viss oro om man i tre av tio fall kommer fram till helt olika ursprungsländer. Därför är det otroligt viktigt att man går igenom vad detta egentligen betyder, vilka metoder, vilken kvalitet och transparens som kan krävas i den här typen av fall.

Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag ska inte föregripa den utredning som Sten Heckscher nu gör. Han kommer att gå på djupet och utvärdera den kvalitet som dessa företag levererar. Han ska också se över deras metoder.

Språkanalyser är bara en del av bevisföringen i domstol. Det tillämpas fri bevisprövning i den här processen, vilket innebär att om det finns uppgifter som stöder att man egentligen är från en annan ort och inte från den ort som Sprakab har kommit fram till får man föra fram dessa uppgifter i domstolen, och sedan får den göra en prövning. Så måste systemet se ut.

Det finns inte mycket mer att tillägga. Jag får invänta det betänkande som ska komma från utredaren i maj. Sedan får vi se hur regeringen och Migrationsverket ska gå vidare. Men vi är fast beslutna om att säkerställa kvaliteten i dessa utredningar.

För att man inte ska få fel totalbild av det svenska systemet ska man komma ihåg att vi är ett av de länder som har det allra mest rättssäkra systemet i hela världen. Vi brukar framhållas av UNHCR – på både global och europeisk nivå – som världsledande när det gäller rättssäkerhet vid asylprövningar. Det beror nog på att när vi ser frågetecknen så tar vi tag i dem och försöker att göra någonting åt problemet. Det är detta som tillsättandet av utredaren ska tolkas som.

Anf. 37 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Visst är språkanalysen en del av asylprövningen. Om en person säger att han eller hon kommer från södra Somalia, och det inte finns några id-handlingar som är godkända i Sverige, då tar Migrationsverket till en språkanalys.

I ett av de tre fall som har granskats kom språkanalysen fram till att personen kom från Kenya eller Tanzania. Utvisningsbeslutet gällde just dessa två länder som utpekades i språkanalysen. Det hade man inte kommit fram till annars, så visst har språkanalysen betydelse. Allt annat är inte riktigt sant. I analysen kan man hitta en geografisk ort att antingen utvisa till eller som bekräftar den asylsökandes ursprung. Språkanalysen får alltså ganska stor tyngd.

Även om den svenska asylprocessen i mångt och mycket är rättssäker är det extra viktigt att ha samma krav på bevisen som i övrigt, när det har så stor betydelse för den asylsökande. Då återkommer jag till frågan om transparens: Kan migrationsministern verkligen acceptera att man i det här fallet har hemliga expertvittnen där vi inte känner till identiteten, kompetensen och syftet? Är det en rimlig ordning i svensk domstol? För mig är svaret nej, men jag vill väldigt gärna höra migrationsministerns svar på den frågan.

Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är klart att det får betydelse. Vad jag pekade på var att man får använda sig av vilket stöd som helst för att styrka sin historia. Språk kan vara en del när man kommer till domstol. Finns det andra lingvister eller analytiker som anser att historien är sann får man använda det materialet i domstolen. Det var det som jag pekade på.

Christina Höj Larsen frågade mig när ungefär i tid som arbetet är färdigt. Svaret är att resultatet av utredningen kommer i maj.

Sedan undrade hon om hur jag ville säkerställa kvalitet och kompetens. Den frågan har jag redan svarat på genom att säga att det ligger inom ramen för utredarens uppdrag. Det gäller också frågan om hur man ska bedöma transparensen. Jag utgår ifrån att utredaren särskilt tittar på detta. När vi har fått resultatet av utredningen får vi återkomma till diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2014/15:293, 338 och 397 om konsekvenser av förändringar i RUT-avdraget

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Désirée Pethrus har frågat arbetsmarknadsministern vilka effekter hon bedömer att den planerade begränsningen av RUT-avdraget får för sysselsättningen och om hon avser att vidta åtgärder för att kompensera för ett eventuellt sysselsättningsbortfall samt om hon avser att ta initiativ till en analys av vilka effekter begränsningen av RUT-avdraget får för sysselsättningen bland Sveriges många nyanlända personer.

Arbetet är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vidare har Olof Lavesson frågat mig vilka förändringar av RUT-avdraget jag avser att verka för samt vilka sysselsättningseffekter jag bedömer att dessa förändringar får.

Helena Bouveng har frågat mig vilka besked om RUT-reformen jag kan ge till de företagare och kunder som i dag verkar i hemservicebranschen och som är oroliga för branschens utveckling.

Regeringen avser att förändra RUT-avdraget så att det riktas mer till vanliga barnfamiljers och pensionärens behov av hushållsservice. Detta kommer inte att innebära någon skillnad för de allra flesta som i dag gör RUT-avdrag. Ett slopande av läx-RUT gör vidare att RUT-avdraget inte längre bidrar till ökade klyftor mellan elever. Dessa förändringar minskar orättvisorna och bedöms ha mycket begränsade effekter för kunder och företagare i RUT-branschen samt på sysselsättningen och de nyanländas situation på arbetsmarknaden.

Anf. 40 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag vill tacka finansminister Magdalena Andersson för svaret på interpellationen jag ställt angående RUT-avdragets framtid och konsekvenserna för jobben. Det är framför allt jobbkonsekvenserna som varit i fokus för mig.

Finansministern säger i interpellationssvaret att regeringen avser att förändra RUT-avdraget så att det riktas till vanliga barnfamiljers och pensionärens behov av hushållsservice. Jag vet inte riktigt vilka de ovanliga barnfamiljerna och pensionärerna är som ministern menar använder RUT-avdraget i dag, men jag hör om många olika personer som använder det.

Det kan även gälla ensamstående mödrar som vill ge sina barn läxhjälp, vilket beskrevs i ett radioinslag för inte så länge sedan. Den möjligheten ska nu försvinna, om regeringen får sin vilja igenom. Ministern säger i sitt svar att man ska slopa läx-RUT då det ökar klyftorna mellan elever. Hur kan det vara en dålig investering för samhället att hjälpa barn att klara sin skolgång? undrar jag.

Finansministern säger vidare i sitt svar att förändringarna i RUT för de allra flesta inte kommer att innebära någon skillnad och att det inte kommer att påverka vare sig sysselsättning eller företagande i branschen. Det kommer inte heller att försämra arbetsmarknaden för de nyanlända, menar ministern. Men där tror jag, herr talman, att ministern gör ett trippelfel. Jag tror att det tyvärr kommer att bli sämre på alla dessa områden. Oavsett vem som köper tjänsterna kommer en halvering av avdragsrätten från 50 000 till 25 000 att innebära att färre tjänster köps, vilket kommer att påverka företagandet och sysselsättningsnivån i sektorn.

Det tycker jag är ganska enkelt att räkna ut. Att ingenting skulle påverkas tror jag inte på.

I min interpellation har jag beskrivit vad som hände i Danmark när de ändrade i sin motsvarighet till det som vi kallar RUT-tjänster. Där infördes RUT-tjänster 1994 – det kallas hemserviceavdrag – och från 1997 blev det permanent. För varje gång som danskarna ändrat sitt system har det fått stora konsekvenser vad gäller branschens utveckling. Man gjorde ändringar när systemet befästes 1997, och det tog ett och ett halvt år att ta igen de ökningarna. År 2000 ändrade man igen, och då minskade branschens omsättning avsevärt. År 2002 kom ytterligare en ändring i Danmark, och vips var man nere på 1994 års nivå vad avsåg omsättningen. Det var, som man själv tyckte, fråga om små ändringar i det danska RUT-avdraget, men det medförde mycket stora konsekvenser för hela branschen.

Flera olika forskningsrapporter har visat att det är just förändringar i någon form som, även om de är väldigt små, slår hårt mot hela branschen. Det påverkar företagens vilja att nyanställa, att investera och att expandera. Det mesta läggs på is och kunderna börjar bli osäkra på vad det är som gäller. Därför tycker jag att det är allvarligt.

Att regeringen tänker förändra RUT kan riskera många människors jobb. Därför ställer jag frågan: Varför måste man röra RUT? Det minsta lilla som man rör i RUT riskerar att slå mot hela branschen, mot arbetstillfällena för många människor som behöver just dessa arbetstillfällena. Tror ministern verkligen inte att det på något sätt kommer att slå mot jobben?

Anf. 41 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka finansministern för det korta och koncisa svaret. Hon kommer strax att få tillfälle att utveckla det ytterligare.

Införandet av RUT-avdraget har i allt väsentligt varit en lyckad reform. I dag används det av ca 600 000 svenskar, människor som genom reformen fått det lite lättare att få livspusslet att gå ihop. Anställda som arbetar vitt har kunnat se fram emot trygga anställningsvillkor och fungerande försäkringar på arbetsplatserna. De har kunnat vara med och bidra till vår välfärd genom att betala skatt och kunnat tjäna in till sin framtida pension.

Många av dem som genom reformen fått jobb har tidigare stått långt från arbetsmarknaden. Siffror från Almega visar att var fjärde anställd är under 26 år, tre av fyra kommer från arbetslöshet och nära hälften är utlandsfödda. Nästan åtta av tio som arbetar inom städ- och hemservice är kvinnor, och sju av tio egenföretagare inom näringen är kvinnor.

För staten har inkomsterna ökat genom att fler betalar skatt på sin lön, fler betalar moms på de varor och tjänster de köper och fler seriösa företagare betalar arbetsgivaravgifter för sina anställda. De senaste fem åren har RUT-branschen växt med i genomsnitt 20 procent årligen, och ännu finns inga tecken på avmattning.

Finansministern aviserar stora förändringar i RUT-reformen. I budgetpropositionen för 2015 föreslogs en halvering av RUT-avdraget, borttagande av läx-RUT och slopat RUT-avdrag för matlagning. Det var förslag vilka, som väntat, mötte stark kritik. Den hemserviceenkät som Almega skickade ut 2014 visade att en halvering av RUT-avdraget skulle

minska branschens omsättning med 23 procent. Det skulle beröra 3 400 anställda.

Det ska läggas till de andra reformer som regeringen föreslagit och som ytterligare drabbar hemservicebranschen i form av chockhöjda arbetsgivaravgifter och ökade löneskatter för äldre. Tror inte finansministern att detta är förenat med kostnader? Och tror inte finansministern att de ökade kostnaderna får effekter?

Ofta har RUT-reformen beskrivits som en reform bara för de rika, så även från Magdalena Anderssons håll. Vi ska inte finansiera hembiträden i Danderyd, har det hetat, som om det vore en rättvisereform att avdraget nu börjar demonteras. Sanningen är den att om vi tittar på var hemservicebranschen växer allra mest ser vi att det är i glesbygden. Det är i Kronoberg och i Norrbotten, i kommuner som Gällivare, Jokkmokk, Härjedalen, Arjeplog och Pajala. Där ökar tillväxten mest.

Visst är det fråga om en rättvisereform, men den rättvisan uppnår man inte genom att demontera avdraget så att allt färre har möjlighet att ta del av tjänsterna eller att färre får möjlighet till en trygg och säker anställning. Var ligger rättvisan i kraftigt ökade kostnader för en bransch som huvudsakligen anställer kvinnor, unga, utrikes födda och arbetslösa?

Finansministern talar, som nämndes tidigare, om vanliga barnfamiljer. De vanliga familjerna ska inte komma att beröras. Det är lite oklart vad det där vanliga är. Visst har finansministern en poäng i att familjer med två arbetande vuxna med sjysta inkomster fortfarande kommer att kunna göra avdrag på 50 000 kronor om året medan den ensamstående mamman, som redan har svårt att få ekonomin och livspusslet att gå ihop, drabbas ganska kraftigt av ett försämrat RUT-avdrag. Vari ligger rättvisan för henne? Vari ligger rättvisan för alla de tusentals egenföretagare och småföretagare som känner att mattan dras undan för dem? Och var ligger rättvisan i att tusentals unga riskerar att förlora sitt första jobb när läx-RUT avskaffas?

Oron är stor både hos aktörer i branschen och hos de anställda och kunderna. Man undrar hur långt regeringen ska gå med sina försäkringar. Regeringen har redan svikit tidigare löften när det gäller ROT-avdraget och påbörjat demonteringen även av det. Därför vill jag fråga finansministern: Vilket blir nästa steg i nedmonteringen av RUT? Avser finansministern att föreslå att avdragsrätten ska minska ytterligare, ned till 30 procent, som man gjort med ROT-avdraget, eller kan ministern lova att detta är den sista försämringen av RUT-avdraget vi får se under den här mandatperioden?

Anf. 42 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret!

RUT-reformen har fått nya jobb att växa fram i en bransch som i mångt och mycket inte existerat i vårt land, i alla fall inte i vita sektorer och inte heller för vanligt folk.

Jämför vi med andra länder inom EU har Sverige länge stuckit ut genom att just tjänstesektorn har legat långt efter. Historiskt sett har vi svenskar resonerat att det vi kan göra själva, det gör vi också själva. Detta har lett till att inte minst kvinnor i många stycken har varit dubbelarbetande. Ett resultat av detta är att många kvinnor, många barnfamiljer, haft det svårt att få vardagspusslet att gå ihop.

Inför införandet av RUT-reformen gick vågorna höga bland röda politiker i den så kallade pigdebatten, och för inte så länge sedan kunde vi höra vänsterpartisten Ali Esbati i Sveriges Televisions jobbdebatt kalla dem som har ett RUT-jobb för tjänstefolk. Hans underliggande mening är att det skulle vara något slags överklass som köper dessa tjänster.

Herr talman! Inget kan vara mer fel. Den största gruppen som köper tjänsterna är kvinnor 65-plus och barnfamiljer. I dag sysselsätter hemservicebranschen 20 000 svenskar. Svarta jobb har blivit vita, drygt hälften av branschens anställda är utlandsfödda och 25 procent är under 26 år. Unga människor får en språngbräda till ett nytt jobb.

Dessutom kan vi se att fler kvinnor startar företag i Sverige, till stor del tack vare RUT-avdraget. Egenföretagarna inom städ och hemservice är till 71 procent kvinnor – kvinnor som nu får inflytande över både kapital och näringsliv.

Nyligen kom Almega med rapporten *RUT 2015*, där man kunde bekräfta detta. De senaste fem åren har RUT-företagsbranschen växt i genomsnitt 20 procent årligen, och ännu syns inga tecken på avmattning. Bara under 2014 uppgick omsättningen till drygt 6 miljarder kronor, och antalet sysselsatta har nu som sagt nått 20 000. Det är mer än tre gånger så många som de aviserade traineejobben.

Trots detta, herr talman, har finansministern aviserat stora förändringar av RUT-reformen. Regeringen föreslår, trots framgångssagan, en halvering av RUT-avdraget och borttagning av bland annat läx-RUT. Och får Ali Esbati och Vänsterpartiet som de vill, ja, då avskaffas väl avdraget helt. Det är förändringar och signaler som skapar stor oro och skadar hela branschen.

Därför undrar jag varför finansministern, som säger sig företräda en regering som värnar jämställdhet, samtidigt lägger förslag som direkt motverkar kvinnors möjlighet att utveckla sitt företagande, som hindrar kvinnligt inflytande över kapital och näringsliv, som leder till att vita jobb blir svarta, som leder till att människor långt bort från arbetsmarknaden återigen blir kvar på perrongen och som leder till att en välbehövlig tjänstesektor som skapar fler arbetstillfällen stagnerar.

Anf. 43 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Tack, de tre interpellanterna, för viktiga interpellationer!

Tack, finansministern, för ett väldigt kortfattat svar! Jag läser in i svaret att man egentligen inte vill problematisera förändringar av RUT-avdraget.

Kloka argument har lagts fram här för hur RUT-avdraget i sin nuvarande konstruktion har gjort att svarta jobb har blivit vita, att utsatta kvinnor har fått en möjlighet till en arbetsmarknad – och att den arbetsmarknaden är vit – och att stressade barnfamiljer har fått hjälp samt för de här avdragens generellt positiva effekter på sysselsättningen. Det är omvitnat.

Vid sidan av det som interpellanterna precis har nämnt vill jag ta upp den lite mer principiella frågan hur man resonerar på Regeringskansliet och inte minst på Finansdepartementet när man inför skattehöjningar, vilka detta de facto är. Det här måste ju ses som en skattehöjning. Vi hörde när vi införde de här avdragen att de var skattesänkningar. Då måste motsvarigheten vara att detta är skattehöjningar. Hur räknar man hem de effekterna?

Finansministern anser att försämringarna av RUT-avdraget ger mycket begränsade effekter för kunder och företagare i RUT-branschen. Men precis som Désirée Pethrus sa kan minsta lilla förändring av RUT-avdraget påverka hela branschen. Då kommer frågan: Hur påverkar detta Sveriges finanser? Är det så att den här skatteköjningen ger exakt de intäkter som finansministern förväntar sig?

Under frågestunden för knappt två veckor sedan var det visserligen ROT-avdraget som var uppe till debatt, men vice statsministern avfärdade oss framt. Enligt de beräkningar man gjort på Regeringskansliet gör det här inte att vita jobb blir svarta fastän man sänker ROT-avdraget från 50 till 30 procent.

Då undrar jag: Hur tänker man på Finansdepartementet när man gör de här beräkningarna? Räknar man krona för krona med att varje skatteköjning man gör genom att försämra avdragen ger exakt lika mycket intäkter, eller finns det möjligtvis någon negativ balans i beräkningen som gör att det inte alls blir så?

I den större kontexten är det ju faktiskt så att på de andra skatteköjningarna, de betydligt större skatteköjningar som också aviserats av den rödgröna regeringen, räknar man med att få intäkter precis krona för krona i paritet med de höjda skatterna. Är det inte så att man kan ifrågasätta om den typen av ekvation går ihop och att staten förlorar på detta vid sidan av alla de andra dramatiska effekterna såsom att fler svarta sektorer växer fram och vi får en dubbel ekonomi?

Är detta ingenting som bekymrar socialdemokratien, som nu dessutom måste stödja sig på Vänsterpartiet för att få igenom sina kommande budgetar? Man kommer att ta in ännu mer av socialistisk skatteköjningspolitik som faktiskt inte går att räkna hem utan skapar fler svarta sektorer som i sin tur leder till sämre intäkter för staten, och så har man en nedåtgående spiral.

Det är den här generella problematiken som dessa viktiga interpellationer om RUT-avdraget tangerar. Det skulle vara intressant att höra hur finansministern med sin fäbless för skatteköjningar resonerar i fråga om hur detta påverkar statens intäkter.

Anf. 44 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Man kan diskutera RUT-reformen som sådan, men egentligen handlar det här om de förändringar som har skett.

Det är egentligen inte en gigantisk förändring. Man har sänkt gränsen för vad man kan dra av från 50 000 till 25 000. När man tittar på fördelningen av de här avdragen kan man se att det är få personer som drar av upp till den övre gränsen. Det är ett fåtal, och där kan man också tydligt se inkomstfördelningen. Det är inte låginkomsttagare som drar av så mycket de kan, utan det är höginkomsttagare. Man kan också se fördelningen över landet. I rika förorter som Danderyd där det är många som har RUT-avdrag drar man också av mer. Man kan nästan ha en hushållerska med de regler som hittills har funnits.

Visst är det rätt många som har använt RUT-avdraget, även om man tydligt kan se att de som tjänar mest använder det mer. Men det är rätt vanligt att man använder det till flyttstädning, alltså som en engångskostnad. Detta berörs över huvud taget inte av den här

förändringen. De allra flesta som har använt det kan fortsätta att använda det precis som förut.

Enligt förslaget ska man också kunna dra av mer om man är över 65 år. Skulle det vara några äldre som har problem med att själva utföra all städning kan de alltså dra av mer.

Man har också tagit bort de värsta avarterna som har funnits i systemet. Läx-RUT framställs som att det är fantastiskt, men det handlar om en skattesubvention för att gymnasieelever ska kunna få ett försprång framför sina klasskamrater. Det är tyvärr det som blir konsekvensen. Därmed ökar man segregationen i skolan. Det har redan tidigare varit möjligt med RUT-avdrag som en del av barnpassning, alltså för läxläsning för grundskoleelever. Men det som den förra regeringen tillförde var att även gymnasieelever eller deras föräldrar skulle kunna få den här subventionen. Det är ju mycket rimligare att man använder skattepengarna till att alla barn får läxhjälp på lika villkor, till exempel som en del av skolarbetet.

En annan avart har varit det man kallar avancerad städning. Det innefattar rengöring av inomhuspool, vilket har varit tillåtet enligt det nuvarande systemet. Nu tar man bort den möjligheten, och det sticker i ögonen. Den som har inomhuspool ska självklart kunna rengöra den. Man kan naturligtvis anlita någon som utför tjänsten om man inte själv vill göra det, men att detta ska subventioneras med våra skattepengar är väldigt märkligt. Detsamma gäller för bartendrar och avancerad matlagning, att man ska kunna ha en privat kock eller en privat bartender hemma.

Därför tycker jag att man har rensat systemet på de avarter som har stuckit i ögonen. Man får inte glömma att detta är en skattesubvention. Vi måste vara försiktiga med vad vi använder våra skattemedel till.

Det är klart att det blir lite fler jobb. Det är det nog ingen som ifrågasätter. Sedan kan man diskutera hur många fler det egentligen har blivit.

Hade vi subventionerat en annan bransch hade det antagligen blivit jobb där också. Jobben har ju inte kommit från ingenstans, utan de har kommit från en skattesubvention som år 2014 kostade 17 miljarder kronor. Det är vad man har betalat ut till dem som har gjort RUT-avdrag, och jag ska nämna att ROT-avdragen också är med i den siffran. Men detta kostar alltså. Vi måste vara försiktiga med hur vi använder skattemedlen.

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När man lyssnar på interpellanterna får man nästan intrycket att regeringen skulle avskaffa RUT-avdraget. Det är många uppräknningar om hur branschen har vuxit, vilket är helt korrekt, och hur människor som tidigare har jobbat svart har fått möjlighet att få en vit anställning. Det har varit en fantastisk utveckling som är väldigt bra, men det är också en bransch som anställer en del personer som har svag anknytning till arbetsmarknaden, vilket också är väldigt positivt.

Allt detta är korrekt. Däremot är min bedömning att detta inte kommer att få de stora effekter som interpellanterna verkar vilja få oss att tro.

Ni hänvisar till det danska exemplet. Där tror jag att man ska vara lite försiktig, för i Danmark har man gjort ganska många olika förändringar som är betydligt större än den som regeringen nu föreslår.

Désirée Pethrus frågar vilka de ovanliga hushåll är som kommer att påverkas av det här förslaget. Det handlar om någon procent av de hushåll

som gör RUT-avdrag som skulle påverkas. Man ska dels slå i taket, alltså dra av mer än 25 000 kronor själv, dels inte kunna överlämpa något på sin partner. Det är om familjen sammantaget drar av mer än 50 000. Det är någon procent av dem som utnyttjar RUT-avdrag. Personerna i den gruppen har en genomsnittlig inkomst på 950 000 om året. Så ser de ovanliga familjerna ut.

Det handlar alltså inte om att vanliga löntagare gör den här typen av mycket stora avdrag, utan det är naturligtvis personer som har lite större inkomst som kan göra det fulla avdraget med dagens system.

Olof Lavesson sa att det är färre som får möjlighet att göra avdrag. Det är verkligen en sanning med modifikation. Det man nu gör är att rikta avdraget mer till vanliga familjers behov. Det kan handla om att man behöver hjälp med städning, fönsterputsning eller kanske med att hämta barnen från skolan ett par dagar i veckan. Man kan få hjälp med flyttstädning eller med att klippa gräsmattan. För de familjerna kommer detta inte att ha någon effekt över huvud taget.

Det handlar om personer drar av väldigt mycket – om man har hjälp med poolrengöring, hyr in en kock eller en bartender till 50-årsfesten berörs man av det här.

Olof Lavesson tog också upp de ensamstående föräldrarnas situation. Det är väldigt få ensamstående föräldrar som drar av ända upp till taket. Det är också färre ensamstående föräldrar som har goda inkomster. Om Olof Lavesson brydde sig mycket om de ensamstående föräldrarna kunde han kanske ge regeringen stöd när det gäller att höja underhållsstödet för ensamstående föräldrar, något vi föreslog i höstas men som tyvärr Alliansen röstade ned.

Finn Bengtsson undrar hur vi räknar med dynamiska effekter. Här följer vi naturligtvis de beräkningskonventioner som finns på Finansdepartementet. De har överlevt olika regeringar. De beräkningskonventioner man använder i dag grundar sig i dem som togs fram efter budgetsaneringen på 1990-talet. Innan dess gjorde den tidigare borgerliga regeringen 1991–94, då man körde sönder statsfinanserna, betydligt mer dynamiska beräkningar, som visade sig inte vara särskilt bra för statsfinansernas långsiktiga hållbarhet.

Anf. 46 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Hillevi Larsson säger att det är små förändringar, och det säger också finansministern. Min poäng i mitt första inlägg var just att även i Danmark ansåg man att man gjorde väldigt små förändringar och att det här inte skulle få stora konsekvenser. Problemet var bara att ju mer man började röra i detta och ju fler områden man förändrade, desto större effekter fick det. Till sist var man tillbaka på 1994 års nivå. Därför tycker jag att detta är allvarligt.

Regeringen tänker sig att i en trestegsraket och göra en förändring. Först tar man bort läx-RUT, sedan ska man halvera avdraget för personer under 65 år, och sedan tänker man sig ytterligare möjligheter att göra försämringar i RUT-systemet. Jag ställer mig tveksam till detta. Förändringarna i sig gör att hela branschen fryser nyanställningar och investeringar, och allting går i fel riktning.

Jag reagerar också starkt på att Socialdemokraterna har allt fokus på kunden, alltså den som ska köpa tjänsterna. Varför har man inte i stället

fokus på dem som har jobben och som faktiskt blir anställda? Alternativet är att de rika, som man säger att man är emot, sätter in sina pengar på konton eller kanske köper svarta tjänster. Var får vi då riktiga och bra jobb för många människor? Finansministern säger ju själv att detta handlar om människor som har stått långt ifrån arbetsmarknaden som nu får ett arbetstillfälle. Varför ska vi slå på dem som har det svårast att komma in på arbetsmarknaden?

Det är också intressant att Almegarapporten visar att den här branschen nu ökar ute i landet. Det är inte i Djursholm som jobben kommer, utan den största ökningen har man det senaste året sett i Kronoberg, Norrbotten och Skåne. Intressant är att Gällivare har ökat mest bland alla kommuner, från 63 kunder till 452 kunder. Det är en ökning med 617 procent i Gällivare. Då kan man inte gärna säga att det bara är rika som utnyttjar dessa tjänster – det är möjligt att det är rika i Gällivare också, men den person som utnyttjar RUT-avdrag är inte den person som Socialdemokraterna målar upp.

Bara under 2014 ökade alltså antalet sysselsatta i den här branschen med 3 000 personer. Av dessa var två av fyra arbetslösa. Hälften var alltså arbetslösa eller uppsagda vid anställningstillfället. Detta tycker jag är jätteviktig information. Om vi börjar röra i RUT kommer vi att beröra dessa människors arbetstillfällen. Det svenska Konjunkturinstitutet, liksom danska och finska myndigheter, har räknat på vad detta ger samhällsekonomiskt. Alla är överens om att det är samhällsekonomiskt positiva effekter. Plusen ligger på ökade momsintäkter, ökade skatteintäkter från sysselsatta, lägre kostnader för arbetslösa och att de som köper tjänsten också kan öka sin förvärvsfrekvens i stället för att gå ned i arbetstid och kanske ta hand om hemmet.

Varför, finansministern, vill ni slå mot alla dessa arbetstillfällen – mot dem som står långt från arbetsmarknaden och som i dag har fått en möjlighet till arbete? Jag vädjar: Rör inte i RUT, för det kan slå hårdare än finansministern någonsin tror!

Anf. 47 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Finansministern talar om att det blir större möjlighet för de vanliga familjerna att få hjälp med just det de behöver för att få livspusslet att gå ihop. Det är inte de som tjänar mest som ska ha den här hjälpen.

Låt oss då titta på vad de vanliga familjerna oftast behöver hjälp med. Det är städning. Det kan vara flyttning och annat. Men det är också att få hjälp med barnens studier. Just för dessa familjer är läx-RUT en fantastiskt bra reform.

När man lyssnar på finansministern och Hillevi Larsson låter det dock som om läx-RUT i stället är lyx-RUT. Det är inte med sanningen överensstämmande. I stället skapar det möjlighet för att hjälpa de barn som inte trivs eller mår bra i skolan med att få relevant hjälp i hemmet. Det skapar också stora möjligheter för unga vuxna att få in en fot på arbetsmarknaden parallellt med sina studier. Mellan 1 och 2 procent av våra högskolestuderande jobbar i dag som läxhjälpare.

Jag besökte för inte så länge sedan ett av Sveriges största läxhjälpföretag, som har haft en kraftig expansion sedan avdraget för studiehjälp infördes. Under förra året nyanställde man ca 1 200 personer.

Tre av fyra är födda på 1990-talet, och en tredjedel av kunderna tjänar under 40 000 i månaden. Det är inte de nivåer som finansministern talar om. När regeringen presenterade sitt budgetförslag i oktober stoppades all nyrekrytering, och flytten till större lokaler fick direkt avblåsas. Samma dag som regeringens budget föll satte man sig på bussen till KTH för att åter nyrekrytera. Men nu svävar man åter i limbo. De kan redan konstatera att de kommer att anställa ca 1 000 färre unga vuxna till följd av regeringens förslag.

Enligt en undersökning gjord av Novus når sju av tio elever högre resultat med hjälp av privat läxhjälp. Varför inte se till att fler kan få den möjligheten? Familjer skulle till exempel kunna gå samman och få hjälp med att stötta sina barn.

Hur ska man kunna göra den gränsdragning som finns i regeringens förslag? Hjälp med läxor ska bara kunna fås i ringa omfattning när man får hjälp med barnpassning. Vad är ringa omfattning? Skatteverket har självt pratat om gränsdragningsproblemen. Det är oerhört svårt att avgöra. Det är möjligen ca 6 minuter per timme. Sedan får man slå ihop böckerna och göra någonting annat även om det är läxor som behöver göras.

Sedan är det bekymmersamt när man från regeringens sida räknar på de besparingar man gör och bortser från de samhällsekonomiska effekterna. De flesta bedömare är helt överens om att RUT-avdraget har bidragit positivt till statskassan och att försämringar skulle leda till rejäla kostnadsökningar. Konjunkturinstitutet beräknade 2005 att det svenska RUT-avdraget skulle bli en plusaffär för staten när branschen sysselsätter 10 000 personer. I dagsläget jobbar 20 000 personer med hemservice.

Detta väljer finansministern konsekvent att bortse från. I stället väljer regeringen förenklandet princip och för in plakatpolitiken i lagförslagen. Med motiveringar om hembiträden, kocklandslag och inomhuspooler väljer man att nedmontera reformer som många människor i dag är beroende av och som sysselsätter allt fler.

Jag skulle vilja fråga finansministern: Vilket samhällsproblem anser finansministern att man löser genom att slopa avdraget för rengöring av inomhuspool? Är det detta som svenska folket ligger sömnlöst över, och är det detta som dränerar statskassan? I vilken utsträckning anser finansministern att avdrag gjorda för cocktailpartyn och inhyrning av kocklandslag är så omfattande att det är där vi behöver sätta in de stora greppen?

Sedan gäller det detta med att kunna heltidsanställa hembiträden. Om Hillevi Larsson tror att man kan heltidsanställa ett hembiträde med ett avdrag på 50 000 om året säger det mer om Hillevi Larssons syn på hur det fungerar på arbetsmarknaden än någonting annat. Det kanske är bättre i så fall att man ska kunna hyra en butler i tunnelbanan – jag vet inte.

(Applåder)

Anf. 48 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Tack, finansministern! I mitt förra inlägg pratade jag om oro. Även Désirée Pethrus har givit luft åt mycket oro. Och branschen är otroligt orolig. Man vågar inte utveckla. Man vet inte vad som händer i framtiden. Kommer detta att finnas kvar? Hur många måste jag säga upp? Vågar jag utveckla? Det är några av de frågor som jag får höra när jag

träffar de här företagarna. Det är faktiskt inte bara företagarna som oroas, utan det är även kunderna – vad kommer att gälla?

Detta bekräftas också av rapporter inom branschen i både Danmark och Finland. Här har man erfarenheten att trots att förändringar i RUT innebär direkta inkomstbortfall på det område som påverkas är det de facto systemförändringarna i sig som får större följder för branschens utveckling.

Jag ska inte gå igenom hela Danmark igen. Men man kan titta just på Danmark, där man gjorde en förändring från 60 procent till 50 procent i reduktion. Man kan tycka att det var en ganska liten förändring vad gäller städtjänsterna – 70 procent var nämligen utförda städtjänster. Det kan man tycka är ett mindre ingrepp. Ändå minskade den branschens omsättning med en kvarts miljard danska kronor året därpå.

Vi kan titta på Danmarks motsvarighet till vårt näringsdepartement. Man bedömde i sin rapport att jobben skulle minska, precis som finansministern ger uttryck för här i dag. Men man kunde aldrig förutspå att branschen aldrig skulle återhämta sig.

Herr talman! Jag är orolig för att finansministern och hennes regering har gjort samma felbedömning som man gjorde i Danmark. Danmarks utveckling, eller snarare avveckling, visar att staplade förändringar leder till att branschen uppfattas som tillfällig och föränderlig. Företagens vilja att anställa, investera och expandera läggs helt enkelt på is. Kunder vet inte heller vilka tjänster som inkluderas.

Min mamma, 85, börjar bli lite orolig: Vilka tjänster kan jag använda? Vad kan jag inte använda? Vad innebär en halvering i pris?

Man blir helt enkelt orolig. Jag undrar om finansministern förstår branschens oro och även kundernas oro. Är det finansministerns önskan att hemtjänstbranschen ska få samma utveckling – eller ska vi säga avveckling – som i Danmark?

Sedan kunde inte jag heller i förra inlägget höra finansministern nämna någonting om det kvinnliga företagandet. 71 procent av de här företagarna är kvinnor. De har fått en möjlighet att vara med och påverka, delta i näringslivet och också få inflytande i näringsliv och kapital.

Man säger sig värna jämställdhet. Det är en jämställd budget. Det ska vara en jämställd regering. Det ska vara en jämställd politik. Hur kommer det sig då att man lägger fram förslag som direkt motverkar kvinnors företagande och kvinnors inflytande i det svenska näringslivet?

Anf. 49 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag ställde den enkla frågan till finansministern: Hur kan man garantera att en försämring av RUT-avdraget, som innebär en skattehöjning, ger de summor tillbaka till statsfinanserna som Finansdepartementet hävdar? Då svarade finansministern: Det bygger på Finansdepartementets beräkningskonventioner, med stöd av en socialdemokratisk politik. Det var mycket bättre än den borgerliga regeringen, som hade att hantera en finanskris i början av 90-talet. Det skulle vara ett exempel på att de borgerliga beräkningskonventionerna var annorlunda än de socialdemokratiska, till nackdel för statsfinanserna.

Men låt mig då ställa den retoriska motfrågan: Kan det vara så att de sonderkörda statsfinanserna i början av 1990-talet egentligen byggde på decennier av socialdemokratiska beräkningar av vad skattehöjningar och

devalveringspolitik skulle medföra i fråga om en gynnsam utveckling av den svenska statsbudgeten? Det kan ju vara precis tvärtom. Det kan vara så att de skatthöjningar som man genomför på bred front – RUT-avdragsförsämringen är bara en del i detta – leder till sämre skatteintäkter och till att det successivt blir en negativ spiral för utvecklingen, vid sidan av att det, som jag sa, med stor sannolikhet utvecklas en svart sektor igen. Vi har ju försökt tvätta den svarta sektorn så att den blir vit.

Man kan också fråga sig: Hur kunde man med fem jobbskatteavdrag och fem pensionärsskattesänkningar under Alliansens regeringstid faktiskt öka statens intäkter? Det var ju skattesänkningar, inte skatthöjningar, som ledde till ökade inkomster för staten. Finns det någon logik inom socialdemokratien, som nu har Finansdepartementet och som gör beräkningar enligt de konventioner som där ligger till grund för att försämra RUT-avdraget, som tyder på att detta verkligen inte kan försämra statsfinanserna utan snarare stärka dem?

Anf. 50 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Något som verkar ha glömts bort i debatten är att när det är två i ett hushåll, som det i många fall är, som ansöker om RUT-avdrag får de dra av upp till 100 000. Siffran 50 000 gäller bara om man är ensam i hushållet. 100 000 är väldigt mycket pengar.

Man kan se att de som har utnyttjat det upp till den gränsen är väldigt få i förhållande till hur många det är som gör mindre avdrag. Man kan också se att inkomsterna är högre hos dem som utnyttjar RUT-avdraget mer. De som utnyttjar det upp till maxgränsen måste först och främst tjäna så mycket att de kan göra ett så stort skatteavdrag. De har också stora inkomster. Man kan ifrågasätta om de inte kan betala ur egen ficka över den gräns som kommer att finnas på 25 000 per person. Är det två i hushållet blir det upp till 50 000. Är man över 65 år gäller även i fortsättningen upp till 50 000 per vuxen person i hushållet.

Jag vill inte säga att det här innebär att man tar bort RUT-avdraget. Däremot kan man se lite samma sak som vi har gjort när det gäller inkomstskatterna. När man tjänar över 50 000 kan man faktiskt betala lite mer i skatt. Man har råd med det. Det gäller precis samma med RUT-avdraget.

De allra flesta, vill jag påminna om, utnyttjar inte RUT-avdraget upp till den här gränsen. De flesta utnyttjar det inte upp till 25 000. Det som det handlar om nu är att man slåss för att de som har höga inkomster ska få inomhuspoolsrengöring och så vidare.

Låt oss, när utbildningsbehoven är så stora, använda pengarna till att utbilda människor för att lösa problemet med arbetslösheten i stället! Det är mycket viktigare och ger många fler jobb.

Anf. 51 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Om jag fick välja mellan fler lärare eller subventionerade hemtjänster skulle jag välja fler lärare. Om jag fick välja mellan fler fritidspedagoger eller skattesubventionerade poolrengöringar skulle jag välja fler fritidspedagoger.

Om jag fick välja skulle jag välja högre utbildning, forskning, validering, omskolning och så vidare framför subventionerade skatterabatter för hemtjänster.

Jag har lyssnat på den här bombattan av borgerlig propaganda här, och man blir lite förskräckt över människosynen. Vi får höra att det är så bra för invandrarkvinnorna att de får städa hemma hos de vita kvinnorna så att dessa kan göra karriär.

Jag värjer mig mot den människosynen. Jag tycker att våra nya svenskar ska vara välkomna hit och kunna ta jobb, få möjlighet till utbildning eller omskolning, få lära sig det nya språket och komma in på arbetsmarknaden. Historiens vingslag hörs över den människosyn som finns bland de borgerliga ledamöterna, och det gör mig ganska obehaglig till mods att vi har sådana tendenser här.

Jag hör också någon som säger att 40 000 kronor i månaden inte är en hög lön. Oj – undersköterskorna i hemvården skulle nog bli jätteglada om de plötsligt skulle få dubbelt så hög lön.

Den människosyn som flera ledamöter har här gör mig rädd. Jag vill ha ett jämlikt, jämställt och solidariskt samhälle där vi ställer upp för varandra och ser till att använda skattepengarna på effektivast möjliga sätt. Vad är det mest effektiva om vi vill höja möjligheterna för alla och inte bara för några få? Jo, då får vi faktiskt fundera på hur vi använder pengarna på bästa sätt.

Jag vill höja utbildningsnivån. Jag vill se till att alla våra barn får möjlighet till en bra skolgång. Jag vill inte att det ska vara så stor skillnad och att några ska kunna köpa sig möjligheten till en gräddfil för sina barn bara för att man är om sig och kring sig. Det är faktiskt inte de barn som mest behöver läxhjälp som i dag får det.

Jag skulle vilja att skolan ger alla barn läxhjälp. Alla som behöver läxhjälp ska få det, inte bara de som är om sig och kring sig och som gör avdrag för att de har möjligheten.

Vi ska väl ändå vara överens om i den här kammaren att ju högre inkomst man har, desto högre avdrag kan man göra. Jag hör att några försöker räkna på ett annat sätt, men det är inte min bild. Avdrag tjänar alltid höginkomsttagarna på.

Dessa tycker förstås inte själva att de är höginkomsttagare. Man anpassar sig ju alltid till sin nya nivå och tycker inte att man har särskilt höga inkomster, och därför måste man ha en skatterabatt för att inte olagligt köpa svarta tjänster.

Jag tycker att det är märkligt med synen som säger att sjuka och arbetslösa ska ha lägre ersättningar, för annars gör de inte rätt för sig. Det kan ju vara så att de är hemma på pin kiv. Men de som har råd, de ska ha skatterabatt för att göra rätt för sig, annars tänker de skaffa svarta tjänster på olaglig väg.

Jag får inte detta att gå ihop. Jag litar på människor. Jag tror faktiskt att de som kan vara med och bidra vill göra det också så att vi får ett bättre samhälle för alla och inte bara för några få. Jag vill hålla ihop samhället, inte dra isär det.

Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Vi hörde nyss ett anmärkningsvärt inlägg. Nu vänder jag mig till finansministern: Vi hörde precis din partikamrat stå här och tala om att vi från Alliansen står bakom något slags rasism för att vi stöder RUT-avdraget.

Talarstolen är snart finansministerns, och jag skulle önska att hon å det socialdemokratiska partiets och regeringens vägnar ber om ursäkt för den typ av påhopp som Monica Green står för och tydligt deklarerar att hon inte står bakom sin partikamrat Monica Green i hennes beskyllningar om att hudfärg, rasism och andra saker är motiv för RUT-avdraget.

Anf. 53 ADNAN DIBRANI (S):

Herr talman! Jag går upp här med risk för att göra en lång debatt ännu längre och i stort sett upprepa mycket av det goda som har sagts. Större delen har varit på den socialdemokratiska sidan, men det har även varit en del bra saker från borgarna, fast inte tillräckligt bra för att man ska tycka att man stöder dem i stället.

Herr talman! Vi talar alltså om toppen av RUT-avdraget. I det stora hela är det summa summarum 1 procent av alla de individer som använder detta som berörs – 1 procent. Vill man vara riktigt elak kan man fundera över var dessa individer bor. Tittar man på vad skatteavdragen är krona för krona och var de här pengarna dras någonstans där man kommer upp i löneskalan ser man att det är Lidingö, Danderyd och så vidare.

Det är alltså kommuner som har det väldigt bra ställt, och då kan man fundera över om det är rätt att använda våra skattepengar, framför allt toppen av isberget, till att subventionera vissa saker för dem som kanske har det väldigt bra.

De tre interpellationer som de borgerliga ledamöterna har kommit med är väldigt lika. Alla pratar om och refererar till Almega. Man kan ju hoppas att det inte är Almega som har skickat iväg frågorna och texten utan att det är de borgerliga ledamöterna själva som har skrivit. Jag antar det.

Oj, nu blir de ledsna, men det var ett litet skämt. Ibland blir det så att när man hör sanningen blir det lite jobbigare att ta det.

Vad är det då man ojar sig över? En del av det är det så kallade läx-RUT. Jag är inte emot att man får läxhjälp. Problemet med konstruktionen i dag är att det bara är vissa som får hjälpen, och det är de som har föräldrar som kan använda detta avdrag. Det vore mycket bättre att se till att alla barn som har behovet får hjälp med att klara sig genom skolan och inte bara de som har föräldrar som kan ta del av den här skattesubventionen. Det är det som är kritiken från min sida.

Jag tänkte lyfta upp en annan grej. Många av mina vänner är borgare, och större delen av dem är moderater. Det vet de två som sitter med mig i skatteutskottet, så det är inte så att jag hyser något agg gentemot Moderaterna. Jag förstår att de, precis som jag, vill att Sverige ska bli bättre.

Men ibland kan jag inte sluta tänka på den gamla goda tiden när lösningen på allting var skattesänkningar och Bo Lundgren gick till val på massiva skattesänkningar.

Ser man till resultatet gjorde Nya moderaterna en bra grej 2006. Man slutade prata om skattesänkningar och började i stället prata om avdrag. Det finns till och med borgerliga ledamöter som vill göra VOFF-avdrag, vilket innebär att man ska få göra avdrag för att någon ska gå ut med ens hund.

Det här är ett sätt att göra det man egentligen ville från början, det vill säga se till att man får massiva skattesänkningar bakvägen. Om vi ser till vad Bo Lundgren ville göra på den gamla goda tiden och det som Moderaterna gjorde under åtta år så har vi fått större skattesänkningar i dag än dem som Bo Lundgren förlorade val på förr.

Då är det heller inte så konstigt att vi går back med 80 miljarder i de offentliga finanserna. Vi behöver använda våra gemensamma pengar väl, och om man tycker att det är jobbigt att någon inte får hjälp med att rengöra

poolen hemma så får man väl ta det. Jag tror dock inte att det är så många – tyvärr, för er saks skull.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att vi har klart för oss vad de moderata och kristdemokratiska debattörerna slåss för. Det är alltså den procent av hushållen som har en genomsnittlig årsinkomst på över 950 000 kronor per individ som kommer att påverkas av den här förändringen. Det är de som har RUT-avdrag för inomhuspoolsrengöring. Det är de som hyr in kockar och bartendrar till sina fester. Det är de som påverkas av denna förändring, och det är dessa som de moderata och kristdemokratiska personerna nu tar strid för.

Désirée Pethrus säger att det är i Gällivare som det ökar mest. Det är helt korrekt. Nu tror jag inte att det sker så mycket inomhuspoolsrengöring i Gällivare, och jag tror heller inte att det är särskilt många i Gällivare som slår i taket vad gäller RUT-avdraget, eller snarare: Jag är helt övertygad om att det inte är så, därför att de allra flesta, som till att börja med är väldigt få, som har ett RUT-avdrag över taket bor i storstadsområdena. De bor i Stockholm och de bor i Göteborg, och de bor naturligtvis i huvudsak i de rikare förorterna i dessa storstäder. Det är de som kommer att påverkas av det.

Å andra sidan finns de som jobbar i sektorn. Men givet att det är så få personer som kommer att påverkas av förändringen kan det inte heller ha några större effekter för dem som arbetar i sektorn och därför inte heller för det kvinnliga företagandet i sektorn. Det kan också tänkas att det bland dem som har 950 000 i genomsnittlig inkomst är många som kommer att fortsätta att köpa poolrengöring, även om det inte längre är grannarna som står för 50 procent av kostnaden, som det är i dag.

Frågan är vilka samhällsproblem vi försöker lösa genom att göra de smärre justeringarna i RUT-avdraget. Det är precis vad jag pekar på, nämligen att skattesystemet ska ha någon form av legitimitet. Det ska uppfattas som legitimt. Det går bra att argumentera för stöd för vanliga barnfamiljer eller för pensionärer som behöver hjälp med städning eller fönsterputsning. Men förklara för grannarna att de ska betala halva kostnaden när den ena grannen städar poolen eller att de som bor i hyresrätt ska betala halva kostnaden när en 50-åring anlitar bartendrar på sin 50-årsfest! Det handlar i grunden om skattesystemets legitimitet, och det säger något om vad det är för avdrag som Moderaterna har skapat.

Låt oss titta på läx-RUT. Frågan handlar om vad vi lägger våra skattepengar på. Ska vi lägga våra skattepengar på att de som har råd ska köpa läxhjälp till sina barn, eller ska vi satsa skattepengarna på att alla barn ska få den läxhjälp de behöver?

Jag tycker att det är bättre att lägga pengarna på skolorna så att alla barn får det stöd de behöver i skolan, dels med undervisningen i skolan, dels med läxor. Därför satsar regeringen stort på skolorna. Det handlar om läxhjälp i alla skolor, sommarskola för dem som behöver, fler lärare i lågstadiet, speciallärare och specialpedagoger, satsningar på lärarlönerna, utbildningskontrakt för ungdomar. Där är det viktigare att satsa resurser än att lägga resurser på dem som har råd att köpa läxhjälp.

Jag tolkar Monica Green som att hon tycker att det är viktigt att de invandrarkvinnor och invandarmän som kommer till Sverige kommer in

på arbetsmarknaden i trygga jobb med trygga anställningar. Jag känner Monica Green som en stark förkämpe för alla människors lika värde och lika rätt. Jag vet också att Niklas Wykman är en annan person som står upp mot rasism och mot främlingsfientlighet.

Anf. 55 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Den här debatten är bra. Den visar tydligt att Socialdemokraterna har svårt att förstå vanlig sund ekonomi. En omsättning i dag i branschen på 6 miljarder ger ett visst antal arbetstillfällen. Om omsättningen minskar till 3 miljarder blir det färre arbetstillfällen.

Det vi nu riskerar är att företagen inte vågar investera eller nyanställa, det vill säga jobben drabbas. Anledningen till att jag skickade in interpellationen är inte att jag i grunden har någon anledning att försöka värna företagarna utan för att belysa frågan om integrationen. Jag ser flyktingströmmarna till Sverige. Hur ska vi ordna arbetstillfällen till alla?

Alliansen skapade en helt ny bransch och arbetsmarknad som inte fanns före 2007. Då fanns stora städbolag som var knutna till företag. Vi har skapat en helt ny bransch.

Dessa människor har nu haft dessa möjligheter. 47 procent i branschen är utlandsfödda. Man kan tycka att det är dåligt. Jag kan tycka att det är bra. Det är en bransch att komma in i när du inte har så goda språkkunskaper. Det ger en brygga in i arbetslivet, att få ett arbetsintyg, en egen inkomst och arbetsgemenskap. Det är oerhört viktigt när vi nu ser dessa flyktingströmmar komma till Sverige.

Jag skulle vilja ha ett svar från finansministern. Hennes svar var kort, och det hade inte fokus på dem som är arbetstagare utan på vilka som köper och vilka som betalar tjänsterna. Vi ska alla vara med och betala, men nu måste vi se till att det finns krafter att ta emot alla nyanlända i Sverige. Den här branschen ger en sådan ingång. Ge ett svar när det gäller arbetstillfällen!

Anf. 56 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Jag måste börja med det som också Niklas Wykman tog upp. Monica Green värjer sig mot människosynen här. Jag värjer mig mot Monica Greens människosyn – på mig och på dem som köper tjänsterna. Hon talar om fattiga invandrare som städar hos rika vita – historiens vingslag. Det är en argumentation som inte är värdig denna kammare och inte är värdig Monica Green.

När det gäller finansministerns svar kan jag konstatera att hon varken läst eller lyssnat. Om man tror att detta är en debatt som handlar om poolrengöring, kocklandslag och bartendrar har man missförstått allt vad debatten handlar om. Jag är inte ett dugg orolig för dem som tjänar allra mest, som har cocktailpartyn i trädgården eller som behöver hjälp med lite skit i poolen. De klarar sig alldeles utmärkt med finansministerns politik. De har råd ändå.

Det här handlar om fler människor, om de övriga 600 000. Ska fler kunna få hjälp i hemmet, få hjälp med att få livspusslet att gå ihop, kunna hjälpa barnen med studierna? Det handlar om ett välfärdsperspektiv. Det är vad som skiljer Magdalena Andersson och mig. I Magdalena

Anderssons Sverige är det bara de rika som ska klara detta. I mitt Sverige är det faktiskt fler.

Prot. 2014/15:81
7 april

Matavdraget används i stor utsträckning i dag av äldre personer som behöver hjälp med tillredning av mat i hemmet. Nu får de betala därför att Magdalena Andersson vill stoppa cocktailpartyn i Danderyd, som ändå kommer att fortsätta.

Sedan var det frågan om läx-RUT. Skillnaden är att köp av städhjälp är att köpa tid. Man kan själv städa hemma, men med läx-RUT köps kompetens. Det innebär att om den hjälpen inte kan fås på annat sätt är också risken stor att en svart marknad växer fram.

Jag inledde med ett par frågor, och jag vill upprepa dem. Vilka ytterligare förändringar ser finansministern framför sig när det gäller RUT-avdraget? Kommer vi att se samma förändring som med ROT, eller kan hon lova att det avdraget får vara orört resten av mandatperioden?

Anf. 57 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Finansministern hävdar fortfarande att RUT-avdraget är dyrt och att det finns bättre sätt att använda pengarna på – att det innebär en miljardkostnad. Men Konjunkturinstitutet, det finska departementet och det danska näringsdepartementet har konstaterat att skattereduktion för hushållsnära tjänster de facto innebär plus i statskassan. Även den europeiska organisationen Efsis undersökningar visar exakt samma resultat. Man räknar på utbetald reduktion, ökade momsintäkter, ökade skatteintäkter från sysselsatta, undanträngning av jobb i andra branscher, lägre omkostnader för arbetslösa samt ökade skatteintäkter från kundernas förvärvsarbete. Alla visar exakt lika, nämligen att avdragen genererar mer intäkter än vad de kostar.

Vårt eget konjunkturinstitut sade 2005 att det svenska RUT-avdraget blir en plusaffär för staten när branschen sysselsätter 10 000 personer. I dagsläget jobbar 19 937 svenskar med hemservice. De kan, Monica Green och finansministern, välja fler lärare, fler hemtjänstassistenter, fler undersköterskor. Det är då vi får pengar.

Jag undrar om finansministern vill minska och förändra RUT-reformen trots att den ger plus i statskassan och bidrar till vår gemensamma välfärd. Eller gör finansministern denna förändring därför att hon i grund och botten har samma syn på denna sektor som Ali Esbati i Vänsterpartiet har?

Jag kunde inte annat än rysa när jag hörde Monica Greens inlägg. Hon pratade om invandrarkvinnor och trygga jobb. Ska de gå tillbaka till svarta jobb, otrygga anställningar utan pensionsintäkter över huvud taget?

Adnan Dibrani är en gammal bankman, och det verkar som att bankmän har svårt att förstå hur näringslivet fungerar.

Anf. 58 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Om jag trampade på en öm tå gör jag genast en pudel och ber om ursäkt! Jag har aldrig beskyllt någon för att vara rasist. Där får ni kolla i protokollet. Däremot vill jag att de som kommer till Sverige ska känna sig välkomna och få möjlighet att skaffa sig en utbildning.

Désirée Pethrus fortsatte med att säga att hon absolut inte tycker som Monica Green, att det är fel att invandrarkvinnorna ska städa i svenskarnas hem. Men samtidigt ska vi tänka på att flyktingströmmarna ökar, och 47 procent av dem som jobbar inom RUT-jobben är invandrarkvinnor.

Jag tycker att Désirée Pethrus pratar omkull sig själv. Men det är möjligt att hon har en röd tråd i sitt tänk. Jag hör henne i alla fall påstå samma sak en gång till, trots att ni tog avstånd från det själva, nämligen att det absolut inte var invandrarkvinnorna som skulle ha de här jobben. Ni påstod att jag hade fel när jag sa så. Nu ser Désirée jättefrågande ut.

Jag vill påstå att det är viktigare att de som kommer i dag, och som ofta till och med har väldigt hög utbildning, får hjälp med validering och omskolning. De behöver få en chans att använda sina kunskaper, för dem behöver vi. Teknikerna, elektrikerna, läkarna, sjuksköterskorna – vi behöver dem alla. Vi behöver lärare, språkundervisning och läxhjälp till alla barn. Jag vill hellre satsa de gemensamma skattepengarna på det än på att subventionera de här tjänsterna för dem som tjänar allra bäst.

Vi ska också ha klart för oss att RUT inte kommer att försvinna.

Anf. 59 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Finansministern! Den här debatten skulle givetvis kunna handla om sakfrågan. Den skulle kunna handla om hur tilliten till och förtroendet för skattesystemet sällan varit på så låg nivå som när Magdalena Andersson var ansvarig statssekreterare för detsamma. Den skulle kunna handla om hur acceptansen för svartarbete var dubbelt så hög när Magdalena Andersson var ansvarig statssekreterare som när Alliansen lämnade ifrån sig makten. Den skulle kunna handla om hur skattesystemet var hälften så bra omtyckt när Magdalena Andersson var ansvarig för det senast som när Alliansen hade makten senast. Det skulle kunna bli en saklig diskussion. Men det är möjligt att det finns en socialdemokratisk strategi att man inte ska ha sakliga diskussioner i denna kammare. Det är något ni får reda ut internt i ert parti.

Jag vill fortfarande ge dig chansen, Magdalena Andersson, att ta avstånd från det som Monica Green sa. Nu har Monica Green kanske tagit avstånd från det själv. Därmed kanske även finansministern skulle kunna göra det. Att gå upp i denna talarstol och implicit beskylla oss i Alliansen för att vara rasistiska eller främlingsfientliga därför att vi tycker att ett RUT-avdrag som är självfinansierande är en effektiv åtgärd för fler jobb, att implicit klistra på oss att vi skulle ha en obehaglig människosyn – det borde väl ändå du som finansminister kunna ta tydligt avstånd från? Då menar jag att ta tydligt avstånd från vad Monica Green sa och inte komma med överslätande kommentarer. Jag tycker inte att man kan släta över sådant i all enkelhet.

Anf. 60 ADNAN DIBRANI (S):

Herr talman! Jag hade nästan tänkt stryka mig från talarlistan, men Helena bjöd in så fint. Som tjänstledig ”gammal” banktjänsteman, eller rättare sagt ekonom, kan jag väl säga att vi i det stora hela är överens. Vi får in ett visst antal miljarder, som vi tillsammans på flera olika sätt ska se till att finansiera vår gemensamma välfärd med. Vi får inte glömma bort att vi just nu inte har en massa pengar utan faktiskt går kraftigt minus i

våra offentliga finanser med 80 miljarder. Detta har vi fått ärva från den tidigare borgerliga regeringen.

Att i det läget, när vi ser på de sista kronorna och funderar över var vi använder dem bäst, bestämma sig för att ekonomin kommer att krascha och landet gå i konkurs om vi inte ser till att gällande system bibehålls, så att de som i dag har poolrengöring eller bartender får statliga subventioner för det också framöver, är för mig helt obegripligt. Det är bättre att ge de pengarna till exempelvis ensamstående mödrar eller fattiga pensionärer. På så sätt får man igång sysselsättningen mycket snabbare och effektivare, och då får vi in än mer skattepengar. De som i dag har råd med poolrengöring kommer med allra största sannolikhet även framöver att se till att poolen blir rengjord, även om inte vi subventionerar dem med de sista kronorna.

(ANDRE VICE TALMANNEN: På begäran kan jag för protokollets skull upplysa om att Désirée Pethrus inte har rätt till fler anföranden.)

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Några av debattörerna bad mig att ha större fokus på dem som jobbar i den här sektorn. Anledningen till att de kanske inte har varit så mycket i fokus i svaren är att bedömningen är att den aktuella förändringen kommer att ha mycket liten påverkan på hur mycket RUT-tjänster som köps; det är väldigt få som slår i taket, och de som slår i taket har så höga inkomster att det inte är orimligt att tro att många av dem kommer att fortsätta köpa tjänsterna i samma omfattning som tidigare. Det är väl därför fokus snarare har varit på vad det är för förändring som de facto görs.

Niklas Wykman efterlyser en saklig debatt, och det är just en saklig förändring som regeringen gör. Vi sänker taket från 50 000 till 25 000 kronor. Det påverkar någon procent av dem som köper de här tjänsterna. Därutöver gör vi en begränsning vad gäller läxhjälp, matlagning och en del städtjänster, till exempel inomhusoolsrengöring. Efter att ha lyssnat på den här debatten kan man få intrycket att det finns väldigt många inomhuspooler i Sverige; de har kanske tagit en oproportionerligt stor del av debatten. Men det är klart att detta pekar på problemet med RUT-avdraget. De som inte har inomhuspool kanske inte uppfattar det som helt legitimt att man ska vara med och betala 50 procent av poolrengöringen hos de grannar som har pool.

Någon har frågat varför vi gör den här förändringen. Vi gör den just därför att det handlar om att ha hög legitimitet för skattesystemet. Det är klart att det inte är oproblemiskt när man får göra mycket stora avdrag för en del av de tjänster som ingår. Vad gäller skolan är det viktigt att pengarna används till alla barn snarare än till vissa barn.

Jag vet att alla vi som sitter i den här kammaren står upp för alla människors lika värde, att vi alla brinner för att de människor som flyttar till Sverige ska få en god chans att komma in på arbetsmarknaden och att vi alla från olika ideologiska utgångspunkter gör vårt yttersta för att så ska bli fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.47 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Svar på
interpellationer

§ 16 Svar på interpellation 2014/15:340 om offensiv finanspolitik till följd av minusräntan

Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig om jag står fast vid uttalandet att Sverige befinner sig i ett gynnsamt läge med hänsyn till minusräntan. Vidare har Niklas Wykman frågat om regeringen har för avsikt att verka för att staten gör investeringar i bostäder och hur detta i så fall ska finansieras.

Centralbankerna i Sverige, USA, Japan och resten av Europa bedriver en expansiv penningpolitik för att få upp inflationen och resursutnyttjandet. Trots historiskt låga räntor under en lång tid har näringslivets investeringar inte tagit fart. En viktig orsak till den dämpade investeringstakten är självklart en svag omvärldsefterfrågan och att omvärlden 2015 är betydligt mer osäker än den var före finanskrisen.

Det finns även strukturella hinder som dämpar näringslivets investeringar och bostadsbyggandet i Sverige. Därför är det viktigt att finanspolitiken tar en mer aktiv roll för att vidga de flaskhalsar som skadar investeringsklimatet. Det kommer att skapa förutsättningar för att de närmaste årens låga ränteläge kan resultera i ökade investeringar.

För att uppnå detta kommer regeringen att driva en politik för att öka investeringarna i infrastruktur, bostäder, klimatomställning, forskning och utbildning samt förbättra företagsklimatet.

Samtidigt är ordning och reda i de offentliga finanserna grunden för en hög och hållbar tillväxt. De senaste årens ofinansierade skattesänkningar måste ersättas av en ordning där reformer genomförs på ett ansvarsfullt sätt. Alla reformer som regeringen kommer att föreslå i närtid kommer därför att vara finansierade fullt ut.

Anf. 63 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret.

Det som jag efterfrågar i min interpellation är egentligen en bedömning av läget, hur finansministern ser på det ekonomiska läge som har uppkommit med anledning av den negativa räntan.

Magdalena Andersson tillträdde som finansminister i ett läge där Sverige hade EU:s starkaste offentliga finanser. Sammantaget, sett till

saldo och till skuld, hade Sverige de starkaste offentliga finanserna i EU. Vi hade också en snabbt ökande sysselsättning. Under Alliansens tid vid makten blev jobben ungefär 350 000 fler. Vi bedömdes också vara ett av de länder som snabbast kom tillbaka till ett överskott i de offentliga finanserna.

Sedan dess har vi sett en annan utveckling, med förslag från regeringen som enligt deras egna skrivelser leder till dämpad sysselsättning och som enligt kalkyler baserade på Finansdepartementets beräkningskonventioner leder till ungefär 25 000 färre jobb. Vi har sett Magdalena Andersson presentera en politik som kommer att ha underskott fyra år i rad framöver, enligt hennes egna prognoser.

I sitt svar oroar finansministern sig för att investeringarna inte tar fart. Det finns givetvis flera skäl till att de inte gör det. Några som finansministern pekar på stämmer, till exempel den låga omvärldsefterfrågan. Det bedrivs trots allt en mycket expansiv penningpolitik runt om i Europa, EU, världen och även i Sverige. Men det tycks inte bita fullt ut.

Att investeringarna inte tar fart kan, som Magdalena Andersson själv var inne på, också bero på vissa strukturella faktorer. I Sverige är några sådana till exempel att man går fram med en politik som försämrar förutsättningarna för anställningar, att man går fram med politik som försämrar för investeringar i flera sektorer, att man går fram med en politik som hotar företag och entreprenörskap med kraftiga skatthöjningar framöver, att man redan nu lägger kraftiga skatthöjningar på arbete givetvis och att man går fram med subventioner som ingen part, på till exempel byggmarknaden, över huvud taget efterfrågar utan som döms ut som ineffektiva. Det är klart att investeringsviljan i ekonomin dämpas om man strukturellt försämrar ekonomins funktionssätt, strukturellt försämrar arbetsmarknadens funktionssätt och strukturellt gör försämringar i de sektorer där vi har flaskhalsar. Det kan alltså bygga på fler faktorer än omvärldsefterfrågan. Vi ser att vissa länder har väldigt stark efterfrågan för tillfället, till exempel USA.

Jag vill att Magdalena Andersson svarar på en fråga som har med hennes svar på interpellationen att göra. Jag undrar med vilken rätt du omformulerar mina frågor i ditt svar.

(TALMANNEN: Vi tilltalar med "finansministern" eller med förnamn och efternamn.)

Magdalena Andersson har nämligen uttryckt att vi befinner oss i ett guldläge. Det är det som jag frågar finansministern om. Står hon fast vid att Sverige befinner sig i ett guldläge? I svaret har detta av någon underlig anledning omformulerats till "ett gynnsamt läge". Det är ändå skillnad på om man tycker att man befinner sig i ett guldläge eller ett gynnsamt läge.

Jag undrar varför du har omformulerat min fråga, Magdalena Andersson. Det är den ena saken. Det andra som jag funderar på är om detta verkligen är ett gynnsamt läge, med deflationsrisker till exempel. Vi har sett i många ekonomier hur svårt det är att bryta det. Jag undrar ifall du anser att det är ett gynnsamt läge. Men framför allt undrar jag varför du har omformulerat min fråga, Magdalena Andersson.

Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är ett komplicerat läge som kan vara gynnsamt för vissa investeringar. Men vi ska säga att det är ett komplicerat läge, i Europa och hela världen. Och hur vi kommer att komma ur situationen är inte självklart även om både riksbankerna i de olika länderna och naturligtvis också ländernas regeringar gör allt de kan för att komma ur läget.

Vi kan konstatera att det finns mycket forskning på hur man ska få ned inflationen och hålla inflationen nere, men det har inte forskats riktigt lika mycket på hur man ska få upp inflationen. Samtidigt går det inte att säga annat än att ett lågt ränteläge också kan skapa goda förutsättningar för att få fram investeringar.

När vi har låg ränta under en lång period, på det sätt som bedömningen är att vi kommer att ha och också har haft, finns det alltid en risk för att det bygger upp spekulationsbubblor i ekonomin, snarare än att det går över till reala investeringar. Det finns en risk för att det byggs upp finansiella bubblor med uppblåsta börsvärden eller bostadsbubblor med uppblåsta bostadspriser och att det låga ränteläget snarare leder till bubblor än till reala investeringar.

Frågan är vad regeringen kan göra i ett sådant läge. Vi kan på olika sätt försöka se till att det läge som vi har med mycket låga räntor kan leda till ökade investeringar snarare än till uppblåsta bubblor. Det är också det som den här regeringen försöker göra.

Därför har vi föreslagit ett stort investeringspaket för bostäder, bland annat en stimulans för att bygga fler hyresrätter, liknande en investeringsstimulans som fanns tidigare och som enligt utvärderingar har haft goda effekter. Därutöver ger vi ett särskilt stöd till kommuner som ska se till att det kommer fram mark för att man ska kunna bygga. Många påpekar nämligen att kommunerna ofta är en flaskhals just när det gäller att få fram tillgänglig mark för att bygga på. Det är något som ofta påpekas.

Därutöver tillsatte den tidigare regeringen en hel del utredningar gällande plan- och byggprocessen som den här regeringen kan behandla och gå vidare med på olika sätt för att underlätta byggprocessen. Här finns alltså ett ganska brett paket som dessutom innehåller renoveringar av miljonprogramsområdena. Det är alltså vad vi kan göra när det gäller bostadssidan.

När det gäller företagssidan handlar det om att i det här läget underlätta rekrytering på olika sätt. Trots att vi har många arbetslösa säger många företag att de har problem att hitta rätt kompetens. Ett annat sätt att jobba för att vidga flaskhalsar är att se till att människor som är arbetslösa får den utbildning som krävs för att kunna ta framtidens jobb.

Det handlar också om att jobba med en aktiv näringspolitik, om att göra investeringar som behövs för näringslivet. Ett exempel är den järnvägsinvestering som regeringen berättade om i dag och som ökar järnvägsunderhållet med närmare 20 procent. Det är naturligtvis betydelsefullt för svenska exportföretag som nu sitter och överväger om de ska investera mer för att kunna producera mer i Sverige och sedan också kunna exportera mer.

Det handlar dock även om de näringslivssatsningar som regeringen avser att göra.

Anf. 65 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack, så mycket för detta, finansministern. Då vill jag upprepa min fråga till Magdalena Andersson. Varför har du ändrat min frågeställning i ditt svar? Det är ändå relevant att få information om det. Varför sker det förändringar i frågeställningar?

(TALMANNEN: Återigen: Vi tilltalar med ”finansministern” eller med för- och efternamn.)

Varför skriver Magdalena Andersson i sitt svar att hon står fast vid att vi befinner oss i ett gynnsamt läge? Står hon står fast vid sitt uttalande att vi befinner oss i ett guldläge? Varför ändrar finansministern i frågeställningen? Det är min fråga till Magdalena Andersson. Jag fick dock inget svar, men det hoppas jag att jag kan få i nästa debattrunda.

Min andra frågeställning handlar om ifall det är ett gynnsamt läge eller ett guldläge. Jag tolkar finansministerns inlägg som att hon backar från beskrivningen att vi befinner oss i ett guldläge. Tvärtom befinner vi oss i ett problematiskt läge med deflationsrisker, oklarheter om hur man ska få upp inflationen och med hushållens skuldsättning. Är det då relevant att tala om att vi befinner oss i ett gynnsamt läge?

Det är alltså två frågor till finansministern som jag hoppas få svar på. Den ena gäller en teknikalitet: Varför omdefinieras frågeställningen och fylls med ord som den inte innehåller? Vad ser vi i det här läget? Vad är finansministerns egentliga bedömning? Är det problematiskt med deflationsrisken och med skuldsättning, eller är det så att svensk ekonomi befinner sig i ett guldläge?

Om finansministern anser att vi befinner oss i ett guldläge, tycker då Magdalena Andersson att man ska öka skuldsättningen i Sverige för att driva på offentliga investeringar och därigenom skuldsätta oss mer?

Herr talman! Det enda som jag kan komma fram till är att man tycker att det är ett guldläge med den låga ränta som vi nu har. Då borde man ju låna mer pengar. Men Magdalena Andersson är väldigt tydlig med att vi inte ska göra det, utan vi ska försöka att komma tillbaka till överskott. Sedan visar prognoserna delvis något annorlunda, men i den muntliga framställningen sägs att vi ska tillbaka till överskott.

Vad består då guldläget eller det gynnsamma läget i för staten, om man ändå inte ska öka belåningen? Eller är det förtäckt att överskottsmålet trots allt helt och fullt ska överges?

Anf. 66 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Just nu diskuterar vi hur god ekonomi vi har i Sverige. Har vi ett guldläge eller har vi det inte? Man kan se det ur olika synvinklar, på kort eller lång sikt. Är det väldigt låg ränta – till och med minusränta – kan det vara värt att investera i saker som betalar sig snabbt. Men man kan

inte öka på de långsiktiga lånen eftersom man inte vet hur den framtida räntan blir. På det sättet har vi både ett guldläge och ett oroligt läge inför framtiden, så det går inte att dra på sig för stora skulder. Vi måste hela tiden se till att det är ordning och reda i budgeten.

Den gamla borgerliga regeringen hade en finansminister som hela tiden sa att han ville tillbaka till överskott, men han kom allt längre ifrån det. Dessutom fanns det 65 miljarder i överskott när de borgerliga vann valet. Sedan överlämnade den borgerliga regeringen 87 miljarder i underskott. Om man dessutom räknar in att vi blev en halv miljon fler människor saknas det väldigt många som ska ta hand om våra äldre. Det blev färre människor i äldreomsorgen per invånare som ska ta hand om våra gamla. Det blev färre förskollärare och lärare per barn, eftersom det blev betydligt fler barn. Skolklasserna, förskoleklasserna och fritidshemsgrupperna blev mycket större. Alltså blev det en sämre service, en sämre trygghet och en sämre välfärd under den borgerliga regeringens tid.

Nu behövs det investeringar och framtidstro. Det behövs utbildning i hela landet. Vi behöver se till att få fart på optimismen så att människor kan och vågar ta de nya jobben. Därför behövs det investeringar i utbildning, i högre utbildning och i grundutbildning. Det behövs investeringar i järnvägar. Precis som finansminister Magdalena Andersson påpekade tidigare har regeringen presenterat en sådan satsning i dag. Det är i allra högsta grad angeläget att dessa satsningar kommer på plats.

Jag beklagar att vi under den gamla borgerliga regeringens tid hade en ökad arbetslöshet, från 6 procent till 8 procent. Dessutom skryter man med att arbetslösheten blev lägre. Det kan jag inte få ihop, men många borgerliga företrädare vill ju inte räkna med att antalet invånare ökade med en halv miljon.

Jag är väldigt glad över att vi har en socialdemokratisk regering och att vi har en socialdemokratisk finansminister som nu ska satsa på framtiden och se till att det blir rättvisa och hållbara investeringar. På det sättet kan vi också bygga Sverige starkt igen.

Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman undrade över artikeln. Jag kan berätta vad den handlar om.

Artikeln publicerades med anledning av att Stefan Ingves precis hade lämnat besked om att vi skulle gå över till minusränta. Detta var regeringens reaktion på den övergången.

Jag sa att vi måste se över hur vi ska agera i ett sådant här läge så att de låga räntorna verkligen ger avtryck i ekonomin. Jag sa också att det alltid finns en risk för att låga räntelägen inte ger avtryck i realekonomin utan att de i stället leder till uppblåsta värden på finansiella tillgångar eller hus. Då behöver regeringen fundera på hur man ska agera så att de låga räntorna verkligen ger avtryck i ekonomin.

Hur kan vi få upp bostadsbyggandet? Hur kan vi underlätta för företag att investera i Sverige? Det är något som regeringen redan funderar på,

men det är ännu viktigare i ett läge med låga räntor. Vi ser ingen anledning till panik hos hushållen.

Per Bolund säger också att man inte ska överdriva en förändring på en tiondels procent och att påverkan är av det psykologiska slaget. Det är inga större förändringar som har skett i realekonomin. De kommer inte att ha några stora effekter på bolån eller sparande.

Sedan säger vi också att det ju kan vara så att en minusränta kan få positiva effekter. Det ger snarare en möjlighet att få igång de investeringar som Sverige så väl behöver. Jag tillägger då att ett så lågt ränteläge är ett guldäge för att få igång till exempel bostadsinvesteringar som ju verkligen behövs. Många ungdomar längtar efter att flytta hemifrån. Många föräldrar längtar nog efter att inte behöva ta lån på flera miljoner så att ungdomarna kan göra det.

Det är klart att med låga räntor blir det billigare för företag att låna och investera i bostäder. Regeringen ska se till att man på något sätt kan understödja detta så att det verkligen blir fler bostadsinvesteringar till följd av det låga ränteläget. På samma sätt ska vi också se vad regeringen kan göra för att det ska bli fler investeringar i det privata näringslivet.

Samtidigt ska man inte bortse ifrån att det finns en positiv möjlighet med ett lågt ränteläge. Men om vi inte får upp inflationen och vi hamnar i deflation, då är vi naturligtvis i en bekymmersam situation. Det var dock inte det som artikeln handlade om, utan den handlade om det faktum att Riksbanken hade sänkt räntan. Då är det viktigt, som sagt, att det ger avtryck i realekonomin och inte bara leder till bubblor.

Men det ger en möjlighet för privata företag att investera, för det blir ju billigare än vad det annars skulle vara. Det är precis det jag pratar om. Regeringen har ju inte för avsikt att – som den tidigare regeringen gjorde – låna till stora ofinansierade skattesänkningar, öka budgetunderskotten år efter år och sedan lämna efter sig ett strukturellt underskott till en ny regering att ta tag i.

När det gäller hur svaret sedan är formulerat tror jag att också Niklas Wykman från sin tid på Finansdepartementet vet att man får interpellationer med flera frågor i, och då försöker man på ett rättvisande sätt sammanfatta frågorna i en inledning till interpellationen. Nu verkar du inte uppskatta det sättet ...

(TALMANNEN: Inget duande här, utan vi kör med förnamn och efternamn.)

... så då ska vi jobba mer noggrant med formuleringarna i interpellationssvaren just när det gäller hur man återupprepar interpellantens frågor.

Anf. 68 TALMANNEN:

Jag vill påminna om att ledamöterna talar till kammaren. Det är ledamöterna i kammaren som Niklas Wykman ska övertyga. Det gäller också finansministern. Det är inte en debatt där ni duar varandra, utan ni

försöker övertyga mig och kammaren. Det är därför vi har den ordningen. Så är det också i alla andra parlament i världen.

Anf. 69 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Finansministern och Niklas Wykman, det vill säga undertecknad, får civilisera sitt språk här, vara hövligare och, som många skulle uppfatta det, lite mer ålderdomliga. Jag håller helt med herr talmannen om detta. Jag är säker på att jag även talar för finansministern när jag säger att finansministern och jag på bästa sätt ska försöka hålla oss till reglerna.

Min fråga till finansministern är huruvida finansministern anser att vi befinner oss i ett guldläge eller inte. I och med att det är min fråga blir det lite problematiskt när det försvinner ur frågeställningen. Det är, herr talman, problematiskt i ett läge där vi har hög skuldsättning bland hushållen och en förpliktelse att upprätthålla de finanspolitiska ramverken. Vi är i ett läge där flertalet internationella bedömare pekar på att vi har en hög skuldsättning och flaskhalsar i vår ekonomi. Att beskriva det som ett guldläge, något som i grunden är mycket komplicerat för ekonomin att ta sig ur, är problematiskt.

Dessutom, herr talman, har det från regeringen kommit flertalet olika beskrivningar av läget i ekonomin. Finansministern och statsministern har lämnat olika besked, och också finansministern och framtidsministern har lämnat olika besked.

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att svenska folket får en korrekt beskrivning av läget i ekonomin, att man inte vare sig skönmålar eller svartmålar utan ger en så ärlig och uppriktig beskrivning som möjligt. Att beskriva ett läge med deflationsrisker och med överskuldsvårigheter – när vi ser att vi i flera sektorer i ekonomin har problem med att lösa de flaskhalsar som finns – som ett guldläge gör att det behövs ett förtydligande.

Jag tolkar trots allt finansministerns svar i dag som att finansministern nyanserar det sagda och säger att det finns flera problem med detta. Jag är nöjd med det förtydligandet.

Anf. 70 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag är glad över att finansministern satte det hela i dess rätta sammanhang och också kunde citera ur den artikel där hon talade om det som Niklas Wykman frågade efter. Hon visade även på vilket sätt vi ska klara oss ur det läge vi i dag befinner oss i. Det är jag glad över.

Magdalena Andersson har flera gånger påpekat hur vi ska vidga flaskhalsarna, få ett bättre investeringsklimat, öka bostadsbyggandet, göra investeringar i humankapitalet, det vill säga investera i utbildning, och investera i infrastruktur så att både vägar och järnvägar ska fungera och att människor ska kunna lita på att tågen kommer i tid. Det behövs naturligtvis även en aktiv näringspolitik.

Det behöver vidtas många olika åtgärder, och jag är mycket glad över att vi har en socialdemokratisk regering som vidtar just de åtgärder som behöver vidtas. Jag är glad över att vi kan sätta fart på bostadsbyggandet

och få framtidstro och hopp igen efter de dystra år som vi nu försöker lägga bakom oss.

Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman ger en ganska målande beskrivning av läget efter åtta år med borgerlig regering. Vi har flaskhalsar i ekonomin, alltför hög skuldsättning bland hushållen och en rad andra problem i svensk ekonomi.

Det regeringen nu gör är att använda alla de verktyg vi har för att föra Sverige i en annan riktning där vi kan få fler människor i arbete, få ned arbetslösheten, vända utvecklingen i skolan, låta fler ungdomar få möjlighet till den utbildning som krävs på arbetsmarknaden och låta fler ungdomar få en högre utbildning om de så önskar samt göra det attraktivt för företag att investera i Sverige, bland annat genom att se till att tågen fungerar bättre än tidigare. Det finns stora problem att ta tag i för en ny regering, och det kommer vi att göra.

I det läge vi befinner oss, med mycket låg ränta, bör det finnas förutsättningar för företag att göra fler investeringar i Sverige. Inte minst för privatpersoner, som funderar på att bygga sig en villa, är det ett gynnsamt läge med mycket låga räntor. Det kanske gör att det tippas över och man tar lån för att bygga en ny villa. Det är något som Sverige verkligen behöver. Vi behöver fler investeringar i småhus men också i bostadsrätter.

Ett lågt ränteläge gör det möjligt för fler företag att få ihop kalkylen och kunna bygga bostadsrätter. Med det låga ränteläget, tillsammans med det investeringsstöd som regeringen föreslår, hoppas och bedömer jag att vi kommer att få fart på bostadsbyggandet i Sverige, också när det gäller hyresrätter.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2014/15:345 om avvecklingen av överskottsmålet

Anf. 72 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig om jag anser att det skulle bli ett större utrymme för en mer expansiv finanspolitik under innevarande mandatperiod om överskottsmålet avvecklades.

Låt mig börja med att konstatera att det finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl sedan det etablerades av Socialdemokraterna och Centerpartiet i mitten av 1990-talet. En bärande del i det budgetpolitiska ramverket är målet för det offentligfinansiella sparandet. Tanken när vi etablerade målet för det offentligfinansiella sparandet var aldrig att den offentliga sektorn skulle gå med överskott om 1 procent i all evighet utan att nivån på målet skulle omprövas i framtiden.

Jag vill i detta sammanhang understryka att regeringen inte har för avsikt att avveckla målet för det offentligfinansiella sparandet. Däremot verkar det finnas anledning att se över målnivån för sparandet så att det är anpassat till de utmaningar som vi ser framför oss.

Den offentliga bruttoskulden har minskat från ca 70 procent av bnp när målet infördes till ca 40 procent 2006. I dag är den offentliga sektorns skuldkvot fortfarande ca 40 procent av bnp. Det demografiska tryck som förutsågs när ramverket antogs är nu en realitet. Vi ser att andelen äldre i befolkningen ökar. En konsekvens av en åldrande befolkning är bland annat att sparandet i ålderspensionssystemet minskar.

En bibehållen målnivå för det offentliga sparandet skulle kräva att staten ökade sitt sparande betydligt för att kompensera för detta. Då ålderspensionssystemet är konstruerat för att vara stabilt framstår det inte som att en sådan kompensatorisk åtstramning är motiverad.

Ett sparande i balans framstår mot denna bakgrund som mer ändamålsenligt för Sverige framöver. Regeringen har nu gett Konjunkturinstitutet i uppdrag att analysera konsekvenserna av att ändra målnivån för det offentligfinansiella sparandet till ett sparande i balans.

Eftersom de offentligfinansiella underskotten är så stora kommer reformer att behöva finansieras fullt ut i närtid även med en förändrad målnivå. På längre sikt frigörs dock ett utrymme för angelägna offentliga investeringar i infrastruktur, bostäder, klimatomställning, forskning och utbildning.

Anf. 73 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Överskottsmålet har vi i Sverige för att vi på allvar ska kunna genomföra en bra konjunkturpolitik. Det betyder att vi i goda tider stramar åt och sparar så att vi har pengar i kassakistan för att, när det väl blir dåliga tider, kunna hålla uppe efterfrågan, stimulera ekonomin och på så sätt dämpa effekten av lågkonjunkturen.

Det har varit dåliga tider under väldigt lång tid. Det vi sett under de senaste sex sju åren är den värsta globala krisen sedan andra världskriget, sett rent ekonomiskt.

Det här har inneburit – särskilt för ett litet exportberoende land som Sverige – att vi har befunnit oss i ett väldigt utsatt läge. Trots det har Sverige klarat sig kanske bäst i hela västvärlden just när det gäller att parera den tuffa ekonomiska vargavinter som vi har dragits med.

Orsaken till detta är att vi hade en alliansregering som tog ansvar för de offentliga finanserna och stramade åt i goda tider. Under högkonjunkturens starkaste år 2007 hade vi debatter här i riksdagen där Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talespersoner Pär Nuder och Thomas Östros argumenterade för att vi skulle göra mycket mer. Det var för lite, och det var för sent. När krisen väl slog till ville Socialdemokraterna även då spendera mer, sa de. Men vi tog ansvar för de offentliga finanserna.

Nu när det har varit dåliga tider i så många år är det klart att budgetsaldot har påverkats. Det har haft som konsekvens att vi nu har ett

relativt stort överskott. Det intressanta är hur Socialdemokraterna försöker förhålla sig till det här.

För det första, herr talman, har Socialdemokraterna varit med på exakt samma nivåer av spenderande varje enskilt år – med någon marginell skillnad. Jag räknade ihop att under den förra mandatperioden handlade det om 8 miljarder. Det är alltså 8 miljarder på ett underskott som ligger i häradet 90 miljarder för 2014.

Socialdemokraterna försöker alltså skapa bilden av att det är den borgerliga alliansen som har lånat till skattesänkningar, när de själva ville låna till bidragshöjningar och spendera pengarna på exakt samma sätt som den tidigare alliansregeringen.

Men när de väl kommer till makten vill de helt plötsligt avskaffa överskottsmålet. De har alltså först presenterat en politik som inte innebär någon skillnad. De har kritiserat den tidigare regeringen för att den gjorde för lite för att ta itu med underskotten trots att de var med på att spendera på samma nivå. Och när de väl kommer till makten ska de avveckla överskottsmålet.

Det är en häpnadsväckande oärlighet. Det är ingenting annat än rena vallöftessvek från finansministerns sida. Men det är också en enda lång självmotsägelse som finansministern har ägnat sig åt. Det här kommer att göra att Sverige inte står väl rustat inför framtiden.

Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Sverige ser annorlunda ut i dag än när överskottsmålet infördes. Sedan överskottsmålet infördes har det regelbundet utvärderats, och det har kommit skrivelser till riksdagen från regeringen om hur man ser på överskottsmålet. Det är alltså en fråga som har varit uppe till diskussion flera gånger.

Jag har alltid varit tydlig med att jag tycker att det är viktigt att när man har ett mål håller sig till det målet. Det tycker jag inte att den tidigare regeringen gjorde i slutet av den förra mandatperioden. Men jag har också varit tydlig med att jag ser att det kommer att komma ett läge där vi behöver se över nivån på överskottsmålet.

Det är därför vi har gett Konjunkturinstitutet uppdraget att se över vad konsekvenserna blir om man skulle ändra målnivån. Det ska naturligtvis bli intressant att se vad de kommer fram till.

Jag tycker att det är angeläget att utvärdera överskottsmålet. Det gjordes till exempel en skrivelse till riksdagen 2010. Det togs fram en departementsskrivelse 2010 som var en väldigt genomgripande analys av överskottsmålets nivå och dess funktionssätt. Jag tror också att det är bra att Konjunkturinstitutet får titta på det. Vi får se om det behövs ytterligare underlag, och vi får se vad de kommer fram till.

Däremot tycker jag att det är ganska stor skillnad att se över nivån på överskottsmålet, alltså nivån för det offentligfinansiella sparandet. Det är skillnad mellan att titta på den delen av ramverket och att göra vad Moderaterna nu kräver, nämligen att vi ska se över *hela* det finanspolitiska ramverket. Det är en helt annan politik än den man förde i valrörelsen, när

Moderaterna gick till val och lovade tydligt att man skulle nå överskottsmålet på 1 procent till 2018. Det var ett väldigt tydligt löfte från Moderaterna i valrörelsen. Man har gått från det löftet till att i dag vilja se över hela det finanspolitiska ramverket.

Det var intressant när det preciserades från Moderaternas sida. Man undrar naturligtvis: Vill ni inte längre ha någon målnivå alls för det offentligfinansiella sparandet? Är ni emot utgiftstaken? Är ni emot att kommunsektorn ska vara i balans? Vill ni att kommuner ska kunna gå med stora underskott? Är det Finanspolitiska rådet ni vill avskaffa? Vad är det egentligen Moderaterna vill göra? Framför allt måste man säga att det är en väldigt stor omsvängning från valrörelsen, när ni sa att ni skulle nå överskottsmålet på 1 procent till 2018.

Anf. 75 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Under de år då Magdalena Andersson har varit ekonomisk-politisk talesperson för Socialdemokraterna har hon försökt skapa bilden av att den tidigare alliansregeringen inte tog ansvar för de offentliga finanserna. Hon har gång på gång betonat: Titta, vilka underskott vi nu ser!

Det här är alltså trots att hon själv i opposition har gått med på nästan identiska förslag på utgifter och inkomster för staten, eller rättare sagt för budgetsaldot. Summan av kardemumman har alltså varit nästan identisk. Det gör att hon kritiserar ett förhållande som hon samtidigt är för. Hon har försökt göra det här för att skapa bilden inför väljarna att hon är ansvarstagande, att hon tar hand om de offentliga finanserna.

Men nu visar det ju sig – det står finansministern själv här och säger – att det bara handlade om lite kritik mot att vi inte följde målet. Det har alltså varit fullständigt tomma ord. När man väl kommer till makten handlar det alltså bara om att man vill ta på spenderbyxorna, öppna plånboken och sätta sprätt på mer pengar.

Vad finansministern försöker säga när hon säger att läget är annorlunda är att om vi ska jämföra med bostadsmarknaden har vi nu en familj som har köpt ett hus eller en lägenhet och konstaterar: "Nu har vi en bostadsförsäljning här. Vi har gjort ett litet klipp. Vårt eget insatta kapital har blivit lite större rent procentuellt sett. Då kan vi låna till vår konsumtion i stället." Det är precis det tänket som ligger bakom Magdalena Anderssons sätt att resonera, och det kommer att få ödesdiga konsekvenser.

Det kommer att få negativa konsekvenser på väljarnas syn på oss politiker eftersom Magdalena Andersson och Socialdemokraterna säger en sak och sedan gör någonting helt annat. De försöker skapa en bild av verkligheten i opposition, och sedan skapar de en helt annan bild av verkligheten i majoritet.

Framför allt kommer det här att innebära att Sverige står sämre rustat inför kommande kriser. Det är lätt att argumentera för att Sverige i dag har en relativt sett låg statsskuld. Vi har en av EU:s lägsta statsskulder. Men det kan gå väldigt snabbt. Tittar vi på vad som hände i Storbritannien under finanskrisen kan vi konstatera att den brittiska statsskulden nästan över en natt, eller åtminstone på bara ett halvår, dubblerades. Även om Sverige har en relativt stark position är det alltså viktigt att vi står fast vid principen att spara i goda tider och få ett överskott så att vi kan spendera de pengarna och stå väl rustade för kommande kriser. I den frågan drar nu den socialdemokratiska regeringen undan mattan för Sverige.

På samma sätt som Magdalena Andersson har försökt missleda oss i opposition försöker hon nu missleda oss i majoritet när hon påstår att Moderaterna vill vända upp och ned på hela det finanspolitiska ramverket. Vi har sagt att om man nu ska göra några förändringar kan man inte bara titta på överskottsmålet utan också måste se vad det får för effekter i andra ändan. Socialdemokraterna är bara intresserade av att kunna möta väljarna med en fläckig valbudget för 2018. Det kommer inte att vara bra för Sverige.

Anf. 76 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag noterar att det finns borgerliga ledamöter som vill frisera historien och som gärna skulle vilja ta åt sig äran av de budgetregler vi har lutat oss mot. Låt mig påminna om vad den dåvarande ekonomiska talespersonen Fredrik Reinfeldt år 2002 sa i den här talarstolen. Han sa att regeringens mål om ett överskott på 2 procent på en konjunkturcykel inte är något annat än en överbeskattning, att det kommer att innebära att det offentliga sparandet kommer att öka på bekostnad av det privata och att Moderaterna är emot det.

Moderaterna var alltså emot överskottsmålet och hävdade att det inte var bra för Sverige. Men man kan ju ändra sig och komma på andra tankar. Det gjorde faktiskt den borgerliga regeringen när Anders Borg blev finansminister. Han tackade då Göran Persson, som hade haft en statssekreterare som hette Magdalena Andersson, flera gånger för att den socialdemokratiska regeringen hade satt upp stabila regler för vår

ekonomi. Det var ju bra att han gjorde, för det visar att Moderaterna kan acceptera det nya läget.

Men att gå så långt som att försöka ta äran åt sig för de här reglerna är lite väl magstarkt. Det kanske vore på sin plats att Moderaterna talade om att man drogs in i detta och accepterade och att de sedan i efterhand har insett att det var bra. Det vore lite mer klädsamt av Moderaterna med en sådan historieskrivning. Men jag förstår att man vill plocka russin ur kakan i den egna historieskrivningen. Man vill inte tala om att man sänkte skatterna med 130 miljarder, mest till dem som har det bäst. Nu skyller man i stället på tiderna och att det är därför man har fått en så dålig ekonomi.

Även om Anders Borg var för ett överskottsmål var det hans och den gamla borgerliga regeringens politik som innebar att vi kom längre och längre bort från överskottsmålet. Det är sanningen.

Jag förstår att Moderaterna står i talarstolen och upprepar sin egen version om och om igen för att de vill övertyga sig själva om att de gjorde något bra. Men vad det i själva verket innebar var att vi gick från 65 miljarder i överskott till 87 miljarder i underskott. Det var detta som den borgerliga regeringen lämnade efter sig.

Dessutom lämnade man efter sig en mycket försämrad service och trygghet för invånarna i det här landet eftersom vi har blivit fler och det hade behövt anställas fler i den gemensamma sektorn.

Det har i debatten också påståtts att vi socialdemokrater ville spendera lika mycket pengar som den borgerliga regeringen. Jag kan bara konstatera att vi inte ville sänka skatterna med 130 miljarder, mest till dem som har det bäst. Vad vi ville använda pengarna till var investeringar i utbildning, infrastruktur och trygghet för de sjuka och de arbetslösa. Det är sådant som gör Sverige starkt, så att vi kan få det här landet på fötter igen. Det är jag glad över att vi nu kan när vi har fått en samarbetsregering med en socialdemokratisk finansminister.

Anf. 77 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har helt rätt i att man ska spara i goda tider och använda pengarna i dåliga tider. Därför har jag heller aldrig kritiserat den borgerliga regeringen för att man minskade de överskott man ärvde av den socialdemokratiska regeringen och använde dem under krisåren 2008–2009. Det var bra att man då använde de pengarna. Sedan hade vi socialdemokrater gärna sett en annan inriktning på det, men att man drev en expansiv finanspolitik under de åren har jag aldrig kritiserat.

I slutet av förra mandatperioden blev dock konjunkturen något bättre. Men trots att konjunkturen blev bättre fortsatte underskotten att öka. I takt med att konjunkturen förbättrades, fortsatte den borgerliga regeringen att låna till stora, ofinansierade skattesänkningar. Det gör att det inte går att hitta någon som helst konjunkturreffekt om man ser på hur statsfinanserna utvecklades under åtta år av borgerlig regering, utan det är ett sluttande plan, från överskott hela vägen ned till ett stort underskott som vi sedan ärvde. Hade det varit en konjunkturpolitik man drev hade underskotten

minskat i slutet av mandatperioden, men så var det inte, utan de fortsatte att öka.

Så går det naturligtvis inte att fortsätta. Även Moderaterna insåg senare att det var slut på ofinansierade skattesänkningar. Nu låter det som om Moderaterna pratar mycket om ofinansierade skattesänkningar igen. Vi får väl se vad som kommer i er budget.

För mig är det tydligt att vi nu måste koppla ett fast grepp om de offentliga finanserna och om statsbudgeten. Vi kan inte fortsätta den moderata politiken med ofinansierade skattesänkningar, utan nu handlar det om att kunna finansiera våra reformer.

Vad de borgerliga partierna nu vill är däremot väldigt oklart. Det står i det utskottsinitiativ som man har tagit i finansutskottet att man vill se över hela ramverket. Det är något helt annat än man sa i valrörelsen, när man skulle nå 1 procents överskott år 2018, vilket för övrigt skulle innebära besparingar i 40-miljardersklassen. Det ska bli intressant att se när Moderaterna presenterar dem i sin vårmotion.

Vad är det Moderaterna vill? Var står man nu? Det var hela det finanspolitiska ramverket som man ville se över i utskottsinitiativet. Då undrar jag: Vad är det man vill ändra på? Ska man inte ha något mål för offentligfinansiellt sparande? Ska vi inte ha några utgiftstak? Ska kommunerna kunna gå med stora underskott? Eller är det Finanspolitiska rådet som ska avskaffas? Vad är det som är fel?

Anf. 78 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Man kritiserar alltså Moderaterna för att vi inte ställde oss bakom överskottsmålet för 20 år sedan, och i samma andetag vill man argumentera för att avveckla överskottsmålet. Man kritiserar oss för att vi fattade beslut om underskott under förra mandatperioden – underskott som Socialdemokraterna själva röstade för.

Magdalena Andersson talar om att koppla ett fast grepp om de offentliga finanserna, och sedan föreslår hon att man ska avveckla överskottsmålet. Det finns inte maken till själv motsägelser i den socialdemokratiska argumentationen!

Sedan försöker man låta påskina att Alliansen och Moderaterna skulle vilja nagga det finanspolitiska ramverket i kanten. Vi vill ju ta initiativ till ett helhetsgrepp kring de här frågorna, i stället för en snabbtredning, som Magdalena Andersson hade velat se. Vår grundläggande inställning är att vi snarare vill skärpa regelverket för att verkligen garantera att Sverige får offentliga finanser i stabilitet.

Vi kommer reservationslöst att verka i motsatt riktning mot den ansvarslöshet som den socialdemokratiska regeringen nu står för. Jag hoppas att väljarna tydligt ser de direkta själv motsägelser och glidningar på sanningen som finansministern gör.

Det intressanta är återigen hur Magdalena Andersson försöker argumentera för att den borgerliga regeringen inte tog ansvar för de offentliga finanserna när hon själv på exakt samma sätt ville spendera

pengar, fast hon ville göra det på höjda bidrag. Hon ville låna till bidragshöjningar i stället för skattesänkningar.

Anf. 79 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag blir uppriktigt sagt ledsen när vi fortfarande har ledamöter i den här kammaren som inte vet skillnaden mellan bidrag och trygghetsersättning. Det gör mig illa till mods att vi har ledamöter som vill låta påskina att människor som är sjuka och som skulle behöva en högre ersättning – de har inte fått det på väldigt länge – och kanske haft en lång cancersjukdom ska få höra: Nej, du ska inte ha något höjt bidrag! Man vet alltså inte skillnaden mellan bidrag och ersättning.

Det är obehagligt att det finns ledamöter som vill låta påskina detta. Men man får ha vilken uppfattning man vill. Jag beklagar om man tycker att det är bidrag och om man inte litar på folk, så att man måste sänka ersättningarna – de ska hellre gå till jobbet än att bli friska. Jag vill ha en politik där vi litar på människor, och vi socialdemokrater har en politik där vi litar på människor.

När den gamla borgerliga regeringen ville sänka skatterna med 130 miljarder, mest för dem som har det bäst, ville vi hellre använda de pengarna till investeringar i utbildning, infrastruktur och trygghet för sjuka och arbetslösa. Det tycker jag är ett väldigt bra sätt att investera pengar på. Då ökar vi nämligen tryggheten, och då ser vi till att människor kommer på fötter igen. Då ökar vi framtidstron. Får man en utbildning vågar man också flytta. Satsar vi på matchning kan man flytta. Har vi dessutom en infrastruktur som fungerar kan man ta jobb som är ännu längre bort från där man bor.

Vi behöver den politik som den socialdemokratiska regeringen nu har satsat på.

Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte säger att vi lade fram förslag på exakt samma sätt som alliansregeringen. Det är inte korrekt, för vi hade ett bättre saldo. Jag föreslog att man skulle göra av med mindre pengar än den borgerliga alliansregeringen gjorde båda de år som jag som ekonomisk-politisk talesperson lade fram budgetmotioner för riksdagen.

Det beror på att det i takt med att läget förbättrades fanns anledning att göra av med lite mindre pengar. Då hade vi mött det här läget med en bättre nivå på saldot än vad vi har i dagsläget.

Vi ärvde underskott som var de största sedan budgetsaneringen. Så stora underskott i de offentliga finanserna har vi alltså inte haft sedan krisen på 90-talet. Det vi nu har föreslagit i riksdagen är en budget där man finansierar alla reformer krona för krona och på så sätt kopplar ett fast grepp om de offentliga finanserna.

Vi gör också det som vi har sagt före valet. Det kommer att komma ett läge där det är dags att se över nivån på det offentligfinansiella sparandet.

Jag tycker inte riktigt att Fredrik Schulte svarar på frågan: Vad är det i det finansiella ramverket som man vill se förändringar i? Man har tagit ett

utskottsinitiativ där man säger att man vill se över hela ramverket. Man är väldigt otydlig med vad det är man vill göra. Att se över hela ramverket är något helt annat än vad Moderaterna pratade om i valrörelsen. Det löfte man gav var att man skulle nå överskotts målet på 1 procent senast år 2018.

Det kommer att bli mycket intressant att följa Moderaterna under den kommande tiden i parlamentet, i riksdagen, för att se hur man ska spara de 40 miljarder som man har lovat, särskilt som man har sagt att man inte ska ta det på välfärden. Då återstår väl 40 miljarder när det gäller försvaret, polisen eller den samlade utbildningsbudgeten. Det ska bli intressant att följa.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2014/15:380 om svenskt företagsklimat

Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se över de skatter och avgifter som påverkar företagen.

Nya, kunskapsintensiva och växande företag är viktiga för jobb- och värdeskapande. Det ska vara enkelt att starta och driva företag, att kunna växa genom att investera, anställa fler eller exportera. Skatter och avgifter är en komponent i detta. Andra viktiga områden är till exempel internationellt konkurrenskraftiga ramvillkor, väl fungerande och effektiva stödssystem samt god tillgång till kompetent personal. Även samverkan mellan universitet och näringsliv, liksom matchning mellan entreprenörer och idéer samt rörlighet mellan sektorer och branscher, är viktigt för företagande.

Det är viktigt att påpeka att det när det gäller skatters och avgifters effekt på företagande och näringsliv inte bara är storleken på skatteuttaget som påverkar. Det är också viktigt att skattesystemet är robust mot skatteplanering och därmed bidrar till lika förutsättningar mellan företagen, att befintliga skatter upplevs som legitima och rättvisa samt att skatteredovisning och betalning inte är onödigt administrativt betungande. Åtgärder inom skatteområdet kan därför förbättra företagsklimatet i landet även om de inte explicit syftar till att sänka skatteuttaget.

När det gäller bolagsskatt som procent av bnp ligger Sverige under genomsnittet i OECD. Snittet för 2012 var 2,88 procent, och Sveriges bolagsskattekvot låg då på 2,57 procent. Även som andel av de totala skatteintäkterna ligger Sverige under OECD:s genomsnitt, som var 8,53 procent jämfört med 6,08 procent för Sverige. Den svenska bolagsskattesatsen på 22 procent är också lägre än snittet för OECD, som är på 23,4 procent.

Regeringen har tillsatt flera utredningar med ambitionen att förbättra företagsklimatet. Den nämnda nya entreprenörskapsutredningen ska till exempel redogöra för hur beskattningen av entreprenörer och ägare av företag är utformad i ett urval av viktiga konkurrentländer.

Anf. 82 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill givetvis tacka finansministern för svaret.

Entreprenörskapskommittén tillsattes för att se över hela det svenska företagsklimatet, inklusive skatter och avgifter. Jag kan konstatera att finansministern delar min uppfattning att det ska vara enkelt att starta och driva företag, och skatter och avgifter är en komponent i detta.

Givetvis finns det en massa andra faktorer som är viktiga och som påverkar företagsklimatet. Jag kan nämna ett rättssäkert system och att man håller ingångna avtal. Det gäller även att vi har myndigheter som bemöter företagen på ett bra sätt. Där vill jag framhäva skattemyndigheten, som verkligen har gått från att leta fel till att hjälpa oss att göra rätt. Det tycker jag är väldigt bra, herr talman. Skattemyndigheten är också uppskattad av privatpersoner, inte bara av företag.

Men det finns andra faktorer. Det handlar ytterst om tillit och förtroende mellan parterna. Det handlar också om förtroende och förutsägbarhet i fråga om vilken politik som ska gälla framöver.

Företagarna är ett kämpande folk. De tål mycket, men de tål inte allt. Någonstans går en gräns för när man väljer att starta företag eller att behålla sitt företag och driva det vidare eller att lägga ned det. Det finns en gräns då de anser att det kanske är enklare att vara anställd.

Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive sociala avgifter, är en av de stora kostnadsposterna för många företag som direkt påverkar lönsamheten och risken med att driva ett företag. Nu aviseras en höjning av arbetsgivaravgiften för unga, ett försämrat ROT-avdrag, ett halverat RUT-avdrag och en höjd bensinskatt och dieselskatt. Då undrar jag, herr talman: Hur kan detta förbättra det svenska företagsklimatet?

Vi måste bli bättre på att se till att företagare och företag väljer att stanna kvar i Sverige, så att vi kan se att hela landet kan växa.

Regeringens aviserade politik slår hårt mot hela landet, i synnerhet mot dem som kanske inte har så många alternativ ute i landsbygden. Då tänker jag särskilt på den aviserade höjningen av bensinskatten och dieselskatten.

Finansministern avslutar sitt svar med att säga:

”Regeringen har tillsatt flera utredningar med ambitionen att förbättra företagsklimatet. Den nämnda nya entreprenörskapsutredningen ska till exempel redogöra för hur beskattningen av entreprenörer och ägare av företag är utformad i ett urval av viktiga konkurrentländer.”

Kan finansministern nämna ett förslag där regeringen tänker förbättra företagsklimatet?

Givetvis ska näringsliv och stat samtala, men att utlysa ett innovationsråd och en industrkansler är nog mer ett slag i luften än en reell politik som gynnar företagandet och i synnerhet småföretagandet.

Vi vet redan att det totala skattetrycket är högre i Sverige än i övriga OECD-länder. Det må vara att bolagsskatten ligger lägre i Sverige, på 22 procent jämfört med 23,4 procent för snittet i OECD. Men ansåg Socialdemokraterna att det var ett bra förslag när bolagsskatten sänktes senast, eller röstade ni emot den sänkningen?

Herr talman! Jag anser inte att finansministern riktigt har svarat på min fråga om vilka åtgärder finansministern tänker vidta för att se över de skatter och avgifter som påverkar företagen. Av svaret kan jag utläsa att man tänker titta på hur det ser ut i ett antal konkurrentländer och inget mer. Det blir inga förslag när det gäller skatter och avgifter för företagen den kommande mandatperioden, som jag har förstått av detta svar.

Anf. 83 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Hur skatter påverkar företagsklimatet handlar också om hur man använder skattepengarna. På Erik Andersson låter det som om alla skattehöjningar eller skatteförändringar nödvändigtvis är negativa för företagsklimatet. Men om man använder pengarna på ett begåvat sätt kan det faktiskt stärka företagsklimatet. Annars skulle det vara betydligt färre jobb och sämre tillväxt i länder som har högre skatteuttag än i länder som har lägre skatteuttag, och det är väldigt svårt att hitta något belägg för den tesen.

I stället handlar det om att ta ut skatterna på ett begåvat sätt och sedan också använda pengarna på ett begåvat sätt. Här har regeringen förslag på en rad satsningar som kommer att förbättra företagsklimatet. Det handlar till exempel om de ökade satsningar på järnvägsunderhåll som vi presenterade i dag och som betyder mycket för svenska företag. Detta innebär upp till 20 procents ökning av järnvägsunderhållet, vilket naturligtvis underlättar för företag att få fram de insatsvaror man behöver till fabriken och också få ut sina exportprodukter från fabriken och vidare ut i världen. Behovet av en väl fungerande järnväg är någonting som näringslivet ofta tar upp när man diskuterar med dem.

Jag träffade ett gäng företagare från Stockholmsregionen för några veckor sedan. De beskrev hur jobbigt de tyckte det var att rekrytera inte minst unga personer till företagen, eftersom det är sådana problem på bostadsmarknaden här i storstadsregionen. Det handlade till exempel om ett dataspelsföretag som behövde rekrytera unga ingenjörer som har studerat vid universitet i andra delar av landet och som man nu vill rekrytera till Stockholm. Bostadsmarknaden var ett verkligt hinder för dessa företag när det gällde att rekrytera, och det är klart att en satsning på att bygga nya bostäder, inte minst i våra storstadsregioner, också möjliggör för de här företagen att kunna rekrytera.

På samma sätt vill vi genomföra satsningar på företagsklimatet, bland annat via det innovationsråd med samverkansprogram som statsministern kommer att leda och som kommer att vara ett forum för nya idéer. Där kommer man att diskutera det svenska näringslivets vidare utveckling i Sverige, och det ska också vara basen för ett antal samverkansprogram.

För ett litet land som Sverige som ska klara sig i den globala konkurrensen är det såklart bättre att näringslivet tillsammans med forskningen och politiken diskuterar hur vi ska kunna använda våra resurser på allra bästa sätt för att bygga Sverige starkt inom de områden där vi har potential än att var och en sitter på sin egen kammare och funderar.

Anf. 84 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag är väldigt glad över att statsministern pratar med näringslivet i ett innovationsråd. Jag brukar prata med näringslivet varje vecka, men jag behöver inget innovationsråd eller någon industrikansler för det.

Varför valde man att ta bort skatter och avgifter från utredningen? Det är bara en fråga. Det handlar ju om en utredning där man skulle kunna se om det finns skadliga skatter för företagen eller om det finns andra skatter som är bra.

Det låter nästan på Socialdemokraterna som att vi endast vill sänka skatter. Nej, det vill vi inte – absolut inte. Men vi ser helt enkelt att vissa skatter är skadliga och att vissa skatter är nödvändiga.

Regeringens satsningar på järnvägsunderhållet är bra. Det handlar om 620 miljoner kronor. Alliansregeringen fördubblade satsningen på järnvägsunderhållet, och jag tänkte höra med finansministern, herr talman, hur många kilometer järnväg man kan underhålla för 620 miljoner. Inte så jättemånga, känns det som.

Vilka idéer har den socialdemokratiska regeringen när det gäller problemen på bostadsmarknaden? Jo, det är Miljöpartiets och bostadsminister Kaplans planer på att bygga baracker som blir väldigt dyra med tanke på att de inte kan stå så länge med gällande lagstiftning.

Jag undrar hur det kommer sig att Socialdemokraterna valde att ta bort skatter och avgifter från utredningen. I stället har man valt att bara titta på ett par intressanta konkurrentländer till Sverige för att se om det är något man ska göra. Om man då, när man tittar på länder som man anser vara konkurrenter till Sverige, kommer fram till att det finns vissa skatter och avgifter som är skadliga för landet och som man kanske skulle ändra på, är då finansministern beredd att göra en ändring och möjligtvis sänka skatten eller höja den? Jag skulle gärna vilja veta om finansministern är beredd att titta på detta.

Anf. 85 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är intressant att diskutera företagsklimatet. Det är oerhört viktigt att vi har ett gott företagsklimat.

Men man måste också väga in fler saker. Jag tror att en del ledamöter bara ser i en snäv cirkel och inte sammanhanget, till exempel hur viktigt det är att man har en bra matchning över hela landet och en bra utbildningsnivå för alla och inte bara för dem som är om sig och kring sig och kommer från studievana hem. Har man en hög utbildningsnivå får man också ett bättre företagsklimat, eftersom företagen får lättare att rekrytera.

Sådana saker tycker jag att man behöver väga in när man pratar om företagsklimat.

En annan sak som jag tycker att man behöver väga in är samförstånd mellan parterna. Det är viktigt att arbetsgivare och fackföreningar är jämbördiga parter så att man kan diskutera sig fram till sjysta villkor och bra löner för dem man anställer på arbetsplatsen.

Sådant kan företag och fackföreningar komma överens om ifall man är jämbördiga parter. Det är också viktigt i företagsklimatet, enligt mitt sätt att se det.

Jag har också noterat att det är många som ofta pratar om skattesubventioner när man talar om bättre företagsklimat. Just vår bransch behöver skattesubventioner. I övrigt tycker vi att det ska vara konkurrens på lika villkor, men just hos oss behöver det vara skattesubventioner.

Jag tycker att man ofta hör den glidningen, och jag beklagar att man inte kan se det i sin helhet. Nu har vi haft en borgerlig regering som sänkte skatterna med 130 miljarder, mest för dem som hade det bäst, och det är klart att då har vi ju inte haft dessa pengar att göra investeringar till järnvägen. Om det nu är så som jag nyss hörde en moderat antyda, att det var för lite till järnvägsunderhållet, så blir det ju spännande att se när skuggbudgeten kommer om Moderaterna har ännu mer pengar till järnvägsunderhållet. Då får vi se var dessa pengar i så fall tas ifrån.

Jag är glad över att vi nu har en socialdemokratisk regering som satsar på utbildning och byggande och på trygga människor, eftersom trygga människor vågar mer. Vi ska också ha ett innovationsråd, även om det antyddes här att det kanske inte behövs. Men jag är glad över att det införs och att vi nu kan se framåt igen och ta oss ur det läge som vi är i.

Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag noterade också att Erik Andersson tyckte att järnvägssatsningen var för liten. Då var det ju väldigt synd att Erik Andersson satt här i kammaren i december och röstade emot en satsning på järnvägen. Jag ser fram emot de stora järnvägssatsningar som nu kommer i den moderata skuggbudgeten i början av maj. Det ska bli intressant att följa detta.

Vad gäller Entreprenörskapskommittén har vi gjort om uppdraget till den och har, precis som Erik Andersson påpekar, sagt att man ska se över beskattningen för entreprenörer och ägare i ett urval av viktiga konkurrentländer.

En del andra skattefrågor har vi flyttat över till andra utredningar, och det beror på att skattefrågor, inte minst 3:12-frågorna, är oerhört lagtekniskt komplicerade. Vi har gjort bedömningen att det är bättre att göra dem i särskilda skatteutredningar, och därför har den utredning om översyn av beskattning vid ägarskiftet i fåmansföretag fått i tilläggsuppdrag att också göra en större översyn av 3:12-regelverken. Det är en översyn som kräver väldigt stor detaljkunskap, och därför har vi bedömt att det är bättre att se över det i ett rent skattesammanhang.

Här kan vi också påpeka att det sedan tidigare finns en utredning om skatteregler för incitamentsprogram, och det är självklart att om det kommer förslag på förändringar som är förnuftiga och vettiga kommer vi att titta på dem.

Däremot är det tydligt att vi behöver driva en mer ansvarsfull ekonomisk politik än vad man tidigare har gjort. Den tidigare politiska eran med stora ofinansierade skattesänkningar som har skapat stora underskott i de offentliga finanserna kan inte fortsätta. Nu handlar det om att ta ett fast grepp om de offentliga finanserna.

Anf. 87 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att svara Monica Green. Min minnesbild i fråga om järnvägen är att jag inte nämnde att det skulle vara för lite eller för mycket. Jag frågade hur mycket pengarna räckte till – om jag minns helt rätt. Hur många kilometer räcker satsningen på 620 miljoner till? Det var min fråga. Jag sa att det var bra att man satsar på järnvägen. Underhåll är bra. Om man har investerat i något ska man underhålla det också. Annars är det kapitalförstöring.

Om jag förstår finansministern rätt kommer man att även titta på frågorna om skatter och avgifter – fast i andra utredningar. Det är glädjande med ett sådant besked. Låt mig ge ett svar till både finansministern och Monica Green. Det finns givetvis andra saker som är viktiga för företag än skatter och avgifter, men skatter och avgifter är en viktig komponent i ett företag och en kostnad för ett företag.

Det finns fler saker som är viktiga, som jag nämnde i mitt inledningsanförande, till exempel att respektera ingångna avtal, ett rättssäkert samhälle, lika konkurrensvillkor och utbildning. Det finns många viktiga faktorer för svenskt företagsklimat. Jag kan börja från början och säga att utbildningen i förskolan är viktig för svenskt företagande. Det är klart att allt är viktigt, men nu pratar vi om varför man valde att ta bort frågan om skatter och avgifter från utredningen.

Det är bra med samtal mellan parterna. Staten och kapitalet har alltid samtalat med varandra under tidernas gång. Men samtalen ska ske inte bara med de stora företagen utan också med de små och medelstora företagen.

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Anf. 88 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag tror också att Erik Andersson frågade hur mycket satsningarna räcker till. Men sedan lade Erik Andersson till att han tyckte att det verkade vara lite.

Erik Andersson hade förstås kunnat rösta ja till vår satsning redan den 3 december. Jag beklagar att Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centern, Kristdemokraterna och Folkpartiet gjorde gemensam sak och röstade nej till anslagen till högre satsningar på järnvägsunderhåll och investeringar i infrastruktur – och dessutom röstade nej till alla andra oerhört viktiga satsningar som vi hade lagt fram förslag om. Vi tappar nu nästan ett helt år av reformarbete. Men vi får återkomma.

Vi diskuterar ett gott företagsklimat. Min ingång var att vi behöver väga in många fler saker för att få ett gott företagsklimat, bland annat bra matchning och utbildning i hela landet så att även de som kommer från inte studievana hem har möjlighet att få utbildning.

Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka Erik Andersson för en intressant och bra interpellationsdebatt. Jag vill också tacka Erik Andersson för hans engagemang i frågor om svensk företagsamhet och för goda villkor för både små och stora företag. Det är viktigt att vi har en gemensam syn i dessa frågor mellan många olika partier. Även om vi har lite olika idéer om hur vi ska nå dit är det bra att vi alla värnar om de svenska företagen, både stora och små, och ett gott företagsklimat.

Jag uppskattar också Erik Anderssons engagemang för järnvägsunderhåll. Det är bra att det finns många riksdagsledamöter som tycker att det är viktigt att underhålla järnvägen. Den satsning som regeringen har presenterat i dag innebär för nästa år en nästan 20-procentig ökning av järnvägsunderhållet. Det är en rejäl förbättring, som vi hoppas ska ge resultat så att det blir något färre problem med järnvägsunderhållet.

Med ett gott företagsklimat räcker det inte bara att underhålla järnvägen. Det innebär att en del ny järnväg behöver byggas. Vi hoppas naturligtvis att det ska finnas många företag i Sverige som behöver varor till sina fabriker och som exporterar stora mängder varor ut i resten av världen. Då behöver vi investera mycket i infrastruktur.

För att detta ska bli möjligt behöver vi på olika sätt arbeta för ett gott företagsklimat i Sverige. Precis som Erik Andersson säger är det viktigt att det finns väl fungerande institutioner, att avtal hålls, att det finns en väl fungerande skatteadministration och att byråkratin fungerar bra.

Infrastrukturen är viktig, och det ska vara möjligt för företag att rekrytera kompetent arbetskraft. Människor ska kunna vidareutbildas så att de kan ta de jobb som finns, och det ska finnas en väl fungerande välfärd i form av äldreomsorg och barnomsorg så att människor kan arbeta på fabriken och få stöd att ta hand om sina barn och äldre.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2014/15:359 om behov av ökad spårkapacitet Stockholm–Uppsala

Anf. 90 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Niclas Malmberg har frågat mig om det är aktuellt med tilläggsdirektiv till Trafikverket för att utvidga Sverigeförhandlingarna även för snabbtåg norr om Stockholm.

Regeringen har inga planer på att utvidga Sverigeförhandlingens uppdrag för att titta på en snabbtågsförbindelse mellan Stockholm och Uppsala.

Alla åtgärder i Nationell transportplan kommer naturligtvis inte att hanteras inom ramen för Sverigeförhandlingen, och nu pågår ett förberedande arbete inför en ny nationell plan med bäring på perioden 2018–2029. Trafikverket kommer inom kort att få ett uppdrag att börja med inriktningsplanering inför den kommande åtgärdsplaneringen.

I Nationell transportplan 2014–2025 finns sträckan Skavstaby–Arlanda–Uppsala med som en utpekad brist, och Trafikverket har nu också startat en åtgärdsvalsstudie för att utreda kapacitetsbristen och ge förslag till åtgärder. Det är också avsatt 300 miljoner kronor för trimningsåtgärder på hela sträckan Uppsala–Stockholm.

Järnvägstrafiken på sträckan Stockholm–Uppsala är av vikt, inte minst mot den bakgrund som Niclas Malmberg själv lyfter fram, det vill säga den snabba befolkningstillväxten samt att pendlingen på sträckan ökar i båda riktningarna. Frågan om eventuella åtgärder återkommer vi till i den kommande åtgärdsplaneringen, och därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anf. 91 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Stort tack för ett tydligt svar!

Frågan om att få en förbättrad kapacitet på järnvägen söder om Uppsala är inte ny. När vi för tio år sedan knöt ihop pendeltågstrafiken mellan UL och SL över länsgränsen var ambitionen att få till stånd tågstopp i nya orter, i Bergsbrunna och Alsike. Beskedet vi då fick från dåvarande Banverket var att spårkapaciteten tyvärr var otillräcklig. Det gick inte att stanna tågen i ytterligare kransorter.

Sedan dess har frågan varit av högsta politiska prioritet i regionen. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och andra partier från Uppsala län har drivit frågan. Det har bland annat handlat om att skapa bättre pendlingsförhållanden för dem som bor i dessa orter och att med hjälp av fler tågstopp arbeta med klimatsmart bostadsplanering. Vi behöver först få till stånd ytterligare tågstopp för att kunna utveckla orterna.

Tyvärr har positionerna inte flyttats fram dessa tio år. Trimningsåtgärder är inte tillräckliga. Visst löser de problem med förseningar, men de skapar inte förutsättningar att stanna tågen vid

ytterligare orter. Vi i Uppsala län kommer naturligtvis att försöka vässa våra argument för att Trafikverket framöver ska få med även en förstärkning av spårkapaciteten söder om Uppsala i den kommande planeringen inför den infrastrukturproposition som ska läggas fram.

Anf. 92 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Precis som jag sa i mitt svar hanteras inte alla planerade infrastruktursatsningar de kommande åren inom ramen för Sverigeförhandlingen. Det pågår ett alldeles vanligt beredningsarbete inom Trafikverket som handlar om att identifiera brister och så småningom i den nationella planen lägga fram förslag på åtgärder som regeringen ska fatta beslut om.

Att inte lägga in ett uppdrag till Trafikverket om att utvidga Sverigeförhandlingen till att också bygga ut en höghastighetsbana – det är vad Sverigeförhandlingen i första hand gäller – är inte detsamma som att sträckan inte kommer att prioriteras alls i den kommande nationella planen. Det här är en bana som jag tror att de flesta är överens om att det finns stora kapacitetsbrister i.

Däremot är jag inte övertygad om att just en höghastighetsbana med många stopp skulle vara en så bra idé. Om en bana ska kunna ha en hög hastighet bygger det på att man stannar på ganska få ställen. Möjligen är det så att en höghastighetsbana är ett något dyrt alternativ och kanske inte det allra lämpligaste på lite kortare pendlingssträckor där det handlar om att få många stopp och kunna öka arbetspendlingen. Men som sagt kan det behövas åtgärder på sträckan; det tror jag att alla bedömare är överens om.

Anf. 93 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Det finns ett missförstånd som behöver klaras ut. Infrastrukturministern talar om att snabbhastighetståg inte skulle lösa problematiken med fler tågstopp. Sakerna hänger samman, fast på ett lite annorlunda sätt.

Om vi kan etablera snabbhastighetståg norr om Stockholm upp till Uppsala och kanske vidare ända upp till Gävle frigör det spårkapacitet på befintlig bana. Den ursprungliga tanken för tio år sedan, när vi först brottades med problematiken, var att komplettera nuvarande dubbelspår med ytterligare två spår för att kunna få fyra spår. När sedan själva projekten kring Sverigeförhandlingarna kom till stånd och en tanke om utbyggnad med snabbhastighetståg väcktes var det fråga om en alternativ lösning på problemet: att etablera snabbhastighetståg norr om Stockholm upp till Uppsala för att därigenom frigöra kapacitet på befintligt dubbelspår och lösa problemet på det sättet i stället. Naturligtvis är det inte då snabbhastighetstågen som ska stanna i de mindre kransorterna mellan Stockholm och Uppsala, men vi frigör kapacitet på befintligt spår.

Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Då blir det fråga om en lämplighetsbedömning. Det skulle innebära en stor kostnad att bygga höghastighetsbana. Det är naturligtvis

ett väldigt stort ekonomiskt åtagande att bygga ut höghastighetsbanor över huvud taget. Innan man fattar ett sådant beslut ska man vara väldigt klar över att just den åtgärden är den som är mest rimlig och bäst löser de problem som man upplever i en viss region. I just det här fallet är det möjligt att andra lösningar är lika bra eller kanske till och med bättre för att komma till rätta med bekymren.

Som sagt återkommer vi så småningom, först i infrastrukturpropositionen 2016 och sedan i en nationell plan 2018, med åtgärder som förhoppningsvis ska lösa problem på lite olika håll i landet, inte minst norr om Stockholm mot Uppsala.

Anf. 95 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Det är två problem vi vill lösa, dels naturligtvis problemet med den snabba trafikeringen, att man från Uppsala eller Gävle ska kunna ta sig snabbt söderut mot Stockholm, Göteborg och Malmö, dels problemet med att kunna etablera fler tågstopp för pendlingstrafiken mellan Stockholm och Uppsala. Vi får återkomma gemensamt till hur vi löser båda dessa problem. Det är inte så att en snabbhastighetslösning bara tar fasta på att lösa det ena problemet, utan en sådan skulle kunna bidra till att lösa båda problemen. Därför tror jag att det är väl värt investeringen. Jag hoppas att vi gemensamt hittar en lösning framöver.

Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Även om önskemålen och behoven kan se lite olika ut finns det i alla fall en stor samstämmighet om att det behövs stora investeringar på järnvägsområdet i Sverige de närmaste åren. Det handlar om att öka kapaciteten genom att bygga nya banor, men i minst lika hög utsträckning om att vårda, underhålla och förbättra kvaliteten i de banor vi redan har; den kapacitetsbrist som finns beror delvis på att det är för dålig kvalitet på befintliga banor.

Den satsning som regeringen presenterar i dag, med 600 miljoner till järnvägsunderhåll under detta år och sedan 1,2 miljarder per år under resten av mandatperioden, kommer naturligtvis att göra stor skillnad för möjligheterna att åka med tåg och skicka gods med tåg i Sverige. Det är en satsning som är oerhört välkommen och dessutom helt nödvändig för Sveriges konkurrenskraft och möjligheter att ställa om till ett mer miljösamt resande. Just i dag kan vi vara nöjda med den åtgärden; så småningom får vi återkomma med ytterligare ambitioner.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2014/15:351 om konsekvenser av borttagande av den s.k. bortre parentesen i sjukförsäkringen

Anf. 97 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Mats Persson har frågat mig om jag tagit initiativ till en analys för att bedöma vilka effekter det skulle få för kvinnors respektive mäns sjukskrivningstal om man avskaffade den så kallade bortre parentesen i sjukförsäkringen. Vidare frågar han om jag bedömer att det skulle underlätta för regeringen att nå målet om lägst arbetslöshet i EU år 2020 om den så kallade bortre parentesen avskaffades.

Regeringen har en viktig uppgift att sänka arbetslösheten till att år 2020 vara lägst i EU. Regeringen har också formulerat att arbetslösheten ska minska genom att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ökar. Reformen av sjukförsäkringen kommer därmed inte att bidra till att uppfylla regeringens mål om lägst arbetslöshet i EU 2020.

Syftet med att ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen är att skapa en mer human och mer förutsägbar sjukförsäkring. Sjukförsäkringen ska ge trygghet, och ersättning ska lämnas under den tid det tar för individen att återfå arbetsförmågan. Det är inte värdigt att människor som är sjuka och inte kan arbeta ska tvingas lämna sjukförsäkringen om och om igen.

Sedan den bortre tidsgränsen infördes år 2010 har människor vid uppskattningsvis 100 000 tillfällen utförsäkrats från sjukförsäkringen. I ca 10 000 fall handlar det om en andra utförsäkring, och nu börjar människor utförsäkras för tredje gången. Cirka två av tre som utförsäkras är kvinnor. Utförsäkringarna har i många fall medfört lidande för de drabbade. Många har fått vidkännas betydande ekonomiska förluster, och antalet personer i behov av stöd från kommunernas socialtjänst har ökat.

Samtidigt som antalet utförsäkrade har varit mycket stort har sjukpenningtalet stigit med 67 procent för kvinnor och 43 procent för män sedan december 2010, och det fortsätter att stiga, trots att den bortre tidsgränsen ännu finns kvar. Ca 80 procent av dem som tvingas bort från sjukförsäkringen återkommer i dagsläget till sjukförsäkringen efter den tre månader långa karenstiden.

Jag delar Mats Perssons uppfattning att man måste ha ett jämställdhetsperspektiv i arbetet med att komma till rätta med den ökande sjukfrånvaron. Jag kan dock inte se att det skulle förbättra jämställdheten att nästan 70 000 kvinnor har tvingats bort från sjukförsäkringen. I stället behövs åtgärder som förbättrar arbets- och livssituationen för kvinnor.

Jag kan som exempel på sådana åtgärder nämna att regeringen gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att göra särskilda förebyggande insatser inom kvinnodominerade sektorer av arbetsmarknaden och att föräldrapenningen kommer att ges en mer jämställd inriktning.

Jag kommer även att inleda samtal med arbetsgivare och fackliga organisationer verksamma inom de kvinnodominerade sektorerna på arbetsmarknaden för att vi gemensamt ska kunna vidta åtgärder i syfte att förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet.

Anf. 98 MATS PERSSON (FP):

Herr talman! Jag tackar socialförsäkringsministern för svaret. Det här är en viktig och angelägen fråga som rymmer hur människor ska kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden efter att ha varit sjukskrivna. När man lyssnar på ministern kan man få intrycket att det finns en syn att aktiva insatser för att få tillbaka människor till arbetslivet är helt fel väg att gå.

Historien lär oss någonting helt annat. När vi hade den bortre parenteserna förra gången innebar den tillsammans med den då förda politiken att utanförskapet ökade i början av 2000-talet. Människor hamnade i passiva sjukskrivningar och förtidspensionerades i onödan.

Herr talman! Varje gång en människa går från sjukskrivning till arbete är det en vinst för samhället. Men det är framför allt en vinst för den enskilde som lämnar sjukskrivning för att kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden. Den har en arbetsplats att gå till, en roll att fylla och en egen inkomst.

För att lyckas med det krävs det aktiva åtgärder, rehabiliteringsinsatser och att människor inte fastnar i passiva sjukskrivningar. Där har införandet av den bortre parenteserna varit viktigt. Varje gång en människa kan lämna en sjukskrivning för att få arbete – ministern var inne på att det i många fall inte är möjligt – är det en vinst både för samhället och för den enskilde.

Ministern säger i sitt svar i sitt svar att man vill göra sjukförsäkringen mer human. Vad är mer humant i att människor flyttas från en passiv sjukskrivning till en förtidspension helt i onödan? Vad är humant i att människor hamnar i passiva sjukskrivningar år efter år?

Herr talman! I dagsläget bedömer Försäkringskassan att kostnaderna för sjukskrivningar kommer att öka med 17 miljarder kronor fram till 2019. I det läget aviserar regeringen att den kommer att införa de regler som en gång i tiden bidrog till att sjukskrivningarna var på en ännu högre nivå än vad de är i dag. Det är för mig helt obegripligt.

Jag vill upprepa min fråga. På vilket sätt underlättas målet om högre sysselsättning – som jag hoppas och tror att regeringen egentligen vill ha – av att ta bort den bortre parenteserna? På vilket sätt är det mer humant att återigen införa passiva sjukskrivningar?

Anf. 99 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag är en av ledamöterna som satt med i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Den är just nu ute på remiss. Jag är väldigt förvånad över att socialförsäkringsministern kör över remissinstanserna och inte inväntar deras synpunkter utan nu går ut och säger att den bortre tidsgränsen ska tas bort redan den 1 januari 2016.

Det den parlamentariska socialförsäkringsutredningen konstaterade i bred samsyn och enighet var att för att man ska kunna ta bort den bortre tidsgränsen krävs det mycket tuffa kontrollstationer för den enskilde avseende rehabilitering. I Alliansens särskilda yttrande skriver vi också att man absolut kan ta bort den bortre tidsgränsen. Men då måste man försäkra sig om att den enskilde verkligen får en mycket adekvat och kvalificerad rehabilitering.

Vi var också i utredningen eniga om att för att man över huvud taget ska kunna diskutera om man ska ta bort den ska man ha gjort uppföljningar av kontrollstationerna så att man verkligen kan se att den enskilde får det stöd och den hjälp som den behöver.

Vi måste också komma ihåg varför den bortre tidsgränsen tillkom. Det var för att statsminister Göran Persson tillsatte Hedborgsutredningen 2006 eftersom man såg att sjukskrivningstalen ökade på ett väldigt negativt sätt och väldigt mycket.

Det Hedborgs utredning kom fram till 2006 var väldigt tydligt. Man borde ha dessa tidsgränser för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Återgång till arbete är själva nyckeln. När människor hamnade i utanförskap gömdes de undan. Det var inte någon som efterfrågade hur de mådde, vad de gjorde och hur de såg på sin framtid. Vi tog fasta på det från alliansregeringen och tillförde den bortre tidsgränsen.

Jag ser en oro i att ta bort den när man inte har satt de tydliga kontrollstationerna. Regeringens mål är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Under Göran Perssons tid som statsminister var målet 4 procent. Men det infriades aldrig, inte ens i högkonjunktur, trots att förtidspensionerade, långtidssjukskrivna och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder togs bort ur statistiken.

Jag hoppas verkligen inte att jag har rätt. Jag är rädd för att det är på det sättet som man från regeringens sida ska kunna visa upp att man har en väldigt låg arbetslöshet. Om man tar bort den bortre tidsgränsen riskerar människor, om man inte har väldigt tydliga kontrollstationer, att återigen glömmas bort och döljas i statistiken.

Anf. 100 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag har väldigt svårt att förstå hur man framställer det som ett problem för jämställdheten att man inte längre ska kasta ut människor från sjukförsäkringen som är svårt sjuka och som behöver vara kvar. Det gäller inte minst kvinnor. Man kan tvärtom se det som ett problem för jämställdheten att så många kvinnor kastas ut och har kastats ut, och en del flera gånger.

Det är väldigt många som har vittnat om vad det betyder för den egna ekonomin, det egna livet och för familjens liv. Det riskerar att slå sönder hela familjens liv. Det innebär en enorm stress när man vet att tidsgränsen närmar sig. Tidsgränsen har inte haft någonting att göra med hur sjuk eller frisk man är, utan det är en fast tidsgräns.

Det har därför också blivit väldigt omänskligt mot dem som har varit svårt sjuka. De har vetat att de kastas ut och har en oviss framtid. De kanske kan få komma tillbaka. Men det innebär ett stort lidande på vägen och också ett stort ekonomiskt bortfall där de riskerar att tvingas att gå till socialtjänsten för att få pengar för att överleva ekonomiskt, eller i det fall det är möjligt leva på sin partner, eller till och med vuxna människor som får leva på sina föräldrar för att de helt enkelt inte har några pengar.

Det var inte syftet med sjukförsäkringen. Det skulle just vara en försäkring. Man avstår lön under sitt arbetsliv för att ha denna försäkring

när man behöver den och blir allvarligt sjuk. Vi kan också se att samtidigt som många utförsäkras har sjukskrivningarna också ökat. Det är inte så lätt att bli sjukskriven. Det har den förra regeringen sett till. Det är väldigt svårt att bli sjukskriven, och det är ännu svårare förbli sjukskriven trots att man är sjuk.

Detta visar att vi i dag har en stor grupp människor som är sjuka och som behöver hjälp. Jag tycker att det är en seger för medmänsklighet och jämställdhet i och med att det är så många kvinnor som är drabbade. Det är en övervikt kvinnor. Jag har väldigt svårt att se att det skulle vara ett problem för jämställdheten.

Det är klart att det är ett problem att vi har så många som är sjuka. Men det viktigaste vi kan göra är att förebygga. Vi vet att många av sjukskrivningarna har sin grund i dålig arbetsmiljö. Man kan se att kvinnor har varit hårt drabbade när det har varit nedskärningar. Den kvinna som är kvar får då sköta arbetsuppgifterna för andra som har fått gå utan att hon för den skull får högre lön. Det kan gå i några år. Men till slut går det inte längre. Det är mycket det vi kan se. Det är många som har kämpat i årtal, och till slut orkar inte kroppen längre.

Vi har också sjukdomar som är väldigt svåra att förebygga, som cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Mycket samverkar. Har man en bra arbetsmiljö ökar chansen att man mår bra. Jag tror att arbetsmiljön är viktig. Vi ska också förbättra sjukvården. När det gäller sådana sjukdomar som till exempel cancer handlar det om rätten att bli sjukskriven och slippa den stress det innebär att man också förlorar sin ekonomi och möjligheter att försörja barn. Det handlar också om att man får den bästa vården. Det är någonting som är viktigt.

Det förebyggande är A och O. Men rehabilitering är också jätte viktig. Jag är förvånad över att detta framställs som en motsättning till rehabilitering. Det är det självklart inte. Det ska vi också satsa på.

Anf. 101 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Sedan jag tillträdde som socialförsäkringsminister har jag fått diskutera den borte tidsgränsen väldigt mycket och på många olika sätt. Det gör mig emellanåt lite olycklig eftersom det tenderar att ta fokus från det som är viktigt i debatten. Faktum är att vi har sjukskrivningar som stiger, och vi har i dag ett system med en rehabiliteringskedja och en borte tidsgräns som inte fungerar optimalt för att tidigt i ett sjukfall hjälpa människor tillbaka till arbetslivet igen. Försäkringskassan säger själva att det behöver göras förändringar här.

Jag vill också kommentera det jämställdhetsperspektiv som nu lyfts in i debatten. Om det är något som är ett problem i dag, när det gäller kvinnors ohälsa, är det inte det faktum att det skulle vara ett problem ifall vi tog bort den borte tidsgränsen, utan det är precis det som nämndes tidigare i debatten, nämligen att kvinnor i dag har ett arbetsliv och lever i ett samhälle som genererar en högre ohälsa för dem. Vi behöver göra insatser i arbetsmiljön på arbetsplatserna. Regeringen gör nu fortsatta satsningar på det som påbörjades av den tidigare regeringen. Vi kommer även att göra

satsningar på att förstärka det förebyggande arbetet och de tidiga insatserna.

Vi vet att när ett sjukfall varar längre än ungefär två och en halv månad minskar chansen för personen ska komma tillbaka till arbetsmarknaden med 70 procent. Vi måste förändra att kvinnor fastnar i passivitet och långa sjukskrivningar i dag. Och vi måste förändra det genom att säkerställa att de får insatser tidigt i ett sjukfall. Det är där jag önskar att vi kan ha vårt fokus.

När det handlar om vad som skedde i början av 2000-talet hör jag hela tiden att kvinnor förtidspensionerades bort från arbetsmarknaden. Ja, jag instämmer i att det var olyckligt att vi fick så starka ökningar av förtidspensionerna. Men det hängde också samman med kraftiga nedskärningar i den offentliga sektorn under 90-talet. Kvinnor – många 55-plus – slogs ut från arbetsmarknaden, inte minst på grund av stress och press, vilket ledde till att de blev sjukskrivna och sedermera landade i en förtidspension.

Det är oroande att vi ser att de kvinnor som nu blir sjuka på våra arbetsplatser är betydligt yngre och har en lång väg framför sig i arbetslivet och i familjelivet.

Jag vill också kommentera det som Lotta Finstorp sa om den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Vi har den största respekten för vad man kom fram till i den. Den är nu ute på remiss. Vi remitterar också det här förslaget om den bortre tidsgränsen. Vi ser fram emot att ta del av remissvaren i båda dessa delar.

Med utgångspunkt från det arbetar vi nu också aktivt på Socialdepartementet när det gäller vad vi möjligtvis kan lägga fram i höst för att åstadkomma precis det som jag talar om här, nämligen tidiga insatser, förebyggande insatser och stärkande av den arbetsplatsnära rehabiliteringen. Det är där som vi kan göra verklig skillnad, inte efter två och ett halvt år.

Anf. 102 MATS PERSSON (FP):

Herr talman! Socialförsäkringsministern!

Det är glädjande att höra socialförsäkringsministern idka en viss form av självkritik, till skillnad från hennes partikollega Hillevi Larsson. Det är välkommet. Det är klart att den politik som Socialdemokraterna förde under andra halvan av 90-talet och fram till maktskiftet 2006, precis som ministern själv var inne på, innebar att människor förtidspensionerades i onödan. Jag delar den bilden, och det är precis därför som jag har ställt den här frågan i interpellationen. Vid den tidpunkten var det framför allt kvinnor som drabbades av det system som vi byggde upp.

Det är en styrka att vi i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen nu har en samsyn om hur rehabiliteringskedjan och insatserna ska se ut. Passiva sjukskrivningar är inte svaret. Det handlar om arbetslinjen, om möjlighet för den enskilde att få arbetsträning, om möjlighet för den enskilde att få rehabilitering och om möjlighet för den enskilde att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Jag förstår att ministern vill tala om det. Och det talar även jag som interpellant gärna om. Men jag vill också understryka att det då är viktigt, precis som man pekar på i utredningen, att också diskutera den bortre tidsgränsen i socialförsäkringen och sjukförsäkringen.

År 2006 befann sig 8 procent av befolkningen i utanförskap – 8 procent av befolkningen. I dag är den siffran halverad, till 4 procent. Jag håller med ministern om att vi kan göra mer på området med de aktiva insatser som gjordes. Men det är klart att de i kombination med exempelvis den bortre tidsgränsen har inneburit att fler människor har kunnat komma tillbaka till arbetsmarknaden från en sjukskrivning.

Herr talman! Av socialförsäkringsministern och debatten här kan man få intryck av att det är svårt att bli sjukskriven i Sverige – jag tror att det var Hillevi Larsson som sa det. Det är nog riktigt att vi har haft det på det sättet. Det som sägs mellan raderna är att vi tidigare inte hade tillräckligt starka system för att läkare skulle ha tillräckligt stöd i beslutsfattandet om sjukskrivningar. I dag har vi en bättre process för det. Vi har ett bättre regelverk med tydligare medicinska indikationer för den som blir sjukskriven och den som inte blir sjukskriven.

Det är viktigt att ha ordning och reda i sjukförsäkringen så att människor blir sjukskrivna på rätt grunder. Och när man väl blir sjukskriven ska det finnas åtgärder från sjukvården och arbetsmarknaden när det gäller arbetsträning för att människor ska kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden. Detta är inte minst viktigt för kvinnor. Den ökning av sjukskrivna som vi ser nu handlar till stor del om kvinnor som ofta blir sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa.

Det handlar, som socialförsäkringsministern är inne på, om aktiva insatser. Men det handlar också om att se till att vi inte tar tillbaka de gamla regler som vi hade tidigare som innebar att människor då, framför allt kvinnor, förtidspensionerades i onödan eller hamnade i passiva sjukskrivningar år efter år. Det är viktigt att man som enskild människa får möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden, att man får möjlighet att arbetsträna, att man får möjlighet att få tillbaka en koppling till arbetsmarknaden och att inte, år efter år, hamna i en passiv sjukskrivning.

Min avslutande fråga till socialförsäkringsministern är återigen: På vilket sätt bidrar det till högre sysselsättning att ta bort den bortre parenteserna i sjukförsäkringen?

Anf. 103 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag känner att jag inte riktigt fick svar på min fråga om varför ministern inte inväntar remissinstansernas synpunkter innan hon bestämmer sig för att ta bort den bortre tidsgränsen utan att säkerställa att rehabilitering och arbetsträning verkligen finns på plats på ett effektivt och kvalitetsmässigt bra sätt. Precis som Mats Persson föredömligt har talat om präglades sjukskrivningarna innan sjukförsäkringsreformen genomfördes 2008 av att många människor fastnade i de långa, passiva sjukskrivningarna. Och tidsgränserna i rehabiliteringskedjan har varit och är av stor betydelse.

Jag tycker ofta att debatten bara hamnar på en negativ nivå. Det finns många som har hört av sig och som är otroligt tacksamma för att någon faktiskt har brytt sig. Någon har sett till att man har fått arbetsträning. Man har kunnat gå tillbaka till arbetet på kanske 25 procent. Man kan jobba för sin framtida pension, vilket också har varit en riktig kvinnofälla. Det kommer sällan fram i debatten. Och jag tycker att vi måste balansera debatten på det sättet.

Det viktiga är att man får tidigt stöd för återgång till arbete. Det måste vara det som gäller hela tiden.

Innan de olika tidsgränserna fanns var sjukdom ett konstant tillstånd som skulle vara ända tills man gick i pension vid 65 års ålder. Tack och lov ser det sällan ut på det sättet. Därför är min fråga igen: Varför inväntar inte ministern synpunkterna från remissinstanserna avseende den parlamentariska socialförsäkringsutredningen?

Anf. 104 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Som verkligheten nu ser ut har vi en kvinnofälla i form av alla kvinnor som har utförsäkrats. Det finns också en kvinnofälla som består i att allt fler kvinnor självmant går i pension så tidigt som det går. De blir i praktiken förtidspensionärer eftersom de inte längre får vara sjukskrivna. De kan inte vänta tills ålderspensionen träder in, utan då blir de pensionärer så snabbt som det går. Det gäller kvinnor i 60-årsåldern.

Dessa kvinnor förlorar enormt mycket i pension, och det känns som ett dubbelt svek med tanke på att många av kvinnorna har blivit sjukskrivna på grund av dålig arbetsmiljö. De har verkligen jobbat och kämpat med låga löner i tunga jobb med väldigt mycket stress. När de sedan blir sjuka får de inte hjälp, och på kuppen blir de fattiga. Det är ju det som är den stora kvinnofällan och det som vi måste stoppa. Vi måste se till att fler kan arbeta hela sitt arbetsliv. Blir man sjuk ska man få ekonomisk ersättning under sjukskrivningstiden, och självklart ska man få rehabilitering.

Jag tycker att Annika Strandhäll har varit väldigt tydlig med att resurser självklart ska sättas in så tidigt som möjligt. Det handlar om att förebygga sjukdom. De som ändå blir sjuka ska få tidiga insatser, i första hand rehabilitering. Det måste ändå vara det första steget. Det kan inte vara första steget att man ska gå till Arbetsförmedlingen när man är sjuk för att arbeta. Här krävs det insatser, och det vill ju också regeringen göra.

Nu ser vi massor med kvinnor – många unga – som får psykiska diagnoser. De har dålig arbetsmiljö och dubbelarbetar ofta. Därför är arbetet med bättre arbetsmiljö och jämställdhetspolitik så viktigt, och det jobbar regeringen också med.

Anf. 105 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag hade inte planerat att gå upp i den här debatten, men jag tycker att den är så oerhört viktig. Det är också viktigt att man har rätt utgångspunkt när man diskuterar den här frågan.

Jag har noterat att socialförsäkringsministern konsekvent använder just 2010 som startpunkten när hon ska redogöra för rehabiliteringskedjan och

den bortre tidsgränsen. Som flera av mina kolleger har varit inne på var det året inte år noll, utan det finns också en historia här. Ganska många av de argument som vi nu hör mot den bortre tidsgränsen var ungefär samma argument som hördes från Socialdemokraterna när rehabiliteringskedjan en gång lades fast.

Det har inte hänt så mycket. Rehabiliteringskedjan kom ju till av en anledning, och det var därför att människor på ett systematiskt sätt förpassades in i ett utanförskap, in i långa, passiva sjukskrivningar utan slut. Det har vi alla hört många exempel på, så dem behöver jag inte ta upp här.

För det som alliansregeringen genomförde under den förra mandatperioden finns det också ett omfattande forskningsstöd. Socialförsäkringsministern och jag medverkade båda i ett tv-program ganska nyligen. Ett namn som nog inte är helt obekant i regeringskretsar är till exempel Joakim Palme. Han var väldigt tydlig med att inte bara rehabiliteringskedjan i sig utan specifikt också den bortre tidsgränsen ökade incitamenten för människor att återkomma i arbete.

Också Försäkringskassan har varit tydlig med att även om antalet sjukskrivna ökar igen – det sker ju fluktuationer över tidsperioderna – har rehabiliteringskedjan med den bortre tidsgränsen en dämpande effekt. Det är inte bara mina ord, utan det är också Försäkringskassans ord.

Nu tycker jag att det är positivt att socialförsäkringsministern inte stenhårt försvarar det som var regeringen Perssons eftermäle; det är bra. Men jag tror att det är viktigt att vi också drar lärdom av det – det är vad politiken handlar om.

Återigen ökar sjukskrivningar, om än från en nivå som Försäkringskassan beskriver som en historiskt låg nivå. Då ställer i alla fall jag mig frågan: Vad kan vi i det läget tillföra för att människor ska komma tillbaka i arbete? Hur kan vi förkorta sjukskrivningarna?

En bra utgångspunkt är vad vi kan tillföra. Det som gör mig lite orolig är att regeringens utgångspunkt snarare verkar var den rakt motsatta. Den enda konkreta besked som Annika Strandhäll har gett om tidsgränserna är vad som ska tas bort. Sedan hör vi mycket prat om rehabilitering och sådant. Men i den här församlingen har vi att ta ställning till det som ligger på riksdagens bord, och det som socialförsäkringsministern har varit tydlig med är vad som ska tas bort. Det tycker jag är en mycket olycklig utgångspunkt.

Dessutom är detta område inte isolerat från allting annat. Vi har ju en regering som har aviserat en lång rad förslag som är negativa för människors etablering på arbetsmarknaden. Det handlar om minskade anslag till ROT och RUT. Det handlar om höjda skatter på arbete, företagande, investeringar och sparande. Jag är rädd för att allt detta sammantaget skapar mycket små möjligheter för att regeringen ska lyckas med det som jag ändå tror är ambitionen, nämligen att minska sjukskrivningarna och att minska utanförskapet.

Med historien i bakhuvudet och regeringen Perssons bristande resultat är det svårt att frigöra sig från tanken: Vad händer om Socialdemokraterna ännu en gång tappar kontrollen över sjukskrivningarna?

Anf. 106 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Nu finns det en hel del att svara på. Jag tänker börja med det som handlar om historien eftersom alla tre föregående talare nämnde den. Då tycker jag att vi ska vara lite noggranna med vad som var regeringen Perssons eftermäle.

Regeringen Persson hade att ta hand om den finansiella situationen i Sverige under 90-talet. Ekonomin sanerades och det skars ned mycket i den offentliga sektorn. Det ledde till en stor belastning på våra arbetsplatser, vilket gjorde att väldigt många kvinnor slogs ut från arbetsmarknaden på grund av en pressad situation. Många av dessa kvinnor var 55-plus. Det var stress och utmattningsdepression. Det var så det såg ut.

Det var det som den dåvarande socialdemokratiska regeringen hade att ta hand om. Man agerade kraftfullt genom att bland annat införa ett halveringsmål när det gällde sjukskrivningarna. Man införde också ett elvapunktprogram i förhållande till sjukskrivningar. Man tillsatte Anna Hedborg – som det refererades till tidigare – för att utreda frågan hur man kunde vidta ännu fler åtgärder för att få ned sjukskrivningarna.

Redan 2003 började sjukskrivningarna att gå ned – bara så att vi är lite noggranna med vad vi talar om. Det var alltså ett antal år innan den så kallade rehabiliteringskedjan infördes.

Sedan vill jag också vara väldigt tydlig med att jag naturligtvis ändå tycker, tror och står för att det är oerhört viktigt att människor ges så många chanser som det någonsin behövs vid en ohälsa för att komma tillbaka till arbetsmarknaden igen. Det är det som är klon här.

Därmed kommer jag in på det som Lotta Finstorp tog upp: Varför har vi remitterat förslaget redan nu? Sedan 2010 har det varit nästan 100 000 utförsäkringstillfällen. Av de som har utförsäkrats har 2 procent kommit tillbaka i arbete. Det var ett av syftena när bortre tidsgränsen infördes att människor skulle komma tillbaka i arbete igen. Det är 80 procent som har snurrat runt i försäkringen. Väldigt många är nu på väg att utförsäkras för tredje gången. Det innebär inte per definition att man har blivit friskare eller att en utförsäkring innebär att man kommer tillbaka till hälsa igen. Vi måste vara noga med detta. Dessa människor har blivit fattigare. Precis som den tidigare talaren från Socialdemokraterna sa ser vi en klar ökning. Många av dessa kvinnor väljer i stället att ta ut sin pension i förtid, vilket innebär att man livsvarigt får en betydligt lägre pension.

Vi har också sett en ökning med nästan 100 miljoner i försörjningsstödet.

Det vi vill är att människor ska komma tillbaka till hälsa och arbete, inte till utförsäkring, inte till försörjningsstöd, inte ta ut förtida pension, och då vet vi att vi måste förstärka de tidiga insatserna.

Låt mig också, med några få sekunder kvar av talartiden, komma in på det som Johan Forssell tog upp i slutet av sitt inlägg. Det regeringen i det här fallet gjort är att vi har tagit emot en av de största utredningarna i modern tid på det här området. Utredningen är nu ute på remiss, och vi väntar på att få in svaren. Samtidigt pågår en beredning i Regeringskansliet avseende förstärkning av de delar som jag i den här debatten talat om.

Vi kan inte fortsätta att se på när nästan 15 000 personer utförsäkras. Arbetsförmedlingen säger att resurserna används på ett felaktigt sätt. I stället kan vi använda dem på ett annat sätt. Därför har vi redan remitterat förslaget om ett borttagande av den bortre tidsgränsen. Den är ett misslyckande. Den har inte lett människor tillbaka till vare sig arbete eller hälsa.

Anf. 107 MATS PERSSON (FP):

Herr talman! Socialförsäkringsministern! Vad vill vi med det goda samhället? Det är egentligen den frågan vi diskuterar här i dag. När en människa blir sjukskriven vill åtminstone jag ha ett samhälle som finns där för den enskilde och ger tidiga aktiva insatser så att man får möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Så hade vi det inte i Sverige i början av 2000-talet, när 8 procent av befolkningen stod utanför arbetsmarknaden, i sjukskrivning eller förtidspension. Vi hade ett system där människor var i passiv sjukskrivning och hamnade i förtidspension i onödan.

Hur ser vi som politiker i dag till att vi inte bygger upp ett system som ger de dåliga effekter som vi hade i början av 2000-talet, när 8 procent av befolkningen stod utanför? I dag är det 4 procent, alltså en halvering. Dels handlar det om de aktiva och tidiga insatserna, dels om att ta lärdom av vad som fungerade i den förda politiken. Det som fungerade var när samhällets insatser och samhällets instanser vid upprepade tillfällen frågade den enskilde: Har du arbetsförmåga? Har du möjlighet att arbetsträna och komma tillbaka in på arbetsmarknaden? Där har den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen varit viktig eftersom den ställt krav på myndigheterna att göra aktiva insatser och därmed möjliggöra för människor att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

För alla människor fungerar inte det, och det har ministern mycket riktigt framfört. Jag är den förste att medge att för alla människor fungerar det inte. För en del människor innebär ohälsan att man måste fortsätta i sjukskrivning, men för en hel del människor har det inneburit en möjlighet att komma tillbaka. Det är den möjligheten vi som politiker behöver slå vakt om. En viktig del i det är att se helheten. Det behövs tidiga insatser och möjlighet till arbetsträning för att komma tillbaka. Men det handlar också om att inte föra samma politik som fördes en gång i tiden och som innebar att 8 procent av befolkningen hamnade i långvarigt utanförskap. Det gäller att lära av historien och göra rätt, inte att göra fel.

Anf. 108 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! I mitt förra inlägg berömde jag socialförsäkringsministern för att hon kritiserade den dåvarande regeringen Persson. Efter statsrådets senaste inlägg får jag nog tyvärr ta tillbaka det lite grann. Det som den regeringen gjorde var att systematiskt gömma och glömma människor i utanförskap. Man använde det aktivt för att frisera arbetslöshetssiffrorna. 140 personer varje dag! Vid Försäkringskassan hade de till och med mål för hur många sjukskrivningar de skulle avsluta. Det gällde varje anställd som arbetade med dessa frågor, varje dag, varje vecka. Det var inte en bra politik.

Det är oroväckande att statsrådet väljer att delvis försvara den politiken. Det låter lite illavarslande, inte minst mot bakgrund av de förslag som Annika Strandhäll väljer att avisera.

Vi vill att människor ska komma tillbaka, säger Annika Strandhäll. Det är en jättebra ambition. Jag delar den till etthundra procent. Men den måste följas av rätt politik, annars blir det bara en ambition. Där tycker jag att de förslag som regeringen nu aviserar är problematiska. I stället för att utveckla det som haft effekt men som kanske inte fungerat hundraprocentigt bra – all politik måste hela tiden utvecklas och förbättras – väljer regeringen att dra tillbaka det. Det riskerar att bli en återgång till just den politik som gömde och glömde människor. Dessutom kommer en lång rad andra förslag som sammantaget gör det svårare för människor att etablera sig på arbetsmarknaden, att få arbete, att få sysselsättning, samt att få fler företag som väljer att investera i det här landet.

Jag är orolig för att den utveckling vi hade under alliansregeringen, där 230 000 personer lämnade sjukskrivning eller förtidspension, kommer att brytas framöver om regeringen väljer att fortsätta med den förda politiken.

Anf. 109 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för en bra debatt! Jag kan konstatera att vi i alla fall är överens om en gemensam ambition, nämligen tron på tidiga insatser och att det möjliggör för människor att snabbt komma tillbaka till hälsa och arbete. Den ambitionen delar jag till fullo.

Sedan måste jag få kommentera det som Johan Forssell säger i slutet av sitt inlägg. Om man ska lära av historien, vilket har framförts under debatten, kan man inte bara ta till sig väl valda delar, utan man måste se kontexten i vilken det skedde i början av 2000-talet. Man måste se det som Johan Forssell själv nämnde tidigare, nämligen att vi har haft fluktuationer i sjukskrivningarna under betydligt längre tid än så och att kvinnor i den statistiken tyvärr varit överrepresenterade. När det gäller den analysen behöver vi fundera djupare på vad det står för. Om vi ska få en låg och stabil sjukfrånvaro över tid, vilket är ett mål som den nuvarande regeringen har och som den tidigare regeringen hade, handlar det om att våga ta till sig hela historien.

Jag delar uppfattningen att det var olyckligt att förtidspensionera bort människor. Det får man inte lov att göra. Människor ska naturligtvis få de

insatser de behöver för att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Men de som är i en ohälsa och har behov av att få förtidspension ska kunna få det.

Jag tackar för en bra debatt och ser fram emot fortsatta samtal. Sjukskrivningarna är ett samhällsproblem som vi behöver lösa inte bara på kort utan också på lång sikt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2014/15:355 om mer jämställda pensioner vid äktenskapsskillnad

Anf. 110 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Maria Arnholm har frågat mig om konsekvenserna vid skilsmässa av att avdragsrätten för privat pensionsförsäkring avvecklas. Bakgrunden är att privat pensionsförsäkring räknas in i det gemensamma gifterättsgodset och att en avveckling av avdragsrätten därför kan medföra att en ökad andel av förmögenhetsbildningen ligger utanför det gemensamma boet.

Avdragsrätten för privat pensionssparande är gynnsam för den som vid inbetalningstillfället har en högre skatt än när pensionen betalas ut. Typiskt sett är det höginkomsttagare, och det är därför främst en skattesubvention för dem med högre inkomster. Personer med lägre inkomster kan till och med möta en högre skatt efter pension och därmed förlora på detta. Det är inte i första hand höginkomsttagare som är i behov av en skattesubvention för sparande, och det finns därför fördelningsskäl att slopa den. Eftersom även den förra regeringen hade för avsikt att slopa avdragsrätten är vi uppenbarligen överens om detta.

Vi vet alltför väl att det finns inkomstskillnader mellan könen och att en subvention som gynnar dem med högre inkomster också i första hand gynnar män framför kvinnor. Det finns således även jämställdhetsskäl för att slopa avdragsrätten, och jag tror därför vi kan vara överens om att åtgärden som sådan är riktig.

Även när avdragsrätten har upphört torde behovet av att spara till ålderdomen finnas kvar, och sparandet kan därför flyttas till annan sparandeform. Det finns många sätt att spara på, och långt ifrån alla sparar i en utpräglad pensionsprodukt. Det kan till exempel vara i form av kapitalförsäkring, investeringssparkonto, fondsparande eller genom att amortera på bostaden, och då påverkas normalt inte förmögenhetsbildningen. Det skulle också kunna leda till en ökad grad av lönevaxling, och i det fallet påverkas den gemensamma förmögenhetsbildningen.

Vilka behov som finns och vilka beslut kvinnor och män tar om förändrat sparande vet vi dock inte ännu. Frågor om behovet av privat pensionssparande och om det finns behov av skattesubvention kommer dock regeringen att återkomma till inför slopandet av avdraget den 1 januari 2016.

Frågan om en jämställd pension är mycket viktig för mig. Samtidigt står jag starkt bakom livsinkomstprincipen. Det innebär att det inte är

effekterna av arbetslivet som ska rättas till under pensionslivet eller vid en skilsmässa. Vårt fokus är att försöka förändra vid källan, under yrkeslivet. Att ge sig på effekterna kan vara av betydelse på kortare sikt men riskerar också att leda till att en förändring av den verkliga ojämställdheten fördröjs.

Anf. 111 MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Tack, socialförsäkringsministern, för svaret! Precis som ministern säger är vi överens om att det är bra att ta bort avdragsrätten vid pensionssparande, och precis som ministern står jag fast vid livsinkomstprincipen i pensionssystemet. Jag delar uppfattningen att det är insatserna i arbetslivet som ska avgöra hur pensionen ser ut.

Men jag törs tro att socialförsäkringsministern och jag också är överens om giftorättsprincipen, den princip som säger att när två personer beslutar sig för att leva i ekonomisk gemenskap i ett äktenskap ska de också vid en eventuell skilsmässa dela på frukterna av det samarbetet eller äktenskapet.

Herr talman! Vi säger inte när två människor skiljer sig att han som hade 75 procent av inkomsterna ska ha 75 procent av bostaden, 75 procent av en eventuell bil och 75 procent av alla de sparprodukter som socialförsäkringsministern nämnde. Oavsett om det handlar om att man har betalat tillbaka på sina bostadslån eller sparat i andra typer av kapitalförsäkringar tycker vi att det är självklart att man ska dela detta lika om man väljer att gå skilda vägar.

Men när det gäller den förmögenhetsbildning som man gör i den allmänna pensionen och i de allra flesta fall i tjänstepensionen, då ska man inte dela på det. Då säger vi att här gäller inte giftorättsprincipen längre.

Jag har svårt att förstå att detta inte ska gå att diskutera, för det leder till att tiotusentals kvinnor – jag skulle säga hundratusentals – som är pensionärer och frånskilda lever med en mycket lägre ekonomisk standard än de gjorde när de var yrkesverksamma och när de levde i sitt äktenskap.

Det leder dessutom till att många kvinnor – jag törs också här gissa på tiotusentals – lever kvar i relationer som de vill lämna men inte har råd att lämna eftersom de har levt i ett långt äktenskap där en stor del av förmögenhetsuppbyggnaden har skett i allmän pension och i tjänstepension.

Som livslång feminist och bevakare av alla viktiga feministiska principer har jag stor förståelse för att detta inte är en enkel fråga. Jag ser att man skickar ut en signal när man pratar om det här som kan tolkas som att kvinnor inte behöver jobba – de kan sitta hemma och ta mannens pension. Men så enkelt är det ju inte.

Under mina 18 månader som jämställdhetsminister upprördes jag först över det jag fick lära mig om de kvarvarande mycket stora löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Sedan förstod jag att de är ännu större när man går i pension.

När vi gjorde ett nytt och fint, robust och bra pensionssystem för 20 år sedan byggde vi det för en rättvis värld. Men vi har inte lyckats skapa, vare

sig på det privata eller det politiska planet, något som ens är i närheten av en jämställd värld.

Jag skulle verkligen vilja fråga socialförsäkringsministern: Kan vi inte titta på detta i en utredning?

Anf. 112 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag vill tacka dig, Maria Arnholt, för den här interpellationen. Jag vet ju att det engagemang som ligger bakom att du lyfter fram det här är livslångt, precis som du säger, och att du också har djup kunskap i de här frågorna. Jag delar uppfattningen att det här inte är lätt.

Jag vet att i samband med att pensionssystemet som vi har i dag kom till på 90-talet gjordes en utredning av detta som landade i att man valde att konstruera det på det här viset. I slutänden landade man i den lilla del som i dag har varit föremål för det här. Det privata pensionssparandet handlar ju bara om kanske 5 procent av den totala pensionen. Man landade efter utredningen i någon form av kompromiss som gjorde att just premiepensionen var möjlig att dela med sig av men inte tjänstepensionen och inte den allmänna pensionen i övrigt.

Jag tycker att det är svårt, för någonstans är jag naturligtvis också orolig för att detta skulle kunna bli ytterligare en ursäkt för att inte vidta de åtgärder som behövs för att åtgärda det här problemet vid källan, det vill säga där ojämställdheten under livet faktiskt uppstår – till exempel när man sitter hemma vid köksbordet och ska komma överens om vem som ska vara hemma med barnen.

Apropå 75 procent: Det är alltså kvinnan som tar ut 75 procent av föräldraledigheten, och under barnets två första år är det kvinnorna som tar ut över 80 procent av föräldraledigheten. Vi vet också att det är då som kvinnors karriärer avstannar. Det är då som löneskillnaderna mellan män och kvinnor ökar. Det är efter familjebildningen som väldigt många fler kvinnor väljer att gå ned på deltid. Det är också då som vi ser att kvinnors ohälsa ökar markant, framför allt efter andra barnet, och sedan tenderar att ligga högre. Så kvinnor betalar i dag för familjebildningen på många plan – slutligen också i pensionen, där kvinnor får ut ungefär 50 procent av mäns tjänstepensioner och ungefär 30 procent mindre av den totala pensionen än vad en man har i genomsnitt.

Vi ska inte lämna några stenar ovända i detta. Det här är också en fråga som nu är aktualiserad för fortsatt diskussion i Pensionsgruppen via en motion som antogs här i riksdagen i slutet av förra året. Det är en diskussion som vi kommer att fortsätta att föra.

Jag hoppas också att Maria Arnholm vet att det är en av den här regeringens absolut största ambitioner att ta betydande steg som en feministisk regering när det gäller att åstadkomma en jämnare fördelning av till exempel föräldraledighetsdagarna. Vi vill nu vika ytterligare en månad och skulle gärna föra en diskussion om att ta ytterligare steg om så vore möjligt.

Anf. 113 MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Jag tänker att vilken regering som är feministisk och inte ska vi utvärdera när vi har sett lite resultat, socialförsäkringsministern. Det tycker jag delvis kan bedömas utifrån hur man orkar och vågar ta i den här frågan.

Jag delar, tror jag, alla de ambitioner som socialförsäkringsministern har när det gäller fördelningen av arbetstid, fördelningen av icke-betald arbetstid, fördelningen av föräldraförsäkring och ansvar både för arbete och familj. Men det har ju vi kämpat för i decennier. Det har på det här området, när det gäller pensioner, inte hänt någonting.

Av nya pensionärer – de som i dag är mellan 65 och 69 år – har en genomsnittlig kvinna 50 000 om året i tjänstepension, och en genomsnittlig man 94 000. Det vill säga att männen har dubbelt så mycket. Jag tycker att det är rimligt att vi inte ska ha avdragsrätt för privat pensionsparande, men bakgrunden till min fråga är att det finns all anledning att tro att det som vi har sett – en ökad lönevaxling, ett ökat utnyttjande av möjligheten till ökad pension genom lönevaxling in i tjänstepension, vilket lyfts ut ur giftorättsgodset – bidrar till den mycket ojämförbara bilden av pensioner.

Jag kan till slut tänka att det nästan blir lite cyniskt. Vi mässar på om våra principer om hur det borde vara, men medan vi gör det går nya generationer av kvinnor i pension och får fortsatt så mycket lägre pensioner.

Socialförsäkringsministerns partivän Hillevi Larsson nämnde ordet ”kvinnofälla” tidigare i debatten i dag. Jag måste säga att jag tycker att detta är en kvinnofälla. Jag vill se en regering som vågar se detta i vitögat och göra något åt det – att vända på den stenen och inte gömma sig bakom principen, som vi har gjort så länge, utan se fakta i ögonen. Dessa kvinnor har rätt till sin del av intjänad förmögenhet.

I förlängningen skulle detta annars innebära att man säger: Låt mannen ta 75 procent av huset också, för det är ju han som har dragit in alla pengarna! Tänk vilka förhandlingar det skulle bli vid köksbordet!

Det funkar inte så. Vi kommer inte allra längst in i de förhandlingarna. Vi ska använda föräldraförsäkringen, till exempel, som är en försäkring som använder våra skattepengar, men vi måste också acceptera att det finns hundratusentals kvinnor därute som har rätt till en rimlig pension eller som har rätt att lämna dåliga relationer och ändå ha något att sätta på bordet och någonstans att bo när de går i pension.

Jag är glad över att socialförsäkringsministern hänvisar till Pensionsgruppens arbete. Det jag hör därifrån är att det inte har hänt så mycket än. Jag vill verkligen vädja till gruppens ordförande att ligga på och se till att detta är något som vi kan titta på under det närmaste året – vi vill lära oss och på bästa sätt förstå hur vi kan få en större del av det som två makar drar ihop under sitt äktenskap och som ska komma bägge till del vid en skilsmässa.

Anf. 114 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för det inlägget, Maria Arnholm! Jag funderar lite på vad jag ska tillföra i debatten.

Till syvende och sist är det som Maria Arnholm refererar till egentligen symtomen på ett ojämförbart samhälle och ett ojämförbart arbetsliv. Det är de frukter man skördar efter sitt arbetsliv, ett liv som kvinna i Sverige i dag.

Jag tror inte att man ska lämna någon sten ovänd i detta. Vi kommer att behöva se på vad det finns för möjligheter att förbättra situationen för kvinnor som går i pension.

Jag brukar tala om detta ur två perspektiv. Det finns ett långsiktigt perspektiv, som är det absolut viktigaste, nämligen att vi vågar vidta de

åtgärder som vi vet på lång sikt verkligen kan få effekt på problemet. Det handlar om att åstadkomma ett mer jämställt Sverige, en mer jämställd arbetsmarknad och ett mer jämställt samhälle, som dessutom skulle generera bättre ekonomi i Sverige och förmodligen också en bättre hälsa för många kvinnor, inte minst.

Men det finns också ett kortsiktigt perspektiv på detta som uppmärksammas av allt fler. Det är inte längre bara en liten grupp som talar om kvinnors pensioner, utan bland andra PRO gjorde en stor rapport på det här området under hösten, där de pekade på just detta som vi står här och talar om. SKPF gjorde också en liknande rapport strax efter årsskiftet, där man lyfte fram detta.

Jag är ganska säker på att man kommer att behöva titta på hur man i det korta perspektivet kan förbättra situationen för de kvinnor som går i pension i dag och även de kvinnor som har gått i pension, och som i dag har en väldigt tuff situation. Det kanske finns en poäng i att återigen titta på detta. Man gjorde som sagt en utredning för länge sedan, där man kom fram till att inte göra den förändringen. Men frågan är just nu uppe i Pensionsgruppen. Vi hade en första diskussion om detta förra gången. Mycket av den gick ut på ungefär det som jag talar om nu, alltså att väga det ena mot det andra och var vi egentligen ska vidta åtgärderna någonstans.

Men detta är en diskussion som kommer att fortsätta i Pensionsgruppen. Vi kommer tillbaka till den.

Anf. 115 MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet! De här debatterna ger verkligen rikt tillfälle att vända på argumenten.

Jag vill ändå gärna ta fasta på att vi inte ska göra samma misstag som våra partivänner gjorde för 20 år sedan. Jag har haft en del samtal med Bo Könberg, som ledde det arbetet. Till slut kom man ju överens om att man skulle kunna överlåta premiepensionsdelen, men det är inte många som gör det. Det är några stycken – Bo Könberg och några till – men de är inte många. Det har alltså inte betytt särskilt mycket.

Jag tror att tidsandan var sådan. Man var så övertygad om att man med snabb fart var på väg in i ett jämställt samhälle. Det trodde jag också. Jag blev förvånad när jag, tillbaka i politiken och statistiken för två år sedan, förstod att det faktiskt inte har hänt något alls. Löneskillnaderna och pensionskillnaderna består, och de till och med fördjupas i takt med att alltmer flyttas in i tjänstepension.

Jag vill tacka för ett intressant och givande samtal och ta fasta på det som jag tycker mig höra, nämligen ett intresse för att titta på detta.

Min utgångspunkt är att vi ska öka giftorätten, men jag vill verkligen också vara med och diskutera det. Jag ser fram emot att få ta del av rapporter och att det arbetet snabbt kommer i gång och ger oss ny kunskap om hur vi kan gå vidare.

Anf. 116 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag vill verkligen tacka dig, Maria Arnholm, för en bra diskussion och debatt och för att du fortsätter att sätta ljuset på viktiga frågor. Jag kan säga att jag också brinner för detta, att hitta smarta lösningar i både det korta och det långsiktiga perspektivet och som även kan omfatta kvinnor som inte är gifta.

När det gäller frågan om privat pensionssparande och eventuella skattesubventioner vill jag bara understryka att det är något vi kommer tillbaka till inför att man ska ta bort helheten den 1 januari 2016. Då är frågan huruvida det behövs någon annan form av subvention.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2014/15:405 om Försäkringskassans regleringsbrev och målet för den ekonomiska familjepolitiken

Anf. 117 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Johan Forssell har frågat mig varför jag har strukit målet för Försäkringskassan att myndighetens information ska ge föräldrar goda kunskaper om föräldraförsäkringens regelverk och därmed skapa förutsättningar för valfrihet, ett jämställt föräldraskap och makt över livssituationen, om jag har följt riksdagens beslut om att målen för den ekonomiska familjepolitiken ska ligga fast samt om jag menar att det är förenligt med riksdagens beslut att i regleringsbrev ta bort de mål som ligger i linje med riksdagens beslut om inriktning för den ekonomiska familjepolitiken för att i stället sätta upp nya mål för Försäkringskassan som är snarlika dem som röstats ned av riksdagen.

Regeringen framförde i budgetpropositionen sin syn på hur målet för den ekonomiska familjepolitiken borde utformas. Regeringen vill förstärka den omfördelande ambitionen för den ekonomiska familjepolitiken. Ett centralt syfte med trygghetssystemen är en solidarisk omfördelning mellan dem som har och inte har barn samt över individens livscykel. Regeringen framförde även att det är av betydande vikt att jämställdhet integreras i målet för utgiftsområdet. Riksdagen beslutade dock att målet inte skulle ändras. Det mål som riksdagen har beslutat ligger därmed fast för 2015.

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i förhållande till de av riksdagen beslutade målen för utgiftsområdet. Så kommer också att göras. Mål för myndigheten kan föras in i regleringsbrevet om det finns ett behov av att för det kommande året tydliggöra regeringens prioriteringar. Regeringen prioriterar, i linje med målet för utgiftsområdet under 2015, även att Försäkringskassan fortsatt ska ge god information till föräldrarna om föräldraförsäkringens regelverk. Informationen är en mycket central del när det gäller föräldrarnas möjlighet att planera sin föräldraledighet utifrån ett flertal aspekter, som till exempel jämställdhet och valfrihet.

Sverige har en feministisk regering. Det innebär att jämställdhet ska genomsyra hela regeringens politik. Arbetet med jämställdhetsintegrering ska utvecklas och stärkas på alla departement och myndigheter. Regeringen vill därför i regleringsbrevet ytterligare tydliggöra Försäkringskassans roll i förverkligandet av det av riksdagen fastställda jämställdhetspolitiska målet samt de delmål som vägleder politiken. Särskilt relevant för utgiftsområde 12 är delmålet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Försäkringskassan har därför fått i uppdrag att verka för ett jämställt användande av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

Mot bakgrund av dels det av riksdagen fastslagna målet för utgiftsområde 12, dels det av riksdagen fastslagna jämställdhetspolitiska målet samt de därtill hörande delmålen anser jag att det i högsta grad är förenligt med riksdagens beslut att tydliggöra prioriteringar i Försäkringskassans regleringsbrev så som har gjorts för 2015.

Anf. 118 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet så mycket för svaret. Det här är min andra interpellation, men det känns lite som att det redan börjar följa någon form av invant mönster: Varför gör inte statsrådet det som riksdagen har fattat beslut om?

Vi hade en annan interpellationsdebatt ganska nyligen som handlade om jämställdhetsbonusen. Riksdagen fattade ett tydligt beslut om att den skulle förstärkas. Det är ett beslut som har bäring på de 230 000 föräldrar i Sverige som i dag får jämställdhetsbonus. Finansieringen av det här var klar, men ännu har regeringen inte valt att lägga fram någon sådan proposition. Jag ställde då frågan: Varför har Annika Strandhäll varit med om att lägga fram en sådan proposition när det gäller just socialavgifterna men inte på sitt eget område? Vad är liksom principen här?

Jag har fortfarande inte fått något svar på det, tycker jag.

Nu handlar det om målen för familjepolitiken. Det beslut som riksdagen fattade i december var väldigt tydligt. Det var, precis som statsrådet sa, att det nuvarande målet, som fanns i Alliansens budget, skulle behållas. Det var egentligen ganska likt det som regeringen lade fram. Det fanns dock en viktig skillnad. Det var att regeringen ville att formuleringen om valfrihet skulle strykas, och det skulle ersättas med jämställdhet.

Man kan ha många olika uppfattningar om det här – är det bra eller dåligt? Jag tror ändå att man kan konstatera en sak, och det är att riksdagen fattade ett tydligt beslut. Innebörden i det var att riksdagen strök regeringens förslag och ville att man skulle komma tillbaka med något som kunde vinna gehör.

Då trodde jag nog att regeringen skulle ta till sig det här och att det också skulle bli beslutet när man styr sina myndigheter. Därför blev jag lite förvånad när jag läste regleringsbrevet till Försäkringskassan, som Annika Strandhäll har fattat beslut om efter det att budgeten föll. Där var det tidigare målet:

”Försäkringskassans information ska ge föräldrar goda kunskaper om föräldraförsäkringens regelverk och därmed skapa förutsättningar för valfrihet, ett jämställt föräldraskap och makt över livssituationen.”

Det tycker jag är ett ganska balanserat mål. Det handlar om jämställdhet. Det handlar om valfrihet. Vi inser att det är två kommunicerande kärn, och man måste ha med sig båda i detta. Det är viktigt både med jämställdhet och att människor får fatta egna beslut – människor passar nämligen inte alltid in i olika Excelark.

Regeringen valde dock i regleringsbrevet på 31 sidor att helt stryka valfriheten – överallt. Inte en enda gång på 31 sidor lyckades man behålla detta. Det finns inte något kvar av valfrihet.

Vad innebär det? Jo, det innebär att riksdagen fattade ett beslut. Man sa nej till regeringens budget. Men i stället för att finna sig i det valde regeringen att faktiskt ta lite av en rövare och ändå försöka smyga igenom sitt eget beslut bakvägen, genom regleringsbrevet till Försäkringskassan.

Försäkringskassan är en stor och viktig myndighet. Den omsätter drygt 60 miljarder. Det är 13 000 anställda. De kommer dagligen i kontakt med

tusentals föräldrar runt om i Sverige. Det här är ganska viktigt. Det är ingen
petitess.

Man kan göra ett tankeexempel. Låt oss säga, bara rent hypotetiskt, att riksdagen skulle fastslå ett mål om ett fullt jämställt föräldraskap. Skulle statsrådet då tycka att det vore okej om regeringen, oavsett partifärg, valde att skriva ett regleringsbrev till Försäkringskassan med innebörden att Försäkringskassan ska arbeta för att 100 procent av föräldraledigheten ska tas ut av bara papporna eller bara mammorna? Tycker statsrådet att det skulle vara okej?

Anf. 119 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Vi hade en liknande debatt under den förra mandatperioden, när det var en borgerlig regering. Då handlade det om att jämställdhetsmålet hade tagits bort, det vill säga det mål som tidigare fanns för Försäkringskassan som handlade om att informera om föräldraförsäkring och på det sättet bidra till jämställdheten. Det fanns ett uttalat mål att det skulle råda jämställdhet, och man skulle främja jämställdhet i sin information. Men detta togs bort.

Vi kan se på hur föräldraförsäkringen tas ut. Det är ett mycket större problem med jämställdheten än med valfriheten. Människor vet redan vilken valfrihet som finns i systemet. Däremot halkar jämställdheten efter. Vi kan se att 75 procent av föräldradagarna tas ut av kvinnor och att 25 procent tas ut av män. Men vi kan också se hur många dagar man är hemma. Då handlar det om 90 procent. Kvinnor är alltså hemma också obetalda dagar. Man kan alltså se att jämställdhetsproblemet är ännu större än det man kan se i fråga om uttagna föräldradagar. Kvinnor förlorar ännu mer ekonomiskt, eftersom de är hemma utan att få betalt.

Vi ser de enorma effekter som det här får för familjerna men framför allt när det gäller kvinnornas arbetsliv. Det är här de 3,6 miljonerna uppstår. Kvinnor tjänar alltså under ett arbetsliv 3,6 miljoner mindre än män. Då räknar vi inte ens in pensionen – då blir problemet ännu värre. Men i det här läget måste vi göra någonting, och då måste jämställdheten vara det viktigaste.

Jämställdhet är inte att 100 procent av dagarna tas ut av den ena eller den andra föräldern. Familjer kan se olika ut. Det kan vara två mammor. Det kan vara två pappor. Men vi kan ta den vanligaste konstellationen: en man och en kvinna. Vi vill inte att papporna ska vara hemma 100 procent. Vi vill inte heller att mammorna ska vara det.

Det är därför de vikta föräldramånaderna finns, och det är viktigt att komma ihåg att de är vikta för båda föräldrarna. Det är alltså inte bara pappamånader, utan det är också mammamånader. Det innebär att om man till exempel skulle öka med en vikt månad till så ökar man för båda föräldrarna. Det är jämställdhet som ska främjas.

Jag tycker att det är viktigt att påminna om den diskussionen. Nu talas det om valfrihet, men den förra mandatperioden var det faktiskt jämställdheten som hade strukits. Det skulle inte vara ett viktigt uppdrag i informationen att främja jämställdheten. Men det är det som är den stora utmaningen när det gäller föräldraförsäkringen. Vi ser ju de enorma konsekvenserna i arbetslivet och i familjelivet, där mönstret etableras med

kvinnor som sköter hemarbetet, ofta går ned till deltid och förlorar mycket lönemässigt, även om hon jobbar heltid efter föräldraledigheten.

Det här är alldeles för viktigt för att viftas bort. Valfriheten är på ett sätt problemet i dag, för det här är inte en individuell försäkring som alla våra andra försäkringar. Det är därför som det för jämställdheten är så viktigt att gå fram med ytterligare en vikt föräldramånad. I informationen borde det vara en självklarhet att jämställdheten är det allra viktigaste.

Anf. 120 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag vill tacka Johan Forssell för att han lyfter upp den här debatten och ger mig en möjlighet att tydliggöra detta.

Regeringen har inte strukit det mål som Johan Forssell pekar på. Kunskapsmålet finns kvar även i årets regleringsbrev, och jag skulle också vilja säga, vilket jag även försökte säga direkt i mitt interpellationssvar, att det är en mycket central del av Försäkringskassans uppdrag och att de förutsättningar som skapas av det som Johan Forssell pekar på, nämligen god kunskap, består även i år.

Att skapa kunskap om regelverket för till exempel föräldraförsäkringen är viktigt. Den uppfattningen delar vi. En sådan kunskap ger nämligen föräldrarna underlag både för val och valfrihet om vilka konsekvenser som valet att till exempel dela föräldrapenningen för med sig för situationen på arbetsmarknaden, för löneutvecklingen, för kontakten med barnet, för fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet i stort, för konsekvenser eventuellt i form av sjukskrivning och som sagt var låga pensioner etcetera, vilket också har bäring på en tidigare debatt som vi har haft här i dag.

Det är också därför regeringen i regleringsbrevet till Försäkringskassan även i år har valt att ha kvar just kunskapsmålet. Jag har därför svårt att egentligen se problematiken som Johan Forssell pekar på. Målet för utgiftsområde 12 ligger fast och är formulerat precis som det har varit tidigare. Det som har skett är att vi har gjort ytterligare en precisering i regleringsbrevet till Försäkringskassan. Informationsuppdraget ligger tydligt kvar som en del av detta.

Man måste också vara klar över att det är en ny, feministisk regering som har tillträtt. Det handlar om en ambitionshöjning som följer av detta, och därför är också det en del av förklaringen till att Försäkringskassans mål har förtydligats ytterligare kopplat till det här. Att vara en feministisk regering innebär att vi sätter jämställdheten i centrum i såväl det nationella som internationella arbetet. I praktiken handlar det också om att vi vill göra en kraftfull skillnad.

Därför är det också naturligt att det här perspektivet är med även när det gäller tydligheten i styrningen av våra myndigheter. Där har regeringen inte på en enda punkt varit otydlig med att vi ser just föräldraförsäkringen och vikten av ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen som oerhört viktigt för att flytta fram positionerna inom jämställdhetsområdet.

Målet för utgiftsområde 12 ligger som sagt var fast. Sedan har vi i de överväganden som vi har gjort när vi har formulerat regleringsbrevet tagit hänsyn även till andra delar, till exempel det jämställdhetspolitiska målet

som också det är fastställt av riksdagen och avser samtliga politikområden
– även den ekonomiska familjepolitiken.

Där finns bland annat ett delmål som talar om just vikten av en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet som självklart också har påverkat de överväganden som regeringen har gjort när vi har specificerat just Försäkringskassans uppdrag i regleringsbrevet.

Anf. 121 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag blir lite fundersam när jag hör statsrådets svar här och faktiskt ännu mer när jag läser det svar som avgetts. Jag ska inte säga att regeringen inte känner till exakt vad ett regleringsbrev syftar till, men jag blir lite bekymrad när jag hör hur man ser på dem.

Jag läser ur svaret, herr talman: ”Mål för myndigheterna kan föras in i regleringsbrevet om det finns ett behov av att för det kommande året tydliggöra regeringens prioriteringar.”

Om det kan man säga två saker. För det första är inte mål och prioriteringar alls samma sak. Det är faktiskt två helt olika saker. För det andra vänder jag mig mot själva grundansatsen, för den är nämligen fel. Hos Ekonomistyrningsverket kan man läsa hur de ser på regleringsbrevet. De säger så här: ”Innehållet i regleringsbrevet utgår från riksdagens beslut om statsbudgeten och regeringens ambitioner.”

Här är alltså två saker som regeringen ska hålla i huvudet samtidigt. Det är dels det som Annika Strandhäll talar om, det vill säga prioriteringar, vad man vill göra och allt detta, dels de beslut som fattas här i kammaren. Det är kanske lite typiskt, mot bakgrund av de diskussioner vi har haft tidigare, att Annika Strandhäll väljer att utelämna just riksdagen i det här sammanhanget.

Regleringsbrevet är inte regeringens egen lilla önskestund. Så fungerar det inte, utan de bygger faktiskt på de beslut som vi fattar i den här kammaren, väldigt omedelbart när det gäller de ekonomiska anslagen naturligtvis men också på just själva innehållet.

Jag vill betona att Annika Strandhäll inte har fått stöd för något beslut i den här kammaren som stöder att valfriheten ska tas bort som mål. Det är faktiskt vad som har hänt. Det är sant att Försäkringskassan ska fortsätta sprida kunskap om sitt regelverk, men vad statsrådet har gjort är att plocka bort vad detta ska syfta till, nämligen att uppnå just valfriheten.

Detta är ett regleringsbrev på 31 sidor. Inte någonstans finns valfriheten med, utan det har tagits bort överallt.

Jag ställde frågan om tankeexperimentet till statsrådet. Jag fick inget svar, men det finns ju fler möjligheter. Vi har en ordning i Sverige där folket utser riksdagen, och sedan utser riksdagen statsminister och regering. Regeringen styr sedan myndigheterna. Det är sunt förnuft att allt detta måste hänga ihop. Man kan inte ha en riksdag som säger en sak och en regering som gör något helt annat. Då blir det fel i systemet.

Jag har den största respekt för att det finns olika uppfattningar i sak. Jag hör ju flera socialdemokrater här i talarstolen, och jag har full respekt för era uppfattningar. Men mitt budskap till er är, herr talman, att om ni inte är nöjda med de beslut som riksdagen fattar, arbeta då för att förändra

dem! Strunta inte bara i dem, kör inte över dem eller ta en rövare och hoppas att ingen kommer på er, för det är faktiskt väldigt dålig politik.

Målet för utgiftsområdet är fortfarande att öka valfriheten. Det sa Annika Strandhäll själv. När nu regeringen har valt att stryka målet om valfrihet i Försäkringskassans regleringsbrev, hur ska man då uppnå målet om det inte längre ska finnas med i regleringsbrevet? Det kan man fundera på.

Vad har regeringen för andra spännande initiativ för att uppnå det mål om valfrihet som den här kammaren har antagit? Det vore roligt att få höra.

Anf. 122 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Att valfriheten skulle tas bort är en fråga om tolkning. Om man informerar om det regelverk som gäller informerar man också om de valmöjligheter som finns. Jag förstår över huvud taget inte diskussionen.

Det är också konstigt att det skulle vara ett problem att frågan om jämställdhet tas med. Detta borde självklart prioriteras när man ser hur uttaget i föräldraförsäkringen ser ut och konsekvenserna. Debattörer i andra debatter har varit överens om att det är ett problem. Att i denna debatt koka ned till att jämställdhet ställs mot valfrihet är märkligt. Vi är väl överens om att jämställdhet ska främjas. När man informerar om regelverket främjar man automatiskt valfrihet eftersom det framkommer information om vilka alternativ som finns för familjen. Det ordet behöver över huvud taget inte finnas med utan det är en självklarhet om det finns bra information.

Om Försäkringskassan förstärks ökar möjligheten att informera fler. En pressad organisation har också varit ett problem. Vi måste ändå vara överens om att möjligheten till bättre information och frågan om jämställdhet måste vara med i sammanhanget med tanke på de negativa konsekvenser vi kan se, inte minst i fråga om kvinnors löner och pensioner kopplade till det ojämslidda uttaget.

Det här är en märklig diskussion. Det handlar egentligen om en tolkning av att valfriheten har tagits bort. Men genom att informera om systemet blir det också automatiskt valfrihet.

Anf. 123 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Nu blir jag lite fundersam, Johan Forssell. Regeringen har följt riksdagens beslut till punkt och pricka. Målet för utgiftsområdet ligger fast. Det är formulerat enligt följande: ”Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard samt ökad valfrihet och stärkt makt över den egna livssituationen för alla barnfamiljer.” Det var det målet riksdagen beslutade. Det målet ligger fast. Regeringen har gjort precis som kammaren ville.

Regeringen har sedan dessutom tydligt behållit informationsmålet, kunskapsmålet, i regleringsbrevet till Försäkringskassan. Målet är att information ska ges om regelverket så att föräldrarna på ett tydligt sätt ska

ha en valfrihet och förstå konsekvenserna av de val de eventuellt gör. Det hänger tydligt ihop.

Regeringen i egenskap av en feministisk regering tar hänsyn till det av riksdagen fastställda jämställdhetspolitiska målet i regleringsbrevet. I det här fallet handlar det om delmålet som handlar om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Regeringen måste då fråga sig hur man som en feministisk regering kan väga in ett sådant mål i styrningen av myndigheten. Då får regeringen överväga när denna ojämställdhet uppstår. Jo, i samband med familjebildning, och det är den part som tar ut en större del – oavsett om det är en man eller kvinna – av föräldraförsäkringen som också är den part som tenderar att ta på sig en större del av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Därför är det alldeles särskilt viktigt, kopplat till riksdagens jämställdhetspolitiska mål, att precisera detta i förhållande till myndigheten.

Jag har svårt att i dag riktigt förstå vari oenigheten består. Regeringen har gjort precis som riksdagen har sagt. Vi har dessutom vägt in det jämställdhetspolitiska målet, som också riksdagen har fastställt och som avser samtliga politikområden, och vi har gjort en precisering som kan leda i rätt riktning.

Anf. 124 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag vet inte om det är symtomatiskt för denna regering att regeringen fattar beslut om att i ett regleringsbrev ta bort Försäkringskassans mål om att arbeta för valfrihet. Det är vad vi talar om, inte målet för utgiftspolitik i stort. Det har riksdagen fattat beslut om.

Regeringen tar bort målet för Försäkringskassan. Sedan undrar Annika Strandhäll vad problemet är. Hon förstår inte. Det är märkligt i både sak och form.

Vi ska komma ihåg en sak, nämligen att i det tidigare regleringsbrevet för Försäkringskassan ställdes inte jämställdhet mot valfrihet. Båda sakerna fanns med. De enda som har gjort detta i denna debatt är regeringen och dess företrädare. Det är ni som står bakom politiken som har behållit jämställdheten. Jag har inga problem med det utan det är bra. Mitt problem är att allt som handlar om valfrihet har försvunnit. På 31 sidor finns inte den frågan med, trots att riksdagen har sagt att målet ska vara kvar.

Jag måste upprepa min fråga: Hur ska Försäkringskassan kunna arbeta för det mål som riksdagen har slagit fast när regeringen har tagit bort det ur regleringsbrevet till Försäkringskassan?

Annika Strandhäll kanske tycker att jag är överdrivet formalistisk, nitisk eller jobbig i största allmänhet. Jag vet inte. Jag tar inte upp denna fråga för att jag tycker att det är roligt. Den är viktig dels för föräldrarna som i möte med Försäkringskassan ska få rätt information, dels för att de beslut som riksdagen fattar, gilla dem eller inte, ska betyda något. Det handlar till syvende och sist om respekten för väljarna.

Jag vill tacka för diskussionen. Jag hoppas att jag slipper besvära statsrådet och ta upp hennes tid med fler interpellationer om varför

regeringen inte gör vad riksdagen har fattat beslut om. De beslut som riksdagen fattar ska följas.

Anf. 125 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag konstaterar avslutningsvis att regeringen i det här fallet har gjort precis det som riksdagen bad om – till punkt och pricka. Målet ligger fast.

Låt oss titta på skillnaderna, den precisering jag talar om, när det gäller regleringsbrevet till Försäkringskassan. Det handlade tidigare om att Försäkringskassans information ”ska ge föräldrar goda kunskaper om föräldraförsäkringens regelverk och därmed skapa förutsättningar för valfrihet i ett jämställt föräldraskap och makt över livssituationen”. Fint!

Det regeringen nu har skrivit är: "Försäkringskassan ska verka för ett jämställt användande av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Försäkringskassans information ska bidra till att föräldrar får bättre kunskap om föräldraförsäkringens regelverk."

Föräldrarna ska informeras om föräldraförsäkringens regelverk. Själva syftet med den valfrihet som vi pratar om här handlar om att föräldrarna ska få en kunskap om försäkringen som innebär att de ska förstå att de olika val de kan göra när det gäller fördelning av föräldrapenningen kan få konsekvenser. Det är exakt vad som ligger kvar. Det är något lite mer tydlig precisering om att det faktiskt kan vara just användandet av föräldrapenning och den tillfälliga föräldrapenningen – precis som vi vet – som är det som verkligen påverkar.

Jag konstaterar till syvende och sist att jag får tacka Johan Forssell för debatten. Regeringens uppfattning är att vi har följt riksdagens beslut till punkt och pricka. Jag ser fram emot eventuella fortsatta debatter i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 23 Svar på interpellation 2014/15:348 om förutsättningarna för kvinnors företagande i välfärdssektorn

Anf. 126 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Said Abdu har frågat mig om jag har tagit något initiativ till en analys för att granska vilka konsekvenser överenskommelsen med Vänsterpartiet om "en välfärd utan vinstintresse" kan få för möjligheten att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

Det påstås ibland att åtgärder för att se till att våra skattepengar används till det de är avsedda för skulle vara negativt för kvinnors företagande. Jag anser att det är en förlegad syn att utgå från att kvinnor bara kan driva företag inom välfärden. Det stämmer inte heller överens med verkligheten, eftersom de som har ledande positioner i de största välfärdsföretagen i de flesta fall är män. Den könssegregerade arbetsmarknaden är ett omvittnat problem, men den är inte kopplad till frågan om vinster i skattefinansierade välfärdsföretag, utan har helt andra orsaker.

En granskning av Dagens Arena visar att nio av tio riskkapitalägda välfärdsbolag har manliga direktörer. Av granskningen framgår att det är ont om kvinnor på ledande positioner i de dominerande vård- och utbildningskoncernerna. 12 av de 15 största aktörerna har manliga toppchefer, detta samtidigt som nästan 80 procent av de anställda är kvinnor.

Genom att se till att skattepengar används i verksamheten i stället för att bli till stora vinster som delas ut till ägarna skapas utrymme att satsa mer på kvaliteten. Vilka medarbetare i välfärden, kvinnor som män, skulle tacka nej till en extra kollega? Frågan om vinster i välfärden handlar därför

i hög grad om arbetsvillkoren för de många kvinnor och män som arbetar i välfärden – de kommer alltid att vara fler än de som befinner sig i ledande positioner. Det handlar också om att skattepengar ska gå till det de är avsedda för, nämligen till verksamhet för medborgarna, inte vinst till ägarna. Att eventuella överskott återförs till den verksamhet de är avsedda för kan bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken och öka förutsättningarna för att de som jobbar i välfärden har sjysta villkor.

Anf. 127 SAID ABDU (FP):

Herr talman! Jag har ställt en fråga till civilminister Ardalan Shekarabi. Efter att ha hört civilministern måste jag konstatera att jag ännu inte fått svar på min fråga.

Jag ska ta det från början. Valfrihetsreformerna i offentlig sektor underlättar för kvinnligt företagande och kvinnligt chefskap. Vi har de senaste åren sett att kvinnors företagande ökat. För tio år sedan drev 5,9 procent av kvinnorna företag. Nu har andelen ökat till 7,5 procent. Vi anser att det till stor del är en följd av de förbättringar som skett i förutsättningarna för företagande inom de områden där kvinnor arbetar. Dessvärre vill den rödgröna regeringen nu dra undan mattan för dessa kvinnor och dessa företag.

Herr talman! Statsrådet anger att det är en förlegad syn att utgå från att kvinnor bara kan driva företag inom välfärden. Självklart driver kvinnor liksom män företag inom en rad olika områden, men min fråga till statsrådet handlade om huruvida regeringen gjort en jämställdhetsanalys innan det beslutades om att försvåra företagandet inom välfärdssektorn.

Som statsrådet anger är ca 80 procent av de anställda inom välfärdssektorn kvinnor. Som företagare vet jag att de flesta som driver företag gör det inom ett område där de själva har expertis. Genom egna erfarenheter väcks tankar och idéer om hur man skulle kunna förbättra den verksamhet man arbetar i. Eftersom kvinnor i större utsträckning än män är verksamma inom vård och omsorg är det naturligt att det inom denna bransch finns ett större utbud för företagsamma kvinnor än för män. Jag konstaterar också att kvinnodominansen inom vård- och omsorgsbranschen kan ses bland företagsledarna, varav 54 procent är kvinnor. I det privata näringslivet är det 28 procent.

Herr talman! Folkpartiet driver på för företag och för feminism. För mig är det tydligt att statsrådet och regeringen inte satt på sig jämställdhetsglasögonen när det gäller välfärdsföretagen och inte heller vid regeringens utnämningar eller när man som häromdagen valde att avsluta ett ambassadörsnätverk med över 800 kvinnliga företagare.

Herr talman! I sitt svar hänvisar statsrådet endast till de riskkapitalägda välfärdsbolagen. Därigenom visar statsrådet på en förbluffande okunnighet när det gäller de små och medelstora företag som dagligen utträttar stordåd inom välfärden. I stället för att fokusera på de riskkapitalägda företagen tycker jag att vi ska titta på andra siffror. 98,8 procent av företagen inom sektorn har färre än 50 anställda, och nio av tio har under tio anställda. Bland de företag som drivs inom valfrihetssystemet

är det 80 procent som ägs eller drivs av en kvinna eller har en kvinna som vd. Vi talar alltså inte om riskkapitalbolag, utan om människor av kött och blod som varje dag går till jobbet.

Herr talman! Vi börjar bli vana. Det är alltför ofta som den rödgröna regeringen ignorerar de små och medelstora företagen, som jag i sammanhanget kan passa på att berätta är de som bidrar till fyra av fem jobb. Företagare misstänkliggörs ständigt av representanter från den rödgröna regeringen.

Jag ska återgå till den fråga jag ställde i interpellationen. Har statsrådet tagit initiativ till en analys för att granska vilka konsekvenser överenskommelsen med Vänsterpartiet om ”en välfärd utan vinstintresse” kan få för möjligheten att uppnå målen för jämställdhetspolitiken? Mer specifikt gäller frågan den ekonomiska jämställdheten, som är nära kopplad till hur vi får fler kvinnliga företagare och kvinnliga chefer. Jag vill även fråga hur statsrådet ser på ökningen av kvinnors företagande under senare år och kopplingen till nya företag inom välfärdssektorn.

Anf. 128 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det finns många goda exempel på kvinnligt och manligt företagande inom välfärden. Regeringen anser att det är viktigt att fler företag drivs av kvinnor och vill se en sådan utveckling. Trots att kvinnor är i stor majoritet bland dem som arbetar i vård- och omsorgssektorn framgår det av Vårdföretagarnas egen rapport att kvinnor är klart underrepresenterade i ledande befattningar i förhållande till hur många som arbetar i sektorn. Kvinnor utgör 82 procent av alla som arbetar inom vården och omsorgen, men endast 54 procent av företagsledarna, som Said Abdu sa.

Jag vill vara tydlig med att välfärdsverksamheterna är till för brukarna, inte företagsledarna. Jag tror att vi är överens om att syftet med de reformer som möjliggjort för privata aktörer att vara med och utveckla välfärden aldrig har varit att låta riskkapitalbolag tjäna miljarder på skattefinansierad vård- och omsorgsverksamhet. Tyvärr hamnade vi där.

Vi ska värna valfriheten och ha en mångfald av olika aktörer. Men vi ska samtidigt ha ett system som garanterar att skattemedlen återinvesteras i verksamheterna och inte går till vinst till ägarna. Regeringen har tillsatt Utredningen om reglering av offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster, som ska ge förslag på hur vi kan garantera brukarna att skattemedel går till den verksamhet de är avsedda för.

Jag vill också betona att regeringen tar jämställdhetsmålen på största allvar. Vi vet att när den gemensamt finansierade välfärden brister är det kvinnor som i stor utsträckning går ned i arbetstid för att ta hand om sina anhöriga. Att deltidsarbete påverkar pensionen och sjukpenningen är ingen nyhet. Vi vet att det är kvinnor som i stor utsträckning går delade turer på äldreboendena när företagen skär ned på sina personalkostnader för att öka sin vinst. Det är därför regeringen vill skapa ordning och reda i välfärden.

Anf. 129 SAID ABDU (FP):

Herr talman! Jag tänker fokusera lite grann på hur regeringen skapar osäkerhet för dessa jobbskapande kvinnor. Som jobbskapande företagare finns det få saker som jag ogillar så mycket som osäkerhet. Men den nya regeringen sprider osäkerhet. Efter Miljöpartiets stoppultimatium om Förbifart Stockholm har vi bombarderats med näringsfientliga utredningar om alltifrån att stoppa det näringsgivande affärsflyget från Bromma till att stoppa det jobbskapande välfärdsföretagandet.

Jag förstår de välfärdsföretag som nu hotas av regeringens politik. Men jag är inte ensam. Jag hade önskat att statsrådet hade lyssnat bättre till de egna leden. Det är nämligen så att den tidigare socialdemokratiska finansministern Kjell-Olof Feldt är tydlig i sin kritik mot osäkerhetsregeringens utredningsdirektiv om vinster i välfärden.

I Dagens Nyheter den 4 april på s. 20 säger han: ”Direktivet är formulerat så att det stänger utrymmet för normala företagsbeslut, till exempel om antalet anställda. Samtidigt finns en stor mängd företag inom vård, skola och omsorg som nu riskerar att bli utsatta för konfiskation. Det borde inte kunna ske i ett rättssamhälle, vilket jag hoppas att utredaren Ilmar Reepalu inser.”

Min fråga till statsrådet är: Har statsrådet insett detta? Eller kommer statsrådet likt sin partikollega att sitta i kammaren om några år och rimma på löntagarfonder? Sedan vill jag även ha svar på den tidigare frågan om hur statsrådet ser på ökningen av kvinnors företagande under senare år och kopplingen till den ökande företagsamheten.

Anf. 130 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill försäkra Said Abdu att regeringen har engagemang och vilja att skapa ordning och reda i välfärden. Det är vår skyldighet att skapa ordning och reda i välfärden och se till att vi har kvalitetskrav som innebär att det inte är möjligt att dra ned på antalet medarbetare i offentliga välfärdsverksamheter för att dela ut vinst till aktieägarna.

Det är vår skyldighet att se till att medarbetarna i välfärden får de bästa möjliga förutsättningarna att utföra de tjänster som är viktiga för jämställdheten och för utvecklingen i vårt land. Därför måste vi vidta åtgärder. Jag vill påminna Said Abdu om att partiledaren för Folkpartiet i många uttalanden under de senaste åren har krävt att vi ska skärpa den lagstiftning som reglerar privat utförd offentligt finansierad välfärd.

Den förra regeringen tillsatte minst två utredningar med syftet att skärpa regelverket så att man just skulle få hårdare kvalitetskrav och stoppa en utveckling där man drar ned på personalen för att dela ut vinst till aktieägarna.

Den här regeringen tar jämställdhetsmålen på allvar. Då måste vi också skapa ordning och reda i välfärden. Välfärden är en otroligt viktig grundförutsättning för att vi ska kunna skapa ett jämställt samhälle. Jag vill uppmuntra både män och kvinnor att starta och driva företag inom

välfrädsverksamheterna, inom vård- och omsorgssektorn. Men då ska det vara hög kvalitet och vara brukarna och inte vinstintresset som står i fokus.

Jag vänder mig starkt mot att reducera kampen för jämställdhet till kvinnors företagande i välfärdssktorn. Ett jämställt samhälle varken börjar eller slutar där. Verkligheten är att kvinnor tjänar 86 procent av mäns lön. Kvinnorna tar ut 75 procent av dagarna i föräldraförsäkringen. Kvinnor ägnar en timme mer per dag åt obetalt arbete medan män ägnar en och en halv timme mer åt betalt arbete. Det får stora konsekvenser för kvinnors ekonomiska frihet. Det handlar inte om vinster i skattefinansierade välfärdsföretag utan har helt andra orsaker.

Vi behöver förändra normer och värderingar om vad som är manligt och kvinnligt för att ge varje individ förutsättningar att förverkliga sig själv och sin potential. Det är min övertygelse att samhällen som tar till vara hela befolkningens kompetens är både starkare och mer välmående.

Som jag nämnde tidigare är välfärdssktorn till för brukarna, inte företagsledarna. Vinstintresset hör inte hemma i välfärden. Vi pratar inte om en marknad. Vi pratar om grundläggande tjänster i ett samhälle som finansieras gemensamt av oss med skattemedel.

Att framhålla välfärdssktorn som den enda sektor där kvinnor kan ha ledande befattningar riskerar att leda till att den könssegregerade arbetsmarknaden består och att kvinnors företagande är avgränsat till marknader där vinstintresset inte ska vara styrande. Jag ställer mig frågande till på vilket sätt det leder till förändrade könsrelationer där män och kvinnor deltar på lika villkor.

Anf. 131 SAID ABDU (FP):

Herr talman! Det märks att det finns få företagare i regeringen. Om så hade varit fallet hade man vetat att vinst är något positivt och inte något som kan utredas bort i Regeringskansliets korridorer. Vinst är nödvändigt för att bedriva en verksamhet. Utan vinst finns inget utrymme för att återinvestera pengar i företag. Det finns ingen säkerhet, bara en oro för att staten ska lägga vantarna på verksamhetens överskott. De jobbskapande företagen lämnas med regeringens osäkerhetspolitik.

Herr talman! Vård och omsorg hör till de mest personalintensiva sektorerna. Här slår osäkerhetsregeringens höjda skatter på jobb och företagande särskilt hårt. De välfärdsföretag som vill satsa på utökad personal och ge unga en väg in på arbetsmarknaden tvingas i stället förbereda sig på Vänsterns stålbad. Redan nu tvingas tyvärr organisationer parera straffskatten på ungdomsjobben.

Välfärdsföretagandet har gett vårt land många nya entreprenörer. Flera av dem har varit kvinnor. Det har varit allt från nischade persiska äldreboenden till sjukvård som spirar i hela vårt land. Här finns även ett stort antal kvinnor som är företagsledare och förebilder för många kvinnor som står på tröskeln till att starta eget företag. Samhället ska inte lägga krokben för dessa verksamheter, utan vi ska stödja dem.

Slutligen vill jag gärna ha svar på min andra fråga om konfiskationen och utredningsdirektiven.

Anf. 132 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! En förutsättning för en stark jämställdhet är att den offentligt finansierade välfärden fungerar väl. Ett steg mot att uppnå jämställdhetsmålen är därför att skapa ordning och reda i välfärden. Skattemedlen ska gå till den verksamhet de är avsedda för och inte som vinst till ägarna.

Jag tror på valfrihet och att kvaliteten i välfärden mår bra av en mångfald av aktörer. Men välfärdssektorns uppdrag är inte i första hand att främja företagande. Välfärden är i första hand till för brukarna och för att de som arbetar med detta viktiga samhällsuppdrag ska ges goda arbetsvillkor och goda förutsättningar att fullfölja uppdraget. När företagares vinstintresse står i konflikt med samhällets och medborgares intresse av välfärd får företagarna stå tillbaka.

Jag vill avslutningsvis tacka Said Abdu för interpellationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 24 Svar på interpellation 2014/15:360 om skatteutjämningsystemet och bostadsmiljarden

Anf. 133 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat finansministern dels om hon har gjort det ställningstagandet att skatteutjämningsystemet gynnar tillväxten för de kommuner som får betala in pengar till systemet, dels vilka initiativ finansministern har tagit för att uppfylla löftet som lämnades i valrörelsen om att pengarna från tillväxtmiljarden skulle stimulera bostadsbyggandet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Den parlamentariska kommitté som senast gjorde en översyn av utformningen av den kommunalekonomiska utjämnningen hade bland annat i uppdrag att utreda om det finns tillväxthämmande faktorer i inkomstutjämnningen. En enig kommitté bedömde att det saknas belägg för att inkomstutjämnningen är tillväxthämmande. Kommittén menade att tillväxt sker i lokala arbetsmarknadsregioner där kärn- och kranskommuner är ömsesidigt beroende av varandra. Den ekonomiska tillväxten i respektive arbetsmarknadsregion bestäms inte av var man bor utan av var man arbetar. En hög inkomst per invånare i många förortskommuner speglar snarare attraktiviteten i boendemiljön än en hög tillväxt kopplad till ekonomisk aktivitet. Jag delar kommitténs uppfattning.

Det är dock viktigt att negativa marginaleffekter inte uppstår på grund av inkomstutjämnningen. Sådana effekter kan uppstå om utjämnningen skulle baseras på den genomsnittliga skattesatsen. En kommun med låg skattesats skulle då kunna få en bidragsminskning som är större än ökningen av skatteintäkterna, om kommunens skattekraft ökar snabbare än

den genomsnittliga skattekraften. Därför reduceras de medelskattesatser som används i beräkningarna av bidrag och avgifter i inkomstutjämningen. Den ytterligare reduktion av medelskattesatserna till 60 procent för de kommuner och landsting som betalar avgift, som genomfördes 2014, är dock mer än vad som krävs för att undvika sådana negativa marginaleffekter.

Med det sagt vill jag framhålla vikten av att en avvägning görs mellan å ena sidan inkomstutjämnings eventuella inverkan på tillväxten och å andra sidan behovet av en långtgående utjämning. Att en kommun har en hög skattekraft behöver inte föranledas av att det finns ett stort antal arbetstillfällen i kommunen, utan kan bero på att en stor andel av befolkningen har sina arbetsplatser belägna i andra kommuner.

När det gäller frågan om vilka initiativ som har tagits för att öka nybyggnationen av bostäder kommer regeringen i budgetpropositionen för 2016 att återkomma med förslag på incitament till kommunerna för ökat bostadsbyggande.

Anf. 134 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill givetvis tacka civilministern för svaret.

Det är klart att även jag anser att hela Sverige ska kunna leva. Det är viktigt att säga det. Annars blir jag beskylld för något annat. Det behövs en utjämning mellan landets kommuner, men dagens utjämningsystem är utformat på ett sätt som ställer kommunerna mot varandra.

Kostnaden för utjämningsen bör staten stå för, inte de 13 kommunerna och ett enda landsting. Det är landstinget som finns i Stockholm. Av de 13 kommunerna finns 10 i Stockholm. När det gäller landstinget är Stockholms läns landsting också det enda landsting som bidrar till utjämning över huvud taget, och det landstinget har högst landstingskatt.

När jag lyssnar på civilministern låter det som att det främst skulle vara kommuner runt storstäderna som drabbas. Men nu kommer även Kiruna och Gällivare att få betala. De största mottagarna är kommuner i urbaniserade regioner. Det är Malmö, Göteborg, Norrköping och Eskilstuna. Min fråga i interpellationen var om statsrådet har gjort ställningstagandet att skatteutjämningsystemet gynnar tillväxten för de kommuner som får betala in till systemet och vilka initiativ statsrådet har tagit för att uppfylla de löften som lämnades i valrörelsen om att pengarna från tillväxtmiljarden skulle stimulera bostadsbyggande.

När det gäller om skatteutjämningsystemet gynnar tillväxten har statsrådet svarat att han står bakom den parlamentariska kommittén som kom fram till att det saknas belägg. Skatteutjämningsen är inte tillväxthämmande. Tillväxten sker i de lokala arbetsmarknadsregionerna. Att kommittén kom fram till att inkomstutjämning inte är tillväxthämmande grundas på en översiktlig utredning utan tillräcklig analys. Flertalet av de kommuner som får betala, främst i Stockholmsregionen, föreslog att det skulle tillsättas en mer kvalificerad utredning för att utreda möjligheterna till en inkomstutjämning som ger

incitament till tillväxt och ökad sysselsättning. De menade också att kostnads- och inkomstutjämnningen ska ses i ett större sammanhang.

Dagens inkomstutjämnning där de 13 kommunerna betalar och alla andra kommuner garanteras en skattekraft högre än den egna kan inte ge ett incitament till att öka den egna tillväxten och skattekraften då en sådan ökning motsvaras av ett nästan lika stort bidragsbortfall. För de kommuner som har en egen skattekraft över den garanterade nivån finns inga incitament för tillväxt då denna i princip försvinner i en ökad skatteutjämningsavgift.

Herr talman! Jag anser att kommunens skatteintäkter ska gå till välfärdens kärna – skola, vård och omsorg. Kan civilministern, när det gäller Göteborg, motivera att den kostnad som exempelvis Täby får betala till Göteborg är lika stor som kostnaden för 120 lärare i Täby? Det gäller den kostnadsökning som kommer att komma med det nya skatteutjämnningssystemet. Och då ska man finansiera sex timmars arbetsdag i Göteborg. Det anser jag inte vara välfärdens kärna.

När det gäller att stimulera bostadsbyggandet får jag svaret att regeringen återkommer i frågan. Men i dagarna kunde vi läsa att regeringen kommer att vidta en del försämringar. Det gäller försämring av ROT-avdraget för att finansiera kanske först och främst hyresrätter där det är bostadsbrist, med största sannolikhet i storstadsområdena. Det handlar om förslag som modulhus, som med största sannolikhet också kommer att bli väldigt dyra. Frågan är då vem som ska betala det.

Min fråga är nu: Kommer regeringen att göra en mer grundlig utredning av skatteutjämnningssystemet och av om det gynnar tillväxten för de kommuner som betalar in?

Anf. 135 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Om vi tittar på omfördelningen över landet kan vi se att skatteutjämnningen är en liten del. Det handlar om knappt 1 procent. Det är 1 miljard kronor, men mycket större omfördelning sker med statliga pengar. Här framställs det som att det bara är kommunerna som fördelar, men det är framför allt staten.

Syftet är att kompensera kommuner som har en service utöver genomsnittet. Det handlar om extra förskolekostnader och skolkostnader ifall man har många barn. Ifall man har många äldre blir det större omsorgs- och vårdkostnader. Det kan handla om att långa avstånd blir dyrt för den kommunala servicen. Det här är egentligen ett sätt att stärka likvärdigheten över hela landet.

I exempelvis Skåne, där jag bor, kan man se att två av tre nya jobb som tillkommer i Malmö går till personer som bor utanför Malmö. De pendlar alltså in och jobbar i Malmö men åker tillbaka till sin hemkommun, som ofta är en kommun med lägre skatt än Malmö.

För Vellinge, som är en riktig pendlingskommun, gäller det omvända. Många som bor i Vellinge pendlar till andra städer. Där finns det bara täckning för en tredjedel av kommuninvånarna när det gäller

arbetstillfällena. Det innebär att majoriteten pendlar till andra kommuner, inte minst till Malmö.

Då förstår man att man inte kan se det statistiskt, som en kamp mellan olika kommuner där Vellinge skulle ses som en förlorare. Vellinge vinner nämligen mycket på att invånarna kan pendla till exempelvis Malmö för att arbeta. Däremot får Malmö, som till exempel har många barn, ta del av skatteutjämnningen. Om man tar med arbetstillfällena, vilket ministern också nämner, blir det ännu tydligare att det inte handlar om en orättvisa som drabbar vissa kommuner. Det är tvärtom ett sätt att öka rättvisan och likvärdigheten i alla kommuner.

En del kommuner som får betala i det här systemet har låg skattesats men får ändå in mycket pengar eftersom många i kommunerna har jobb och högre inkomster. Att ha låg skatt kan dessutom vara ett sätt att dra till sig invånare. Därmed har man ändå täckning för den kommunala servicen. Självklart bidrar också andra kommuner till den kommunala servicen. Till exempel bidrar Malmö med fritids- och kulturliv även för kranskommunerna.

Det är alltså inte så enkelt att man kan dela upp kommunerna med gränser, utan det finns ett symbiotiskt förhållande mellan kommunerna, inte minst när det gäller kranskommunerna. Det är också en bra bakgrund till att skatteutjämnningssystemet finns.

Det har funnits problem i systemet. Man förutsätter till exempel att alla barn i en kommun får förskola. Det behöver inte alls vara på det sättet. Om man tar med det i beräkningen blir det den faktiska kommunala servicen. Det blir ännu mer rätt riktat och riktigt i det nya systemet.

Med tanke på beroendeförhållandet som finns och med tanke på att likvärdigheten faktiskt är hotad när det är stora skillnader ökar det här snarare rättvisan. Man kan inte ens säga att kommunerna som betalar är förlorare eftersom de i det stora hela är vinnare, bland annat genom det ömsesidiga beroendet av andra kommuner för arbetstillfällena, service med mera.

Anf. 136 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det märks i diskussionen att det här är komplexa och viktiga frågor för hur vi ska kunna finansiera välfärdsverksamheterna och offentliga verksamheter på ett sätt som innebär att vi garanterar likvärdigheten och gynnar tillväxten i vårt land.

Syftet med utjämnningssystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting i landet att kunna tillhandahålla sina invånare likvärdig offentlig service oberoende av invånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden. Meningen är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på strukturella skillnader.

Mot denna bakgrund ansåg den parlamentariska kommitté som senast utredde systemet att incitament för ekonomisk tillväxt och för ökad sysselsättning bör stärkas på annat sätt än inom ramen för inkomstutjämnningen. Även här delar jag kommitténs bedömning.

I Sverige har vi en långtgående utjämning av skillnader i skattekraft och av strukturella kostnadsskillnader mellan kommunerna och mellan landstingen. Skälet till att vi har ett utjämningsystem är att staten har lagt ansvaret för viktiga välfärdstjänster på kommuner och landsting samtidigt som merparten av deras intäkter utgörs av kommunal inkomstskatt. Utan en utjämning – och då i synnerhet av skillnaderna i skattekraft – skulle det inte vara möjligt att upprätthålla en god verksamhet i alla kommuner och landsting.

Bland kommunerna varierar skattekraften mellan 75 och 177 procent av riksgenomsnittet. Årjäng har lägst skattekraft och Danderyd har högst. Utan utjämning skulle Årjäng behöva ha en nästan två och en halv gånger högre skattesats än Danderyd för att få in lika stora skatteintäkter per invånare.

En långtgående utjämning av kommunernas och landstingens ekonomiska förutsättningar är därför nödvändig för att tillgodose att alla invånare kan ges en god kommunal service.

Systemet för kommunalekonomisk utjämning bör även i framtiden skapa likvärdiga förutsättningar för kommunerna och landstingen.

Anf. 137 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! När jag lyssnar till statsrådet och Hillevi Larsson låter det nästan som att jag står för att det inte skulle finnas någon utjämning. Det är inte det vi pratar om; det är klart att vi ska ha det. Hillevi Larsson sa att kommunerna står för en väldigt liten del. Det är just det som är poängen. Inkomstutjämningen uppgår till totalt 60 miljarder, varav de 13 kommunerna och detta landsting står för en inkomstutjämning på 4,8 miljarder, enligt de uppgifter som jag har fått från riksdagens utredningstjänst. Det är alltså en mycket liten del som dessa få kommuner står för.

Jag menar att denna kostnad ska uppföras på staten. Kommuner ska ju inte ställas mot varandra för att Täby, Danderyd, Kiruna eller Gällivare ska betala till andra kommuner. Som jag sa i mitt inledningsanförande hindrar det dessa kommuner att vidta nödvändiga förändringar för att effektivisera sin verksamhet. Det är det som är så fel i systemet, att kommuner ställs mot varandra.

Om man tittar ut i världen har kommunerna möjlighet att ta ut skatt. De skattepengar som tas in i kommunerna ska också gå till kommuninvånarna. Det är väldigt viktigt när vi talar om kommunalskatt.

Anf. 138 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! En åtgärd hade ju varit att bygga hyresrätter. Om man ska rikta någon kritik mot en del kommuners agerande finns det faktiskt kommuner, till exempel Vellinge, som har satt i system att locka till sig höginkomsttagare med hjälp av skatteintäkter. Samtidigt kan kommunen då ha lägre skattesats. Men om man hade byggt hyresrätter hade det kanske flyttat in invånare som inte har så höga inkomster.

Som exempel kan jag nämna Malmö, som bygger hyresrätter och har gjort det under lång tid, även om det såklart behöver byggas ännu mer. Skulle man ta bort utjämningen, vilket incitament skulle det ge? Jo, snarare ett incitament för att den inslagna vägen fungerar bra.

Man talar om välskötta kommuner. Med en välskött kommun menar man att kommunen har lyckats stänga ute dem som har lägre inkomster. Därmed får kommunen en högre skattekraft. Man kan ha lägre skattesats och ändå ha råd med den kommunala servicen. Det är inte vad jag anser vara en välskött kommun. En välskött kommun är en kommun som kan ta hand om alla sina invånare och som ser till att ungdomar inte tvingas flytta till andra kommuner för att de inte får någon bostad eftersom hemkommunen inte bygger några hyresrätter. En välskött kommun är en kommun som tar hand om invånarnas behov fullt ut.

Jag tycker att det är bra att utjämningen finns. Därmed innebär det inte att de kommuner som är med och betalar automatiskt blir förlorare. De är i ett beroendeförhållande till andra kommuner. Gynnar man regionen som sådan, gynnar det också de kommunerna.

När det gäller bostadsbyggande övergår man nu mer till nybyggnation och mindre renovering. ROT-avdraget används till framför allt renovering. Nu satsar vi på nybyggnation, och det är det som verkligen behövs i Malmö, i Vellinge och i många andra kommuner. Det är det vi satsar på.

Anf. 139 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det är viktigt att komma ihåg att det är den kommun som vi är bosatta i som får skatteintäkterna, inte den kommun där vi arbetar.

Som det framgår av diskussionen blir detta extra tydligt i storstadsregionerna. Hillevi Larsson berörde förhållandet mellan Malmö och Vellinge. Malmös skattekraft uppgår till 84 procent av riksgenomsnittet medan grannkommunen Vellinge har en skattekraft på 121 procent. Detta har betydelse för frågan om den kommunalekonomiska utjämningen, och då i synnerhet inkomstutjämningen, samtidigt som det kan ha tillväxthämmande effekter.

I den senaste parlamentariska utredningen som vi har diskuterat gjorde Internationella högskolan i Jönköping en studie av inkomstutjämningen och villkoren för tillväxt i landets kommuner. Av rapporten framgår det att det framför allt är storleken på den lokala arbetsmarknaden som är avgörande för tillväxten. En lokal arbetsmarknadsregion omfattar, med några få undantag, flera kommuner.

Tillväxten i en lokal arbetsmarknadsregion bestäms inte av var man bor utan av var man arbetar. I storstadsregionernas medelstora och små kommuner är inkomsten per invånare betydligt högre än lönesumman, som avser arbetstillfällena i kommunen. Nattlönesumman är med andra ord betydligt högre än daglönesumman.

Detta måste vi ha med oss när vi diskuterar frågan om kommunala inkomstutjämnings.

Anf. 140 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag tror inte att vi kommer att hitta en lösning på denna problematik i kväll. Det är väldigt få människor i landet som förstår sig på hur skatteutjämningsystemet fungerar. Men vi kan ju prata om principerna i alla fall, och det är det vi gör här i kväll.

Det är få kommuner som betalar en relativt liten summa totalt sett, även om det är en stor summa för dessa kommuner. Min hemkommun Täby, till exempel, betalar 400 miljoner per år i skatteutjämningsbidrag. Nu kommer Täby att få betala ytterligare 60 miljoner med de förändringar som regeringen aviserar. Det innebär att det är 460–470 miljoner som Täby kommun måste betala till andra kommuner. Det i sin tur gör att de kommuner som får bidrag inte ställer om sin verksamhet. På så sätt är det tillväxthämmande. Man effektiviserar inte i de kommuner som är mottagare.

I valrörelsen sade Socialdemokraterna att man skulle använda tillväxtmiljarden som alliansregeringen tillförde, eftersom det slog så hårt mot ett fåtal kommuner, för att bygga hyresrätter. Nu hörde vi att ROT-avdraget ska försvinna och att man enligt regeringen ska bygga hyresrätter. Dessa hyresrätter ska då finansieras med bidraget Nya bostäder i storstadsområdena. Det är alltså ett annorlunda system som regeringen föreslår.

Jag anser fortfarande att systemet i grund och botten inte är bra. Det ska finnas en utjämnings, men kommer regeringen att göra en grundlig utredning av skatteutjämningsystemet för att se om det gynnar tillväxten eller inte?

Anf. 141 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill tacka Erik Andersson och Hillevi Larsson för en angelägen diskussion. Det här är en viktig del av vår välfärdsmodell, och vi måste ständigt diskutera hur vi kan utveckla välfärden och då inte minst de finansieringsmodeller som ska garantera likvärdigheten.

Kommuner och landsting är ansvariga för viktiga välfärdstjänster. Den kommunala självstyrelsen är en modell som vi ska vara oerhört stolta över. Den har i internationella jämförelser visat sig fungera väl. För att klara av att tillhandahålla välfärdstjänsterna behöver kommunerna och landstingen därför likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Jag tror att det nog råder stor enighet i Sverige om att vi ska ha den typen av utjämnings.

Samtidigt står vi inför framtida utmaningar till följd av den demografiska utvecklingen, den medicintekniska utvecklingen och kraven på

tillgänglighet och standard. För att kunna tillgodose ökade anspråk på välfärdstjänsterna behöver vi tillväxt. Det tror jag att det också råder enighet om. Det är därför viktigt att ett kommunalekonomiskt utjämningsystem inte motverkar tillväxt.

Som jag nämnde inledningsvis har en enig kommitté bedömt att det saknas belägg för att inkomstutjämnningen är tillväxthämmande. Jag ser ingen anledning att ifrågasätta den bedömningen.

När det gäller utvärdering av det kommunala utjämningsystemet görs detta kontinuerligt. Det är en fråga som regeringen avser att följa noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 25 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2014/15:94 Den nya polisorganisationen – några frågor om personuppgiftsbehandling m.m.

Skrivelse

2014/15:92 Riksrevisionens rapport om bistånd genom internationella organisationer

Motioner

med anledning av prop. 2014/15:68 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

2014/15:3056 av Allan Widman m.fl. (FP, M, C, KD)

2014/15:3061 av Björn Söder och Julia Kronlid (SD)

med anledning av prop. 2014/15:71 Förenklingar i anläggningslagen

2014/15:3053 av Nina Lundström m.fl. (FP)

2014/15:3057 av Caroline Szyber (KD)

2014/15:3058 av Ola Johansson (C)

2014/15:3059 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M)

med anledning av prop. 2014/15:74 Ledningsrätt i tomträtt

2014/15:3055 av Nina Lundström m.fl. (FP)

med anledning av prop. 2014/15:77 Genomförande av brottsofferdirektivet

2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP)

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V)

med anledning av prop. 2014/15:81 Godkännanden för Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod

2014/15:3064 av Jens Holm m.fl. (V)

med anledning av prop. 2014/15:83 Komplettering av lagen om åtgärder
vid hindrande av fortsatt färd
2014/15:3045 av Per Klarberg och Tony Wiklander (SD)
2014/15:3049 av Emma Wallrup m.fl. (V)

med anledning av prop. 2014/15:85 Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning
2014/15:3051 av Christer Nylander m.fl. (FP, M, C, KD)
2014/15:3052 av Robert Stenkvist m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2014/15:87 Fortsatt giltighet av lagen om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering
2014/15:3046 av Ali Esbati m.fl. (V)

med anledning av prop. 2014/15:89 Lag om lokala aktionsgrupper och EG:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden
2014/15:3048 av Håkan Svenneling m.fl. (V)

med anledning av prop. 2014/15:91 En ny läkemedelslag
2014/15:3065 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

med anledning av skr. 2014/15:65 Verksamheten i Europeiska unionen under 2014
2014/15:3044 av Julia Kronlid och Björn Söder (SD)

med anledning av skr. 2014/15:66 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2013 och helåret 2014
2014/15:3062 av Julia Kronlid och Johan Nissinen (SD)

med anledning av skr. 2014/15:90 Nordiskt samarbete 2014
2014/15:3060 av Aron Emilsson och Julia Kronlid (SD)

med anledning av skr. 2014/15:114 Strategisk exportkontroll 2014 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden
2014/15:3047 av Hans Linde m.fl. (V)

EU-dokument

KOM(2015) 135 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning

§ 26 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 mars

2014/15:451 Arbetsgivaravgifterna för unga
av Aron Modig (KD)

2014/15:452 Tvärförbindelse Södertörn

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:453 Bredbandsutbyggnad på den svenska landsbygden

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:454 Mittuniversitetet i Härnösand

av *Emil Källström* (C)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:455 Tidigare dömdas möjlighet till arbete

av *Beatrice Ask* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:456 Fredad zon för de kristna folkgrupperna i Irak

av *Robert Halef* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:457 Snusets hälsoeffekter

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:458 Större tydlighet om ryskt beteende i luftrummet

av *Lena Asplund* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:459 Statsministerns besök i Kina

av *Karin Enström* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

den 28 mars

2014/15:460 Statliga jobb på landsbygden

av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:461 Högskolebehörighet

av *Michael Svensson* (M)
till statsrådet Aida Hadzialic (S)

den 30 mars

2014/15:462 Att kalla Kina diktatur

av *Robert Hannah* (FP)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:463 Slopät gåvoavdrag

av *Aron Modig* (KD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:464 Sveriges psykologiska beredskap

av *Sotiris Delis* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 31 mars

2014/15:465 Jobb i Mälardalen mot jobb i Skåne

av *Boriana Åberg* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:466 Bostadssituationen för asylsökande och flyktingar
av *Roland Utbult* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:467 Varsel vid ABB i Västerås

av *Åsa Coenraads* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:468 Varsel vid Metsä Board i Husum

av *Eva Lohman* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:469 Regional tillväxt och förutsättningar för jobb på norra Gotland

av *Anders Åkesson* (C)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:470 Statlig verksamhet på landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:471 Lokaliseringen av Skatteverkets verksamhet

av *Sten Bergheden* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 1 april

2014/15:472 Det ekonomiska läget i Sverige

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:473 Förändringar av föräldraförsäkringen

av *Emma Henriksson* (KD)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:474 Finansieringen av mindre klasser, fler lärare i klassrummet och fler speciallärare

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:475 Godkänd gymnasieutbildning

av *Michael Svensson* (M)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2014/15:476 Aktiebolag som driftsform för akutsjukhus

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:477 Skolornas bristande arbete mot kränkningar i skolan

av *Maria Stockhaus* (M)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

den 2 april

2014/15:478 Nya upphandlingsreglers konsekvenser för företagare

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:479 Kvalitet och valfrihet inom välfärden

av *Aron Modig* (KD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:480 Hinder för ägarlägenheter
av *Nina Lundström* (FP)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

den 3 april

2014/15:481 Förbättrade matematikkunskaper
av *Erik Bengtzboe* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

§ 27 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 mars

2014/15:353 Uppkörningsköer för att ta körkort
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:354 Ökad satsning på lantbruksskolor
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:355 Sveriges utrikespolitiska ställning i EU
av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:356 Israel, FN och EU
av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:357 Den svenska linjen i IMF och Världsbanken
av *Sofia Arkelsten* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:358 Vaccin och bistånd
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:359 Kampanjen för kandidaturen till FN:s säkerhetsråd
av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:360 Säkerhetspolitiska effekter av en energiunion
av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:361 Stormskador i Västernorrland
av *Eva Lohman* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:362 Patienters valfrihet
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:363 Biståndets ramorganisationer

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:364 Examenspremier

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2014/15:365 Klimat och konkurrenskraft

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Kristina Persson (S)

den 28 mars

2014/15:366 Vattenfall AB:s brunkolsverksamhet

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

den 30 mars

2014/15:367 Vattenfall och vindkraft

av *Sofia Arkelsten* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:368 Regeringens inställning till fildelning

av *Aron Modig* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 31 mars

2014/15:369 Flygstrategins innehåll

av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:370 Hänsyn till svensk flygindustri i den kommande flygstrategin

av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:371 Eftersöksjägare som hamnar i kläm

av *Monica Haider* (S)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:372 Brott mot barn

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:373 Luftfartsstrategin och riksdagens tillkännagivanden

av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:374 Körkortsutbildning för unga

av *Boriana Åberg* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:375 Försvarsmakten och vindkraften

av *Sofia Arkelsten* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:376 Vård efter behov oavsett var man bor

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:377 Infrastrukturministerns syn på Bromma flygplats

av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

den 1 april

2014/15:378 Förbättrad mobiltäckning

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:379 Beredningen av den aviserade postutredningen

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:380 Annullering av klimatutsläppsrapporter

av *Karin Svensson Smith* (MP)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:381 Unga tjejers tillgång till preventivmedel

av *Karin Rågsjö* (V)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:382 Utveckling av kvaliteten inom äldreomsorgen

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 2 april

2014/15:383 Skatteverkets kontor i Hudiksvall

av *Margareta B Kjellin* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:384 Skatteverkets kontor i Mariestad

av *Cecilia Widegren* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:385 Ägarprövningsutredningens uppdrag

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:386 Befogenheter för skoterledsvårdar

av *Saila Quicklund* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:387 En feministisk regering utan feministiskt perspektiv

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:388 Besöksnäringen

av *Isabella Hökmark* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 28 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 mars

2014/15:298 Nya ägardirektiv för Vattenfall AB

av *Lars Hjälmered* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

den 30 mars

2014/15:314 Uppmärksammande av 100-årsminnet av folkmordet seyfo den 24 april 2015

av *Robert Hannah* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 1 april

2014/15:317 Ryskt kärnbränsle som säkerhetspolitisk fråga

av *Lars Eriksson* (S)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:324 Effektiv gemensam beredning av Solvens II

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2014/15:325 Regeringens möjlighet att pröva vattenmyndigheternas förslag till åtgärdsprogram

av *Anders Forsberg* (SD)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:327 Kameraövervakning vid Malmö synagoga

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:326 Återupptagen översyn av Arbetsförmedlingen

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:328 Ångbåtstrafik som hotas av EU:s vattendirektiv

av *Cecilia Widegren* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:330 Regeringens politik kring deinvesteringar

av *Sofia Arkelsten* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:329 Sjukskrivningar och förebyggande sjukpenning

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:312 Europaparlamentets resolution om fredade zoner i Irak

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:333 Fredad zon för de kristna folkgrupperna i Irak

av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

- 2014/15:334 Svensk läkare i etiopiskt fängelse**
av *Ulla Andersson* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2014/15:338 Nedskärningar inom Skatteverket**
av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2014/15:335 Krav på AP-fonderna att redovisa utsläpp av växthusgaser**
av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Per Bolund (MP)
- 2014/15:336 Styrning av AP-fondernas innehav i fossila och förnybara energikällor**
av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Per Bolund (MP)
- 2014/15:337 Statens skolverk**
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
- 2014/15:339 Studie- och yrkesvägledning genom hela utbildningskedjan**
av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
- 2014/15:348 Den av regeringen aviserade postutredningen**
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)
- 2014/15:346 Värnande och utveckling av upphovsrätten**
av *Jörgen Warborn* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2014/15:349 Legitimation för kuratorer i sjukvården**
av *Veronica Palm* (S)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
- 2014/15:350 Legitimation för kuratorer i hälso- och sjukvården**
av *Barbro Westerholm* (FP)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
- 2014/15:345 Flygets miljökostnader**
av *Niclas Malmberg* (MP)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2014/15:347 Biogasens förutsättningar**
av *Lena Ek* (C)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2014/15:344 Regeringens planer på skattehöjning för pensionärer**
av *Lotta Finstorp* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2014/15:351 Nedläggningen av Ericsson i Katrineholm**
av *Lotta Finstorp* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)
- 2014/15:297 Försäljning av Vattenfall AB:s tyska kolverksamhet**
av *Lars Hjälmered* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 29 Kammaren åtskildes kl. 21.40.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med § 15 anf. 45 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.47,
av talmannen därefter till och med § 20 anf. 106 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 3 Anmälan om ny ersättare	1
§ 4 Meddelande om aktuell debatt om tillgång till statlig service i hela landet	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 6 Anmälan om faktapromemorior	5
§ 7 Anmälan om granskningsrapport	6
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott	6
§ 9 Ärenden för bordläggning	6
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:347 om utökade skjutövningar i Göteborgs skärgård	7
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	7
Anf. 2 HANS LINDE (V)	7
Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	8
Anf. 4 HANS LINDE (V)	9
Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	10
Anf. 6 HANS LINDE (V)	10
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	11
§ 11 Svar på interpellation 2014/15:362 om ett eventuellt godkännande av giftiga bly- och kadmiumfärger i EU	12
Anf. 8 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	12
Anf. 9 LENA EK (C)	12
Anf. 10 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	13
Anf. 11 LENA EK (C)	14
Anf. 12 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	15
Anf. 13 LENA EK (C)	15
Anf. 14 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	16
§ 12 Svar på interpellation 2014/15:354 om EU-lagstiftning om könsfördelning i bolagsstyrelser och fackföreningar	17
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	17
Anf. 16 ROBERT HANNAH (FP)	17
Anf. 17 HILLEVI LARSSON (S)	18
Anf. 18 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	20
Anf. 19 ROBERT HANNAH (FP)	21
Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S)	21

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 22 ROBERT HANNAH (FP).....	22
Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23
§ 13 Svar på interpellation 2014/15:370 om tolkning av begreppet särskilt ömmande skäl.....	24
Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
Anf. 25 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	24
Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
Anf. 27 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	26
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 29 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	27
Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
§ 14 Svar på interpellation 2014/15:399 om otillförlitliga språkanalyser	28
Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	28
Anf. 32 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	29
Anf. 33 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	29
Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 35 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	31
Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
Anf. 37 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	32
Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32
§ 15 Svar på interpellationerna 2014/15:293, 338 och 397 om konsekvenser av förändringar i RUT-avdraget	33
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 40 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	33
Anf. 41 OLOF LAVESSON (M).....	34
Anf. 42 HELENA BOUVENG (M).....	35
Anf. 43 FINN BENGTTSSON (M).....	36
Anf. 44 HILLEVI LARSSON (S).....	37
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	38
Anf. 46 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	39
Anf. 47 OLOF LAVESSON (M).....	40
Anf. 48 HELENA BOUVENG (M).....	41
Anf. 49 FINN BENGTTSSON (M).....	42
Anf. 50 HILLEVI LARSSON (S).....	43
Anf. 51 MONICA GREEN (S).....	43
Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M).....	44

Anf. 53 ADNAN DIBRANI (S).....	45
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
Anf. 55 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	47
Anf. 56 OLOF LAVESSON (M)	47
Anf. 57 HELENA BOUVENG (M)	48
Anf. 58 MONICA GREEN (S)	48
Anf. 59 NIKLAS WYKMAN (M).....	49
Anf. 60 ADNAN DIBRANI (S).....	49
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	50
Ajournering	51
Återupptagna förhandlingar	51
§ 16 Svar på interpellation 2014/15:340 om offensiv finanspolitik till följd av minusräntan	51
Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51
Anf. 63 NIKLAS WYKMAN (M)	51
Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	53
Anf. 65 NIKLAS WYKMAN (M)	54
Anf. 66 MONICA GREEN (S)	54
Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	55
Anf. 68 TALMANNEN.....	56
Anf. 69 NIKLAS WYKMAN (M).....	56
Anf. 70 MONICA GREEN (S)	57
Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	57
§ 17 Svar på interpellation 2014/15:345 om avvecklingen av överskottsmålet.....	58
Anf. 72 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	58
Anf. 73 FREDRIK SCHULTE (M).....	59
Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	59
Anf. 75 FREDRIK SCHULTE (M).....	60
Anf. 76 MONICA GREEN (S)	61
Anf. 77 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	62
Anf. 78 FREDRIK SCHULTE (M).....	63
Anf. 79 MONICA GREEN (S)	63
Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	64
§ 18 Svar på interpellation 2014/15:380 om svenskt företagsklimat.....	65
Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	65

Anf. 82 ERIK ANDERSSON (M)	65
Anf. 83 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	66
Anf. 84 ERIK ANDERSSON (M)	67
Anf. 85 MONICA GREEN (S)	68
Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	68
Anf. 87 ERIK ANDERSSON (M)	69
Anf. 88 MONICA GREEN (S)	70
Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	70
§ 19 Svar på interpellation 2014/15:359 om behov av ökad spårkapacitet Stockholm–Uppsala	71
Anf. 90 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	71
Anf. 91 NICLAS MALMBERG (MP)	71
Anf. 92 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	72
Anf. 93 NICLAS MALMBERG (MP)	72
Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	72
Anf. 95 NICLAS MALMBERG (MP)	73
Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	73
§ 20 Svar på interpellation 2014/15:351 om konsekvenser av borttagande av den s.k. bortre parentesen i sjukförsäkringen	73
Anf. 97 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	73
Anf. 98 MATS PERSSON (FP)	74
Anf. 99 LOTTA FINSTORP (M)	75
Anf. 100 HILLEVI LARSSON (S)	76
Anf. 101 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	77
Anf. 102 MATS PERSSON (FP)	78
Anf. 103 LOTTA FINSTORP (M)	79
Anf. 104 HILLEVI LARSSON (S)	79
Anf. 105 JOHAN FORSSELL (M)	80
Anf. 106 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	81
Anf. 107 MATS PERSSON (FP)	82
Anf. 108 JOHAN FORSSELL (M)	83
Anf. 109 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	83
§ 21 Svar på interpellation 2014/15:355 om mer jämställda pensioner vid äktenskapsskillnad	84
Anf. 110 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	84
Anf. 111 MARIA ARNHOLM (FP)	85
Anf. 112 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	85
Anf. 113 MARIA ARNHOLM (FP)	86
Anf. 114 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	87

Anf. 115 MARIA ARNHOLM (FP)	88
Anf. 116 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	88
§ 22 Svar på interpellation 2014/15:405 om Försäkringskassans regleringsbrev och målet för den ekonomiska familjepolitiken	89
Anf. 117 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	89
Anf. 118 JOHAN FORSSELL (M)	90
Anf. 119 HILLEVI LARSSON (S)	91
Anf. 120 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	92
Anf. 121 JOHAN FORSSELL (M)	93
Anf. 122 HILLEVI LARSSON (S)	94
Anf. 123 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	94
Anf. 124 JOHAN FORSSELL (M)	95
Anf. 125 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	95
§ 23 Svar på interpellation 2014/15:348 om förutsättningarna för kvinnors företagande i välfärdssektorn	96
Anf. 126 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	96
Anf. 127 SAID ABDU (FP)	97
Anf. 128 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	98
Anf. 129 SAID ABDU (FP)	98
Anf. 130 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	99
Anf. 131 SAID ABDU (FP)	100
Anf. 132 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	100
§ 24 Svar på interpellation 2014/15:360 om skatteutjämningsystemet och bostadsmiljarden	101
Anf. 133 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	101
Anf. 134 ERIK ANDERSSON (M)	101
Anf. 135 HILLEVI LARSSON (S)	103
Anf. 136 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	104
Anf. 137 ERIK ANDERSSON (M)	104
Anf. 138 HILLEVI LARSSON (S)	105
Anf. 139 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	105
Anf. 140 ERIK ANDERSSON (M)	106
Anf. 141 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	106
§ 25 Bordläggning	107
§ 26 Anmälan om interpellationer	108
§ 27 Anmälan om frågor för skriftliga svar	111
§ 28 Anmälan om skriftliga svar på frågor	114
§ 29 Kammaren åtskildes kl. 21.40.	116

Tryck: Elanders, Vällingby 2015